

Kárpátaljai Hírmondó

IV. évfolyam 1. szám, 2008. március

Kányádi Sándor

Valaki jár a fák hegyén

valaki jár a fák hegyén
ki gyújtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott

én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kisért eddigi utamon

valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyújt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot

vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem

1994

Ajánló

- * Szervezeti élet
- * Emlékezzünk régiekről
- * Irodalom, képzőművészet
- * Határok nélkül
- * Arasnyi történelem
- * Naptárunk
- * Gyökerek
- * Helytörténet
- * Hitélet
- * KÁRISZ-kollázs



A gálocsi református templom



KÁRPÁTALJAI **Hírmondó**

IV. évfolyam, 1. szám
2008. március

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.
Tel/fax: 267-0198.

Felelős kiadó: Katona Tamás,
a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Főszerkesztő: Füzesi Magda

Főszerkesztő-helyettes:
Benda István

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla,
Dupka György,
Szöllősy Tibor,
Zubánics László,
Elbéné Mester Magdolna.

Gazdasági felelős: Papp Lászlóné

A szerkesztőség címe:
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.
Tel/fax: 267-0198.

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
600 példányban.

A lap megjelenését
a Nemzeti Civil Alapítvány
támogatta.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

- * Vers mindenkinek
- * Szervezeti élet
- * Kitüntetések
- * Közös dolgaink
- * Határok nélkül
- * Hírünk a világban
- * Hírek, események
- * Ez történt
- * Arasznyi történelem
- * Hitélet
- * Aktuális
- * Naptárunk
- * Gyökerek: Bagu Balázs helytörténész
- * Évforduló
- * Jogi tanácsadó
- * Korkép
- * Irodalom
- * KÁRISZ-kollázs
- * Jegyzet
- * Helytörténet
- * A történész jegyzetfüzetéből
- * Nemcsak nőknek
- * Szerkesztőségünk postájából
- * Szemelvények kárpátaljai eseményekből
- * A Kárpátaljai Hírmondó galériája: Darabán

János festőművész

Több évtizeddel ezelőtt hallottam egy verset a Kossuth Rádióban. Így kezdődött: „Ellenállott húsz hosszú napon át, / és az édesanyja mellette volt...”. A költemény hallgatása katarzist jelentett, olyan élményt, amelyek kapcsán akkoriban hiperérzékeny kamaszlányom időnként megkérdezte: „Sírsz már, anyu?”

Megvallom, sírtam. Hosszú évekig kerestem a verset, mígnem egy napon véletlenül rábukkantam egy antológiában. Ezt a kincset szeretném most átadni olvasóinknak Anyák napja küszöbén, egy kicsit be is mutatva, hogy asszonyideálok pedig vannak.

Minél idősebb leszek, annál inkább megértem, mi a titka a ballada hősnőjének: valamiféle különös őserő, amely Isten minden teremtményéről visszacsugárzik a földre, ha felvállalja az eleve elrendeltetett asszonyi hivatást, az anyaságot.

Már csak az a kérdés: felvállaljuk-e? Emancipált világunkban van-e időnk, energiánk, hogy anyákhoz illő szívóssággal figyeljünk utódainkra, vagy inkább a magunk karrierjét építve hagyjuk, hogy „kulcsos” gyerekeként nőjnek fel, Isten számadására?

Manapság asszonyideálnak lenni nem divatos foglalatosság. Az óriásplakátokról szebbnél szebb nők mosolyognak ugyan a „mezei” járókelőkre, de nincs rá garancia, hogy adott esetben bármelyikükből balladai hősnő válna...

FÜZESI MAGDA

Fa ága rügyével IV. Kárpát-medencei magyar népmesemondók, népzeneészek és népi mesterségek őrzőinek fesztiválja FELHÍVÁS

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, a Petőfi Sándor Művelődési Központ és a Magyar Ökoszociális Fórum Európai Kommunikációs Intézete 2008. június 27–29-én rendezi meg Gödöllőn Fa ága rügyével címmel a IV. Kárpát-medencei Magyar Népmesemondók, Népzeneészek és Népi Mesterségek Őrzőinek találkozóját.

Célunk, hogy felkutassuk és bemutassuk a Kárpát-medence magyar nyelvterületen még élő magyar népmese, népzene és népi kézművesség hagyományait egy háromnapos fesztivál keretében. Szeretnénk meghívni azokat a népmesemondókat, népi hangszerek zenészeit határainkon innen és túl, akik meséiket, zenéjüket közösségeiktől tanulták, akiknek életéhez természetes módon hozzátartoznak a magyar népmesék, a magyar népzene és ezt a szájhagyományos örökséget továbbadják az utánuk következő nemzedékeknek: apák fiaiknak, nagyszülők unokáiknak. Továbbá szeretettel várjuk azon népi kézművesek jelentkezését is, akik mesterségüket nemzedékek óta őrzik, apáról fiúra örökölték át.

A találkozóját legjobb mesemondóit, zenészeit és kézműveseit jutalmazzuk.

A résztvevők utazási költségeihez segítséget nyújtunk, étkezést, szállást biztosítunk.

2008. március 31-ig várjuk a határon túli és magyarországi résztvevők jelentkezését.

Jelentkezni minden kategóriában mesternek (fa ágának) és tanítványainak (rügyeknek) csak együttesen lehet, önálló bemutatkozást nem áll módunkban elfogadni.

Jelentkezési lap és további információ: Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, 2100 Gödöllő, Dózsa György út 8.

Honlap: www.gvkik.hu

Fülöp Attiláné: Telefon: +36-28-515-280, Istók Anna: +36-28-515-539

Fővédnök: dr. Nánási Éva, Gödöllő címzetes főjegyzője

Szervezők: Gloserné Szabó Györgyi ig. Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ. Telefon: +36-28-515-280; Kovács Balázs ügy. ig. Petőfi Sándor Művelődési Központ Kht. Telefon: +36-28-514-130; Dr. Győri-Nagy Sándor ig. Magyar Ökoszociális Fórum Európai Kommunikációs Intézete. Telefon: +36-77-483-709

Támogatóink:

Gödöllő Város Önkormányzata, Nemzeti Együvé Tartozás Alapítvány

Kárpátalján a jelentkezési lapokat Beregszászban, a B. Hmelnickij út 14. szám alatt vehetik át.

Georges Duhamel

Florentin Prunier balladája

Ellenállott húsz hosszú napon át,
és az édesanyja mellette volt.

Ellenállott Florentin Prunier,
mert anyja nem akarta, hogy meghaljon.

Mihelyt megtudta, hogy megsebesült,
útrakelt a távoli tartományból.

Áthaladt a dübörgő tájakon,
hol roppant sereg hömpölyög a sárban.

Merev hajzata alatt zord az arca,
nem retteg senkitől és semmitől.

Tizenkét almát hozott egy kosárban
és egy kicsiny bögrében friss vaját.

Egész álló nap ott ül az ágy mellett,
melyben Florentin várja a halált.

Hajnali tüzgyújtáskor érkezik,
s marad, míg félre nem beszél Florentin.

Kimegy, ha mondják néki: „Menj ki” – és
bekötözik a szegény mell sebét.

És ha maradni kellene, maradna:
nézné keményen fia szenvedését.

Nem hallja tán a kiáltásokat,
míg vár s cipője átázik a sárban?

Olyan az ágynál, mint egy házörző eb,
már nem látják se enni őt, sem inni.

Szegény Florentin sem tud enni már:
a kis bögrében megsárgult a vaj.

Gyötrött ujjai mint a gyökerek
fia sovány kezére kulcsolódnak.

Eltökélten nézi a sápadt arcot,
melyen patakban folyik a verejték.

A megfeszített torkot nézi, melyből
sípolva szakad ki a lehelet.

Nézi égő, száraz, kemény szemével,
mely olyan, mint a szikrázó kova.

Nézi és soha nem panaszkodik:
így édesanya ő, a maga módján.

Szól: „Köhögöm kell, elhagy az erőm.”
S ő felel: „Tudhatod, hogy itt vagyok.”

Szól: „Érzem én, hogy meghalok, anyám.”
S ő felel: „Nem fiam, nem akarom.”

Ellenállott húsz hosszú napon át,
s az édesanyja mellette volt,

mint vén úszó, ki a tengert szeli,
a víz fölét tartva gyöngye fiát.

S egy reggel, mikor elfáradt nagyon már
a húsz éjtől – hol töltötte, ki tudja? –

lecsuklott egy parányit a feje,
elszenderült egy egész kicsi percre;

s gyorsan meghalt Florentin Prunier,
csöndesen halt meg, hogy föl ne riassa.

Rónay György fordítása

Ajándék az anyaországból

Karácsony küszöbén a Kárpátaljai Szövetség a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Ügyek Főosztályának segítségével (az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség közreműködésével) immár sokadik alkalommal ajándékozta meg Kárpátalja óvodásait.

Petruska Mártától, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjától megtudtuk, a Szövetségnél szép hagyomány, hogy a kárpátaljai gyermekeket megajándékozzák karácsonykor. A megyében – Aknasszalától Palágykomoróciig – ötven magyar óvodában jártak Szabó Lászlóval, a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Ügyek Főosztályának főtanácsosával és 1742 karácsonyi ajándékot, édességcsomagot adtak át a gyerekeknek.

— Alig egy éve működünk, de már tavaly is részesültek gyermekeink az ajándékokban. Apróságaink a múlt évben és most is nagy lelkesedéssel készültek kis műsorukkal, hogy ők is adjanak valamit a vendégeknek. Ezúton szeretném az ő nevükben is megköszönni az ajándékokat



— mondta Udud Zita, a batári óvoda vezetője.

A karácsony előtt elnyert 800 ezer forintos támogatás lehetővé tette, hogy a Kárpátaljai Szövetség ajándékai olyan településekre is eljussanak, ahol eddig még nem jártak: így például Gecsébe, Aklihegyre, Akliba, Badalóba, Haláborra, Hetyenbe, Kigyóásra, Beregdédába.

TUDÓSÍTÓNK

A képek a batári és a bökényi óvodákban készültek.



Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség honlapján naprakészen tájékoztatjuk az érdeklődőket az aktuális programokról, tervekről, beszámolunk korábbi rendezvényeinkről. Szeretnénk kikérni ezzel kapcsolatos véleményüket: mit látnának még szívesen a www.ksz.egalnet.hu című honlapunkon.

Kitüntetések

A Magyar Köztársaság elnöke nemzeti ünnepünk, az 1848-as forradalom és szabadságharc 160. évfordulója alkalmából kimagasló érdemeire való tekintettel állami kitüntetést adományozott Bérés Klárának, Bagu Baláznak, Biró Erzsébetnek és Palkó Lászlónak.

Bérés Klára nyugalmazott bátyú pedagógus több évtizedes közösségformáló pedagógiai tevékenysége elismeréséért Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt,

Bagu Balázs nyugalmazott bátyú pedagógus több évtizedes közösségformáló pedagógiai tevékenysége elismeréséért Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt,

Biró Erzsébet munkácsi orvos kiemelkedő gyermek-rehabilitációs és karitatív tevékenysége elismeréséért Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt,

Palkó László csapi vállalkozó karitatív és mecénási tevékenysége elismeréséért Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt kitüntetésben részesült.



A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége a Kárpátaljai Szövetség elnöksége és tagsága nevében is szívből gratulál a szülőföldön tevékenykedő kitüntetetteknek, jó egészséget, gyümölcsöző munkát kíván számukra.

Külön örömeinkre szolgál, hogy közöttük tudhatjuk Bagu Balázt, lapunk állandó szerzőjét, a tájkatutót, a neves pedagógust, akinek publikációját lapunk e számában is megtalálják kedves olvasóink, illetve interjút olvashatnak vele.

Nem az a fontos, ami elválaszt, hanem az, ami összeköt

A közelmúltban Gémesi Ferenc, a Miniszterelnöki Hivatal (MeH) szakállamtitkára kísérelővel (akik között ott volt dr. Törzsök Erika, a MeH főigazgatója és Sziklavári Vilmos, az Ungvári Főkonzulátus főkonzulja) kétnapos látogatást tett Kárpátalján. A látogatás programja rendkívül gazdag volt, hiszen az államtitkár találkozott Ivan Baloga kormányzó-helyettesével, felkereste az Ungvári Nemzeti Egyetemet, találkozott a történelmi egyházak vezetőivel, tárgyalást folytatott a magyar szervezetek vezetőivel, de ellátogatott a Felső-Tisza-vidékre is.

A Jánosi Liceumban többek között Egressy István görög katolikus parochus és Szerhij Szemjon igazgató fogadta a küldöttséget. A görög katolikus egyház helyzetét Egressy István vázolta, majd szólt a liceum problémáiról. Mint kiderült, a hat éve működő tanintézményt egyre nehezebb fenntartani. Az atya elmondta, hogy nagy szükségük lenne egy fiú kollégiumra, egy tornateremre, és még néhány szaktanteremre. Ehhez kérte az államtitkár segítségét. Gémesi Ferenc az iskola fenntartásához a Szülőföld Alapnál való pályázat beadására buzdította az iskola vezetését, viszont a nagyobb projektek megvalósításához valami mást kell kitalálni. Mint mondta, mindenben a segítségükre lesznek.

A delegáció ezt követően megtekintette az UMDSZ által működtetett, nagy ütemben épülő Európai Magyar Házat. Az épületben Gajdos István, az UMDSZ elnöke és Zubánics László, az UMDSZ OT elnöke kalauzolta a vendégeket.

Útjuk innen a beregszászi járási közigazgatási hivatalba vezetett, ahol Csizmár Bélával, a járási tanács elnökével és helyettesével, Braun Bélával tárgyaltak. A járási tanács elnöke felhívta a figyelmet a szakképzett munkaerőhiányra. A felek abban egyeztek meg, hogy az államtitkárság a nyíregyházi Nemzeti Fejlesztési Ügynökséggel együttműködve olyan képzést szervez majd, amelyen projektírókat, projektmenedzsereket képeznének ki (a képen).

A főiskolán dr. Orosz Ildikó fogadta a küldöttséget. Itt is a megoldatlan problémákról volt szó. A KMPSZ elnöke elmondta, hogy a főiskola épülete tetőszerkezetének javítására, újra cserélésére 100 millió

forintra lenne szükségük. Az államtitkár elmondta: racionálisnak tartják a célt.

A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Osztályán is jártak a vendégek. Itt Zán Fábian Sándor püspök és Nagy Béla főgondnok fogadta őket. A püspök úr javaslatokkal állt elő, vázolta például a roma-programot, felvetette a leányanya-otthon létrehozását, ami egyedülálló lenne Kárpátalján.



A Técsői Református Liceumban Ambrus Pál igazgató és László Károly helyi református lelkész mutatták be a tanintézményt (a képen). Szóltak az eddig elért kimagasló eredményeiről és a gondokról is. Ambrus Pál elmondta, hogy terveik között szerepel a Felső-Tisza-Vidéki Oktatási Központ kialakítása, ám ehhez szükségük lesz támogatásra. A szakállamtitkár kihangsúlyozta: mivel a szórványprogram kiemelt figyelmet igényel, mindent megtesznek annak érdekében, hogy segíteni tudják a tanintézményt.



A látogatás végén a média képviselői a Beregszászi Konzulátuson teheték fel kérdéseiket a szakállamtitkárnak.

Gémesi Ferenc elmondta, látogatásuk célja elsősorban az volt, hogy megnézzék: a valóságban hogyan is működik a magyar-magyar szolidaritás. Kárpátalja és a Vajda-

ság magyarsága létszám arányában is nagyobb támogatásban kell, hogy részesüljön. A körülmények, az Uniótól való távoltság vagy a közelség hiánya (attól függ, honnan nézzük) mindenféleképpen indokolttá teszi, hogy ne a létszámarány legyen a perdöntő a támogatásokban. Erre épített 2007-ben a támogatáspolitikát és erre fog építkezni az elkövetkezendőkben is.

Szólt arról is, hogy a Kárpátalján működő nemzeti intézmények közül minél többet szerettek volna meglátogatni. Nagyon sok olyan kérdéssel találkoztak, amelyek az oktatás színvonalát, a szakképzést, a felnőttképzést, a köz- és felsőoktatást érintették.

Gémesi Ferenc örömmel jelentette ki, hogy a helyi vezetőkkel sikerült néhány égető problémát is áttekinteni. Többek között szó esett a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház gondjairól is, mégpedig arról, hogyan lehetne úgy támogatni ezt a nagyon magas színvonalon működő kulturális intézményt, hogy javuljanak a körülmények. Abban állapotok meg, hogy rövid időn belül összeállítanak egy tervet a színház rekonstrukciójával, státuszának rendezésével kapcsolatban.

Gémesi Ferenc kihangsúlyozta: nagyon fontos eleme volt a látogatásuknak az, hogy megtekintsék, hogyan is működnek a felsőoktatási intézmények. Többek között az Ungvári Nemzeti Egyetemet is felkeresték, mégpedig azzal a céllal, hogy még az idén létrejöhessen (lehetőleg szeptember elsejei nyitással) a magyar kar.

Az egyházi kérdésekkel kapcsolatban a szakállamtitkár kifejtette, hogy a történelmi egyházak kárpátaljai vezetőivel elsősorban nem udvariasági okok miatt találkoztak, hanem azért, mert számos olyan oktatási és szociális programot valósítanak meg, amelyek nélkül sokkal nehezebb lenne a kárpátaljai magyarság helyzete.

A szakállamtitkár összegzőképpen elmondta: jó volt látni, hogy a pénzeszközök, amelyeket a költségvetésből adnak, amelyeket a magyar adófizetők arra szánnak, hogy a külföldi magyarokat támogassák, valóban okos, értelmes, közösségépítő programok megvalósítását segítik. Mi abban leszünk partnerek, hogy ezek a projektek folytatódjanak — mondta mintegy zárószóként Gémesi Ferenc.

HEGEDŰS CSILLA

A líra és a próza ünnepe

Ízléses meghívóval invitálta a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár a szép szó, a veretes gondolatok művelőit és tisztelőit a megyei szépirodalmi élet fellegvárába, bőséges szellemi táplálékot kínálva a nagyszámú megjelenteknek.

Az estet Vraukóné Molnár Ilona nyitotta meg, aki az ilyen és hasonló rendezvények örökmozgó motorja, majd átadta a stafétát Antall István ismert szerkesztő-rporternek, aki felolvasta a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgűlés határozatát és a Művelődési és Művészeti Alapítvány döntését: a „reanimált” Ratkó József-díjat (évekig szünetelt az odaítélés) 2007-ben Vári Fábán László költőnek, néprajzkutatónak ítelték oda, ezzel is minősítve irodalmi tevékenységét.

Görömbei András Kossuth-díjas irodalomtörténész, akadémikus köszöntőjében a rá jellemző szellemi potenciállal, szakértelemmel elemézve minősítette a kitüntetett műveit, elsősorban költészetét. Mintegy illesztve az elhangzottakat, Csikos Sándor, a Móricz Zsigmond színház művésze nagy empátiával szavalta el Vári Fábán László több versét, amit a több mint száz jelenlevő szünni nem akaró tapssal jutalmazott.

László a rá jellemző szerénységgel köszönte meg a kitüntetést, a méltatást, a szép szavak tisztelőinek érdeklődését.

A díjátadást a „Magyar irodalom határok nélkül” című felolvasóest követte, amelynek moderátora a már említett Antall István volt. Az alaphangulatot fokozta a Kálmosdi (Románia) Általános Iskola tanulóinak műsora (felkészítő tanár Tempfli Annamária). Szemet-lelket gyönyörködte előadásukat könyvekkel honorálták a vendéglátók.

A felolvasó est első vendége Iancu Laura csángóföldi költő és néprajzkutató volt. A tehetséges lány, aki néprajzot tanul az anyaországban, kutatásainak eredményeiről beszélt, valamint felolvasott a nemrég napvilágot látott verseskötetéből.

Losonczy Léna tanárnő (Mátészalka) röviden és szerényen szólt eddigi irodalmi tevékenységéről, majd vallásos tematikájú verseiből adott elő néhányat.

Boros Ernő (Nagykároly) a nemrég kiadott kétkötetes munkájáról beszélt, amelyben feldolgozta a háború utáni kitelepítések eddig ismeretlen adatait.

Szóllósy Tibort Hollósy Simon técsői éveiről faggatta a műsorvezető. Az író – híven az est témájához – felolvasta egyik új novelláját.

Az est Kürti László fiatal, de már ismert költő verseinek előadásával ért véget.

A hivatalos részt családias fogadás, kötetlen eszmecsere, könyvek kölcsönös ajánlása, dedikálás zárta.

ÉRDEMES RÁKAPCSOLNI



A Beregszászi Református Egyházközség keretein belül 2001 októberében létrejött a Sion Rádió, decemberben pedig meg is kezdődött a műsorszórás. Tehát már évek óta működik a rádió, de igazi kibontakozása az elmúlt évben kezdődött.

– Mivel a Szentírásban – Ézsaiási prófécia alapján – és a keresztyén hitben minden nép a Sion-hegyre fog menni, hogy ott meghajoljon az Úr előtt, ez a hegy nagyon fontos számunkra. Hiszen önmagában a magasságot jelképezi, ahonnan messzire lehet “sugározni, az adást szétszórni”, másrészt pedig isteni kapcsolatot jelent. A rádión keresztül ez utóbbit igyekszünk mi közvetíteni. Innen kapta tehát a nevét – kezdte beszélgetésünket Taracközi Ferenc, a beregszászi református gyülekezet lelkésze. A lelkész az előzményekkel kapcsolatban elmondta:

– 2000-ben ismertük meg az E-Mission nevű holland alapítványt, amely az egész Kárpát-medencében támogat különböző evangéliumi stúdiókat. Arra gondoltunk tehát, hogy jó lenne, ha nekünk is lenne rádió. A presbiterek, a gyülekezeti tagok imádságba hordozták az elképzelést, és szinte egyik napról a másikra összeállt a gyülekezeti ifiből egy önkéntes csapat, akik elvállalták a kihívó feladatot. Az akkori lelkipásztor, Taracközi Gerzson koordinálta az ügyeket, az ifik pedig kezdetleges eszközökkel, kezdetleges tudással elindították a stúdiót, amely az ungvári magyar rádióknak adott le anyagokat, heti rendszerességgel. Ez 2005-ig tartott, ezt követően nyílt a lehetőség, hogy kialakult a kapcsolat a Miskolci Európa Rádióval – tudtuk meg a tiszteletestől.

– Régebben hat munkatársa volt a rádióknak, jelenleg tizenketten vagyunk. Van közöttünk pszichológus, lelkész, diák, szociológus, közzgazdász – kapcsolódik be a beszélgetésbe Birta Zoltán felelős szerkesztő. – Az ungvári rádióknak most is dolgozunk, összesen 17 percet adunk le (csütörtök, 19 óra, 69,3 MHz.), de fő irányunk a Miskolci Európa Rádió, amelyben a Határtalanul című református heti magazint adjuk (kedd, 11 óra, 90,4 MHz-en). A miskolci rádióval való kapcsolatunk érdekes, és egy-

ben bonyolult dolog. A Miskolci Európa Rádió a magyarországi Tiszán inneni református egyházkerület (Tirek) rádiója. Ebbe kaptunk hetente kétszer húsz percet, mint már említettem, Határtalanul címmel. Elsőként Kárpátalja gyülekezeteit mutatjuk be, de tudósítunk a jelentősebb magyar rendezvényekről is.

– Miután az összes gyülekezetet bemutattátok, mi következik?

– Ha ez megtörténik, akkor a rendezvényekről számolunk majd be. Növelni szeretnénk az adásperceinket is: az ifjúsági és a gyermekműsorhoz adunk még anyagokat. Jelenleg egy online rádió kialakításán dolgozunk. A Tirek kezdeményezésével az E-Mission Alapítvánnyal közösen nemrég nyílt meg a Kárpát-medencei magyar református rádiókat – a Miskolci Európa Rádió, a Kolozsvári Agnusz Rádió, a Beregszászi Sion Rádió és a Várad Rádió – összefogó internetes portál: www.refradio.eu, amelyen élőben hallhatóak vagyunk. A beregszászi dombkögig fogható a 90,4 MHz-en is. Az említett rádiók egy 24 órás online adást fognak kitölteni: nekünk ebből két órát biztosítottak, reggel kilenctől 11 óráig, ami heti 14 órát tesz majd ki. A két órában a Pulzus ifjúsági műsorunk hallható, de van hírmagazinunk, egészségpercek, ötletár magazin is. Természetesen van zenei műsorunk is, amelyben bemutatjuk a világhírű keresztény zenészek, együttesek tevékenységét. Az Estók Viktória által vezetett, anyukáknak szóló Gyerekcipő című műsorunk nagyon közkedvelt. A műsorban a terhességtől kezdve a gyermeknevelésig mindenről szó esik. Helytörténeti magazinunkban 15–20 percig hallható táj- és környezetismertetés.

A csapat célja, hogy a kárpátaljai közösség magáénak tudja a rádiót, hiszen minden egyes műsoruk a kárpátaljai magyar embert mutatja be a világnak. Keressék és hallgassák az Interneten műsorainkat a www.refradio.eu/radio/sion címen.

Írjanak a refradio@gmail.com e-mail címre, illetve levélcímre: Beregszász, 90202, Kossuth tér 4. Tel: +380314123236

HEGEDŰS CSILLA

ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓ BEREGSZÁSZBAN

A magyar kultúra napja alkalmából megtartott rendezvénysorozat egyik állomása a Bereg könyvesbolt volt, ahol immár hagyományosan író-olvasó találkozót szerveztek.



A kulturális rendezvény bevezetőjében Gáti Károly, a Csetfalvai Általános Iskola diákja elszavalta a magyar Himnuszt, majd Nagy Flóra Boglárka, a Beregszászi Magyar Gimnázium tanulója Udud István „Kölcsey Ferenc utolsó imája” című versét. A Beregszászi Művészeti Iskola fuvolistái komolyzenei műveket adtak elő.



A fuvolatrió fellépése után Dupka György, a Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közösségének elnöke köszöntötte a jelenlévőket. Bevezetőjében szöveg a magyar

kultúra napja alkalmából megtartott eddigi rendezvényekről, többek között az Ivaskovics József által vezetett Credo együtt-

Közművelődési Kolledzsben, a Dayka Gábor Középsiskolában rendezett himnuszmondó versenyről, valamint a Kárpátaljai Nemzetiségi Központban Pomogáts Béla irodalomtörténész kezdeményezésére immár 10. alkalommal megtartott értelmiségi fórumról, amelynek a témája ezúttal „Remények és kiüttlanságok Schengen után” volt. A fórumon részt vett Balogi Csaba, a Szülőföld Alap igazgatóhelyettese, aki hivatalosan bejelentette, hogy a magyar kormány kapcsolattartási támogatásra 270 millió forintot különített el segítségnyújtásként azon magyar igazolvánnyal rendelkező kárpátaljaiak számára, akik

schengeni vízumot vagy kishatárátlépőt váltottak ki. A támogatás jóvoltából a befizetett illetékek jelentős részét visszaigényelhetik. Az ehhez szükséges űrlapok már mindenütt hozzáférhetők. Dupka György beszédében pozitívan értékelte azt a tényt, hogy a kárpátaljai magyarság két legmeghatározóbb szervezete, a KMKSZ és az UMDSZ az Unió Alapítvány keretében a jövőben együttműködik és legfelsőbb szinten igyekszik képviselni a magyarság érdekeit.

Ünnepélyes keretek között adták át az Együtt irodalmi folyóirat nívódíjait három irodalmi kategóriában. A díjazottak névsorát Vári Fábán László József Attila-díjas költő, az Együtt folyóirat szerkesztő bizottságának elnöke ismertette a jelenlévőkkel. A díjakat Dupka György adta át. Az idén a költészet kategóriában Czébely Lajos, a próza kategóriában Penckófer János, a kritika és tanulmány kategóriában megosztva S. Benedek András és Lengyel János vehette át az elismerést. A jelenlévők meg-



hallgathatták valamennyi díjazott munkásságának rövid jellemzését az Együtt szerkesztő bizottsága tagjainak tolmácsolásában. Emellett Pomogáts Béla elnök átadta az Anyanyelvi Konferencia okleveleit is, amelyeket Bereg és Ugocsa megyéből, illetve a Felső-Tisza-vidékről Kenyeres Mária, Bodnár Diána és Ötvös Sándor vehette át a kultúra fejlesztése terén végzett áldozatos munkájáért.



A magyar kultúra napja alkalmából a Szülőföld Alap támogatásával 18 kárpátaljai szerző művét jelentették meg. A fent említett író-olvasó találkozó keretében sor került Weinrauch Katalin „Ezüst barka gömbölyödik”, Bakos Kiss Károly „Legyen vers”, Becske József „Átkozott szerepben” című kötetnek, valamint Kovács Sándor „Máramarosi bécek között” címmel megjelent legújabb könyvének bemutatására.

MOLNÁR BERTALAN

Megtalálták a Linner-szobrot

2007. augusztus 11-én, szombatra virradóra a Beregszászi Járási Kórház kertjéből eltűnt Linner Bertalan, Beregszász szülötte, a neves sebészfőorvos mellszobra. Vajon újabb provokáció történt a magyar emlékjelek és szobrok ellen, vagy nyereségvágyból elkövetett lopásról volt szó – a mai napig nem derült ki.

A szobrot 2004. október elsején avatták fel, magyarországi és ukrainai orvosok összefogása gyümölcseként kerülhetett felállításra. Magyarországon dr. Duzsej Miklós és Dalmay Árpád szervezte a gyűjtést, aminek eredményeként elkészült az alkotás, felállí-



tását pedig a helyi doktorok vállalták magukra. Eltűnése nagy felháborodást keltett mind a lakosság, mind a kórház dolgozói körében. Hosszú hónapokig csend volt az ügy körül.

2008. február 26-án délután megtalálták a híres orvos mellszobrát. Szivacs Mihály búcsúfiatalember éppen horgászott a Vérkében, amikor rábukant a szoborra. Hazavitte, majd értesítette a rendőrséget.

Szerencsére a műalkotás komolyabb sérülést nem szenvedett. Rendbétételét követően visszaállították eredeti talapzatára.

TUDÓSÍTÓNK

A költő születésnapját méltatták



A 2008-as esztendő kulturális rendezvénnel indult Beregszászban. A Petőfi-szoborhoz január 1-jén sok beregszászi jött el, hogy közösen emlékezzenek a magyarság egyik legnagyobb költőjének születésnapjára. A megjelenteket Zubánics László, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke, a Beregi Hírlap főszerkesztője köszöntötte.

Dr. Balogh József, a BMKSZ elnökségi tagja felidézte nagy költőnk életútját. Mint mondta, Petőfi költészetében egy egész nép hősi emlékezete él, az évszázadok felhalmozott szenvedései. Petőfi a forró hazaszereget példaképe. A hősiesség, az

igazságosság, a zsarnokgyűlölet, a végtelen szabadságszereget a legfőbb vonásai érzelmeinek. Szabaddá tenni népét – ez volt magasztos célja életének. Versei nemzedékeket formáltak újjá, ma is táplálják lelki szentélyeinket, reményeink öröktűzét. Nekünk, a kisebbségi sorsba taszított magyaroknak különösen nagy szükségünk van Petőfire, 1848 magasztos eszméire, amelyek örök csillogású fényvel mutatják az utat nemzeti felemelkedésünkhöz. A lélek, amelyet ő adott nemzetének, örökké fog ragyogni.

Zubánics László ezt követően nagy költőnk beregszászi tartózkodásának emlékét idézte fel, amelynek kapcsán született meg a „Meleg dél van” című Petőfi-vers.

Imre Margit, a Petőfi Sándor Nyugdíjas Egyesület elnöke Petőfire, a zászlóvivőre emlékezett, akinek emléke mindenkor erőt ad a nehézségek elviseléséhez.

Csobolya József, a Rákóczi Szövetség elnökségi tagja Drávai Gizella tanárnő szavait idézte: „Legyetek büszkéek, mert a világirodalomban öt nagy költőegyniség a legfontosabb: az ógörög Homérosz, az itáliai Dante, a német Goethe, az angol Shakespeare és a mi Sándorunk”.

A felszólalásokat követően a társadalmi szervezetek jelenlévő képviselői a szobornál elhelyezték az emlékezés koszorúját.

TUDÓSÍTÓNK

CSILLAGOK GALÉRIÁJA

A Beregszászi Városi Művelődési Ház előcsarnokába Szentpétervárról érkezett a Csillagok galériája című viaszfigura-kiállítás.

A kiállított viaszszobrok között volt többek között Gerard Depardiau, Jean-Paul Belmondo, Michael Schumacher, Viktor Jucsenko, Vlagyimir Putyin,



Leonardo da Vinci, Salvadore Dali, Harry Potter, Fantomas, Freddy Krueger és más ismert személyek viaszából készült hasonmása. A látogatók a kiállítók által összeállított tájékoztatóból a viaszbabok készítésének kulisszatitkairól is értesülhetnek. Megtudhatták például, hogy a világ első panoptikumát Madame Tussaud hozta létre Londonban, őt tekintik a viaszportré-művészet megalapítójának.

M. B.

Megkezdődött az elkerülő út építése

A múlt év végén kezdődött el a Beregszászt elkerülő autópályát építése. A projektet Gajdos István már polgármestersége kezdetén szorgalmazta mind az ukrán, mind a magyar kormány előtt. Szóba került a téma Magyarország és Ukrajna miniszterelnökeinek tavalyi találkozásánál is, valamint az azt követő határmenti kormányközi, határon átnyúló együttműködésekkel foglalkozó bizottság ülésén is.

Gajdos István, Beregszász polgármestere elmondta, azért szorgalmazták az elkerülő út megépítését minden egyes fórumon, mert egy ilyen útszakasz a beruházások tekintetében nagyon nagy jelentőséggel bír.

– Fontos, hogy Beregszász tranzitvárossá váljon, ehhez pedig az kell, hogy a Beregsurány–Asztély határátkelőn beinduljon a teherforgalom. A két projekt tehát egymáshoz kapcsolódik: a teherforgalom csak abban az esetben indulhat be az említett határátkelőn, ha megépül az elkerülő út.

Gajdos István kihangsúlyozta: útjaink nem bírnák el a hatalmas megterhelést – így is nagyon nehezen bírják –, ezért próbálják először a belső elkerülőket megépíteni.

– Véleményem szerint az elkerülő út komoly tőkeösztönző erővé fog válni, így Beregszász kiemelkedő régió lehet, mint

ahogy Csap, Ungvár és Munkács környéke. Nyilvánvaló, hogy a különböző vállalatok ott terjeszkednek, ahol van infrastruktúra, ahol biztosítva van a teherforgalom számára a szabad

mozgás. A gazdasági fellendülésről nem is beszélve, ami a beregvidéki embereknek (de nemcsak nekik, hanem az egész kárpátaljai magyarságnak) nagy előrelépést jelent. Tehát sok minden szől amellet, hogy az elkerülő út mielőbb elkészüljön – mondta a polgármester.

H. Cs.



Kórusiskola Munkácson

A közelmúltban a Beregszászi Művészeti Iskolában adtak hangversenyt a Munkácsi Ifjúsági Kórusiskola növendékei. A 26 fiúból álló énekkart Volodimir Volontir, az iskola igazgatója és művészeti vezetője, Irina Havrisko zongorista, valamint Okszana Volontir, az énekkar vezetője kísérte el.

A fellépés előtt Volodimir Volontir néhány szóban bemutatta iskolájukat.

Bevezetőjében elmondta, hogy diákkori barátság köti Pirigyi Bélához, a Beregszászi Művészeti Iskola igazgatójához, akivel már régóta tervezik az alkotói együttműködést a két intézmény között. Ukrajnában elsőként Munkácson alakult kórusiskola. Különlegességük, hogy kizárólag fiúkat oktatnak. A diákok valamennyi zenei tárgyat elsajátítják, ugyanakkor a legnagyobb hangsúlyt a fellépésekre, a kórusművek előadására helyezik.

Az iskola növendékei eddig több mint 19 országban koncerteztek, többek között Ausztriában, Belgiumban, Spanyolországban, Portugáliában,

Olaszországban. A közelmúltban nagy sikert arattak a Bécsben megrendezett Summa Cum Laude című első nemzetközi zenei fesztiválon. Repertoárjukon Mozart, Haydn és több más ismert és népszerű zeneszerző szimfonikus és kórusműve szerepel, de szívesen előadják a modern ukrán zeneszerzők műveit is. Külön zeneműveket oktatnak a fiatalok és az idősebb hangfekvéseihez.

Iskolájukból számos zenész került ki, akik közül többen nemzetközi sikereket arattak. Mi több, ma már zenészdinasztiákról is beszélhetünk.

Ezt követően a keresztény ünnepkörhöz kapcsolódó kórusműveket és ukrán népdalokat hallhattunk, amelyek többségét Volodimir Volontir komponálta, illetve dolgozta át a legfiatalabb kórus számára.

A koncertet követően lehetőségünk volt néhány szót váltani Volodimir Volontirral, aki elmondta: ez az első fellépésük Beregszászban, és örömmel tettek eleget a felkérésnek. 100 fiú tanul az intézményben, amelynek több kórusa van: a legfiata-

labb 7–9 éves, a középső 10–11 éves, a nagy koncertkórus pedig 17–21 éves korú fiúkból áll. Ukrajnában jelenleg 5 kórusiskola működik, közülük kettő foglalkozik csak fiúkkal. A lemergi és a munkácsi kórusiskola a legkorábbi alapítású.

Az első külföldi fellépésük 1987-ben a budapesti Vigadóban volt, de szerepeltek a Mátyás-templomban és a Szent István Bazilikában is. Ezek a fellépéseken magyar zenedarabokat is előadtak, többek között Kodály- és Bartók-műveket.

Jó kapcsolatot ápolnak több hazai és külföldi kórossal. Az iskola 2007. október 26-án, a kó-

ruszene ünnepnapján vendégül látta a Kijevi Nemzeti Zeneakadémia gyermek- és ifjúsági kórusát. Magyarországról megemléltette a Magnificat Gyermekek, amely az egyik legkiválóbb. Legközelebb Kijevben lépnek fel, nyáron Ausztriába készülnek, az énekkarok Grazban rendezendő olimpiájára hívták meg őket.

Pénzügyi háttérükről elmondta, hogy állami intézményként ugyanolyan költségvetéssel gazdálkodnak, mint a többi zenei intézmény, ami sajnálatos módon nem mondható kielégítőnek.

MOLNÁR BERTALAN



A Révész Imre Társaság kiállítása



Kolozsvári László: Megbeszélés

A magyar kultúra napja alkalmából a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán ünnepi rendezvényeket tartottak. Ezek egyike a Kárpátaljai Magyar Festőművészek Révész Imre Társasága tárlatának megnyitója volt.

Nemzeti imánk, a Himnusz elhangzása után Orosz Ildikó, a főiskola elnöke köszöntötte a vendégeket, többek között Sin Józsefet, a járási közigazgatási hivatal elnökhelyettesét, Riskó Györgyöt, a Révész Imre Társaság alelnökét, Zseliczky József költőt, a 40 éves Forrás Stúdió első elnökét.

Riskó György köszöntőjében elmondta: örömeire szolgál, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola mellett, hogy a kárpátaljai magyar oktatás fellegvára, immár a kultúra fellegvára is. Jó kapcsolatokat ápol a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházzal, a Kárpátaljai Magyar Festőművészek Révész Imre Társaságával. A társaság tagjainak már több egyéni és gyűjteményes kiállításuk volt a főiskolán. A művészek nagy szeretettel hozzák ide képeiket, izgalommal készülnek ezekre a rendezvényekre. A mostani kiállítás a társaság 2008. évi tárlata.

A felszólalások között, izelítő adva kultúránk egy másik szeletéből, Váradi Viktória, Mészár Erika és Markó Katalin főiskolai hallgatók népdalokat énekeltek.

Zseliczky József a Révész Imre Társaság művészeiről szólva úgy fogalmazott, hogy ők azok, akik „megrajzolják, színekbe és ívekbe fogják az alföldi táj zöldjét és nyugalját”. A társaság első elnökére, Tóth Lajosra emlékezve elmondta: erről a kiállításról képei ugyanúgy

hiányoznak, mint ő maga. A költő felolvasta „Tóth Lajos emlékére” című versét.

Benkő György festőművész, a főiskola tanára, szakmai szemmel értékelt a képeket, jellemezte az alkotók művészetét. A tárlaton Magyar László, Kulin Ágnes, Berecz Margit, Cserniga Gyula, Erfán Ferenc, Őri Mihály, Tóth Róbert, Veres Ágota, Réti János, Veres Péter, Pokriwa Attila, Riskó György és Kolozsvári László festményeit láthatták az érdeklődők.

A rendezvény zárásaként a főiskola kórusa Ladányi Katalin vezényletével egyházi énekeket adott elő.

SZEMERE JUDIT



Kolozsvári László: Március Hortobágyon

Jézussal találkozni – élet és gyógyulás

(*Olvasandó Máté evangéliuma 9, 11-22*)

Ez a két bibliai esemény: Jézus két csodálatos cselekedete az ő hatalmának és kegyelmének együtt megtapasztalható bizonyossága. Nem véletlen, hogy úgy íratta meg a Szentlélek, hogy a két esemény egymásba fonódik. De nem azért íratott le így, hogy az utókor számára maradjon egy felejtethetetlen történet, vagy kedves, felemelő elbeszélés, hanem azért, hogy a mindenkor hasonló nyomorúságok között élő ember megdönthetetlen bizonyosságot kapjon arról, hogy olyan Ura van ennek a világnak, aki jogosan mondotta a tanítványoknak: „Nékem adott minden hatalom mennyen és földön” (Máté 28,18), és aki megmondja az övének ma is a megoldások lehetőségét: „Kérjétek és megadatik néktek” (Lukács 11, 9-10). De az sem mindegy, hogy milyen óhajok hangzanak el, mert csak a hittel elmondott kérésekre adja az Úr a megoldást, a győzelmes választ.

Ennek a megvilágításában nézzük meg, hogy mi történt ott közel kétezer évvel ezelőtt, és mire számíthatunk mi, mai gyermekei az élő Istennek. Amikor Jézus befejezi a maga világosságot adó tanítását a Keresztelő János tanítványainak kérdésére – így van megírva –, odamegy hozzá egy főember, leborul előtte, és odaviszi Jézushoz a maga életének egy olyan terhét-nyomorúságát, amelyre senki másától nem kérhet megoldást, csak attól, akinek a kezében ott van minden hatalom mennyen és földön, és aki azért jött ebbe a világba, hogy amit Isten a próféta által kijelentett, az valóság legyen. Ez a prófécia pedig így hangzik: „Az Istennek Lelke van énrájtam, azért, mert fölkent engem az Úr, hogy a szegényeknek örömet mondjak; elküldött, hogy bekössem a megtört szívűeket, hogy hirdessek a foglyoknak szabadulást és a megkötözötteknek megoldást. Hogy hirdessem az Úr jókedvének esztendejét, és Istenünk bosszúállásának napját; megvigasztaljak minden gyászolót (Ézsaiás 61, 1-2). És most ez előtt az Úr előtt borul le egy gyászoló szívű édesapa és azt mondja neki: „Az én leányom éppen most halt meg; de jer, vesd reá kezedet és megelevenedik.” (Máté 9,18). Nincs leírva ebben az evangéliumban, hogy Jézus válaszolt volna erre a fájdalommas apai kérésre, de a legtökéletesebb választ adja abban, hogy: „felkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt.” (Máté 9,19). És tökéletesebb választ, biztatóbb vigasztalást nem kaphatott ez a főember, mint amikor azt látta, hogy Jézus elindul útána, tanítványaival együtt a halottasház felé. Az élet Ura indul el, legyőzni a halál hatalmát. Ez a főember, amikor leborulva elmondta Jézusnak a lánya halálát, és kérte, hogy támassza fel a halálból, tulajdonképpen a legtökéletesebb

sebb imádságot mondta el, amit ebben a helyzetben el lehet mondani. Két része volt ennek az imádságnak. Az első: megvallani a maga életének terhét és letenni azt a Megváltó kezébe; a másik: hittel kérni az Urat: gyere, és légy a haláltól megszabadító Istene a mi életünknek. Ezt az imádságot ember embertől nem tanulhatja meg. Az Édesanya megtaníthatja gyermekét a reggeli, az esteli, az étkezéskor elmondott imádságokra, az Úri imádságra is, de erre a könyörgésre csak a Szentlélek tud megtanítani mindenkit.

Emberi szavakkal nem lehet kifejezni azt az örömet és reménységet, amely ennek a főembernek a szívében volt, amikor látta, hogy az élet Ura elfogadta az imádságát, és jelét adta, hogy teljesíti a kérését. Ezzel a boldog bizonyossággal indul el Jézussal a maga hajléka felé.

Ezután jelentkezik egy másik életnek a problémája is. Mielőtt Jézus elérkezne a főember házához, egy asszony megállítja őt. Ez pedig úgy van megírva a Bibliában, hogy a sokaságból, amely rendszerint követte Jézust, „Egy asszony, aki tizenkét év óta vérfolyásban szenvedett, hozzá járult, hátulról illetve az ő ruhájának szegélyét. Mert azt mondta magában, ha csak a ruháját illetem is, meggyógyulok.” (Máté 9, 20-21). Egy másik élet, egy másfajta nyomorúság, de emberileg ez is megoldhatatlan. Ám ennek az asszonynak beírta valaki a szívébe és a lelkébe azt az egyetlen bizonyosságot, hogy minden emberi lehetetlenség ellenére van megoldás az ő számára is, mert Jézus nemcsak eljött ebbe a világba, de most itt van az ő életének a közelségében, és neki csak oda kell menni ehhez az Úrhoz, odatenni az Ő kezébe életének a megoldhatatlan terhét, mert el lehet, de el is kell kérni az Ő hatalmából azt a részt, amire neki szüksége van. És ez az asszony megtette azt, amire a Szentlélek megtanította. Az ő szívéből is imádság, mégpedig nagyon komoly, hívó imádság hangzott el. Nem nagy szavakban, nem szépen megfogalmazva, de igaz hittel elmondva. Igaz, senki nem hallotta, de akinek meg kellett hallania, annak a füle és a szíve nyitva volt erre az imádságra: „Jézus pedig megfordulván, reá tekintett, és azt mondta: Bízál, leányom, a te hited megtartott téged, És meggyógyult az asszony abban az órában.” (Máté 9,22). Aki azért jött, hogy a beteget meggyógyítsa, most odaadta egy hívó beteg léleknek a gyógyulás ajándékát.

Ezek után következik ennek a két eseménynek az összefonódása: miután az asszony meggyógyul, mert meggyógyítja őt az Úr, akiben teljes szívvel hitt, Jézus folytatja útját a főember házához. Egy halottas sokaságot talál ott: gyászolókat, együtt érzőket és esetleg kíváncsiakat is.

Elhangzik az Úr kijelentése: nem temetés következik itt, hanem életöröm. „Menjtek el innen, mert a leányzó nem halt meg, hanem aluszik.” (Máté 9,24). A temetésre készülők nem hisznek az élet Urának, sőt, kinevetik Őt. De éppen ezért a hitetlenségért, ezért a nevetésért nem lehetnek tanúi, sem részesei a Jézus halálból feltámasztó erejének. Igen: a hitetlen, kételkedő sokaságot eltávolítja, mert azok méltatlanok a halál felett győzedelmeskedő Úr hatalmának a megismerésére, de az Ő kijelentése igazolódik a benne hívők előtt: „... bemenvén, megfogta annak kezét, és a leányzó felkelt.” (Máté 9,25). A főember hite és imádsága nem volt hiábavaló, nem volt reménytelen: a halott gyermek életre kelt, mert az élet Ura nemcsak beszélt, hanem cselekedett is. Nemcsak jelt adott az apának arra nézve, hogy elfogadta a kérését, hanem bizonyosságát adta annak, hogy Ő Úr mindeneken, hogy neki hatalma van a halál felett, és Ő azért jött, hogy ezzel a hatalommal szolgáljon a kérő – de hittel kérő – embereknek.

Így állítja elénk az Ige ezt a két, emberileg érthetetlen – és hit nélkül elfogadhatatlan – csodát. Mert mind a két esemény csoda: a gyógyulás is és a halálból való feltámasztás is. De mind a kettőben van egy közös valóság, amely nélkül egyik sem következhetett volna be: ez a hit, amit meg kellett vallani.

A főember hangos szóval vallotta meg ezt a hitét, amikor azt mondta Jézusnak: „... vesd rá a kezedet és megelevenedik.” És ebben a hangosan kimondott kérésben benne volt a hit megvallása is: nem azért jöttem hozzád, mert az emberi segítség kimerült, és most végső kétségbeesésben nálad próbálok meg még egy utolsót is, hátha sikerül. Nem! Én azért fordulok hozzád, mert tudom, hogy Te ki vagy; én tudom, hogy Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia. Mert én ezt a Rólad szóló bizonyágtételekből elhittem; de azt is tudom, hogy teljesítheted az én kérésemet, mert Neked ehhez van hatalmad. Ennek a hitnek a meglátása után indul el Jézus – és érkezik meg – a főember házához, ahol ez a hittel kérő ember megtapasztalja, hogy az Úr meghallgatta imádságát.

Az asszony az Ige bizonyossága szerint nem mondott hangos imádságot: az ő életében arról van szó, hogy amikor megtapasztalja, hogy minden emberi próbálkozás eredménytelen, eljut hozzá a Jézus hatalmáról szóló biztos hír. De az ő életében sem az történik, hogy amikor látja, hogy emberileg nincs segítség, akkor végső kétségbeesésében próbálkozik. Ő már hittel megy oda, hiszen azért mondja magában: „Ha csak a ruháját illetem is, meggyógyulok.” Ez a hit viszi oda Jézushoz: a hit, amelyet ajándékba

Jézussal találkozni – élet és gyógyulás

(Olvasandó Máté evangéliuma 9, 11-22)

█ kapott a Lélektől, amelyet nem hozhatott magával születésekor, amelyet nem tanulhatott meg senki embertől. Igen, mert a hit Isten ajándéka, és azt csak Ő adhatja, de Ő mindenkinek adja, aki alázatos szívvel elkéri azt Tőle.

Ez a hit volt közös mind a kettőjük életében, amelyet az Isten személyválogatás nélkül megad a kegyelemre szorulóknak, ha azok kinyitják szívüket a befogadásra. Nagy különbség van a két személy között: az egyik sokak által ismert, megbecsült főember, a másik egyszerű, nyomorúságával küszködő asszony, akit talán senki nem ismer a jelenlők közül. Különböző a találkozásuk is Jézussal, különböző a Jézushoz elmondott imádságuk is. A főemberről azt olvassuk az Igében, hogy szemtől szemben áll Jézussal, és úgy mondja el a maga életének baját, és a maga szívének kérését. Az asszony viszont – így van megírva – hátulról érinti meg Jézust és hangtalanul, magában mondja el a maga imádságát. De a lényeg, hogy mind a kettőjük imádsága célba érkezik, mind a kettőre válaszol Jézus, és mind a kettő kérését be is teljesíti.

A két cselekedet összefonódásában egy nagyon lényeges üzenete van ennek az Igének. Amikor elindul Jézus a főemberrel, hogy teljesítse annak a kérését, és megáll a nyomorult asszonynál, szól hozzá, és meggyógyítja őt, akkor a főember nem megy oda hozzá, és nem mondja neki: Uram, Te most énvelem foglalkoztál, mert én jöttem előbb Hozzád, miért foglalkozol hát mással, miért helyezed őt énelémbem, az ő baját az enyém elé? Nem teszi! Mert a Lélek, aki megtanította őt Jézushoz fordulni, a baját Jézusra bízni, most megtanítja arra is, hogy a sorrendet Jézus dönti el.

Ez a Jézus nagypénteken ott a Golgotán, azon a kereszten meghalt a mi bűneinkért. De ugyanazon a kereszten kimondta a győzelmes igazsá-

got: „Elvégeztetett.” (János 19,30). A váltságdíj az Ő vére által ki van fizetve! És harmadnapon, a húsvéti üres sírnál, amelyből győzelmesen feltámadt, elhangzott az örökélet bizonyágtétele: „Mit kerestek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadott: emlékeztetek rá, mint beszéltétek, még mikor Galileában volt.” (Lukács 24, 5-7).

Kedves Testvérem, aki olvasod e sorokat, olvasd el a Bibliából a megjelölt részeket, az ott leírtakkal együtt. Aztán kérd el a Szentlélek erejét, hogy vezessen téged is ahhoz a Jézushoz, az Úr Krisztushoz, aki nagypénteken meghalt a te bűneidért is; és húsvétkor feltámadt a te megigazulásodért is. Tudom, hogy velem együtt vannak terheid neked is; vidd oda Jézushoz, és akár hangos könyörgéssel, akár hangtalan imádsággal, bízd Rá magadat! Hidd el, hogy Ő meghallja ma is az imádságokat – akár hangosan tudod azt elmondani, akár befelé, hangtalanul. Akár elébe állsz, akár csak megérinted Őt, Jézus tudja, hogy mire van szükséged. De megkérdezi: hiszed é, hogy Ő ezt megcselekedheti? A Bibliában leírt egyik esetről (amikor egy másik édesapa odamegy Óhoz, hogy gyógyítsa meg a fiát, aki gyermeksége óta rettenetes betegségben szenved) Jézus azt mondja: „Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívóknak” (Márk 9,23). Ha te is odaviszed a magad és szeretteid baját, neked is ezt mondja. És ha te is el tudod mondani, amit az apa mondott: „Hiszek, Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek. (Márk 9,24), megtapasztalod, hogy a halált és a betegséget legyőző Úr, a feltámadt Jézus Krisztus nálad – nálatok – is cselekszik, és azt mondja: megbocsáttattak a te bűneid, eredj el békességgel! Igen! Ő ezért jött el erre a világra, és ezért van jelen ebben ma is az Ige és a Szentlélek által!

GÉCZY TIHAMÉR
református lelkipásztor,
Debrecen

Feltámadt Krisztus!

„Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, és hiábavaló a ti hitetek is. *“1Kor. 15, 14/*

Egyházunk egyik szép hagyománya, hogy legnagyobb ünnepe, húsvétkor, a görög katolikus emberek ezrei e köszöntéssel üdvözlik egymást: **„Feltámadt Krisztus! Valóban feltámadt!”**. Ez a köszöntés egyben tanúságtétel is, a Jézus Krisztus feltámadásába vetett hit, s a saját feltámadásunkba vetett reményünk tanúságtétele.

A mai világban nagy szükség van a tanúságtételre, mert nagyon sokan próbálják lejáratni a hitünket azáltal, hogy be akarják bizonyítani: Jézus csak egy ember volt, nem volt Isten Fia, s nem támadt fel. Biztosan mindnyájan fel tudjuk idézni emlékezetünkben a nem is olyan régen bejelentett hírt, hogy egy amerikai filmrendező megtalálta Jézus és az ő családja csontjait, s erről filmet fog készíteni. Ehhez hasonló híreket nap mint nap hall az ember, ami megpróbálja megingatni hitét. A keresztyén embernek meg kell önmagában harcolni a hitéért, úgy, ahogyan tette ezt Szent Pál apostol is: **„A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam”** /2Tim.4,7/.

A Jézus Krisztus feltámadásába vetett hit – hitünk legfontosabb része. Honnan bizonyosodhatunk meg arról, hogy Jézus valóban feltámadt? A válasz egyszerű; a Szentírásból és a Szent-hagyományból, ami Isten kinyilatkoztatását, üzenetét tartalmazza.

Jézus feltámadásának nincsenek szemtanúi, viszont a feltámadt Krisztussal való találkozásról már nagyon sok ember tanúskodik: az asszonyok, az apostolok, az emmauszi tanítványok, Szent Pál apostol...

Az asszonyok tanúsága. Kora hajnalban az asszonyok üresen találják a sírt, megijednek, s miután az angyalok hírül adják nekik Jézus feltámadását, futnak az apostolokhoz, de még útközben találkoznak a feltámadott Úrral. Erről számolnak be az apostoloknak, akik kétkedve fogadják Uruk feltámadásának híreit.

Az apostolok tanúságtétele. Az apostolok azzal fogadják az emmauszi tanítványokat, hogy ők is találkoztak a feltámadt Jézussal. Egyedül Tamás apostol az, aki

még nem hisz, mert nem volt jelen akkor, amikor Jézus megjelent az apostoloknak. Egy hét múlva azonban maga Tamás kiált fel, megtapogatva Jézus sebeinek helyeit: **„En Uram és én Istenem!”**.

Honnan tudjuk, hogy hitelesek az apostolok beszámolóit? Hát onnan, hogy az a Péter apostol, aki megtagadta Jézust, nem hiszem, hogy az életét feláldozta volna egy olyan valakiért, aki nem Isten Fia, aki nem támadt fel a halálból. Az, hogy Péter és Tamás a hitetlen, s a többi apostol is vállalta a kínhalált Jézus Krisztusért, s az Ő feltámadásában vetett hitükért, bizonyítéka annak, hogy Jézus valóban az Isten Fia, aki érettünk, embereinkért megtestesült, kereszthalált szenvedett, de harmadnapra halálával legyőzte a halált, s feltámadásával örök életet ajándékozott nekünk!

Szent Pál tanúságtétele. Saul, vagyis Pál apostol tanúságtétele nagyon fontos számunkra, hiszen egy olyan ember tanúságtételéről van szó, aki eleinte egyáltalán nem hitt a keresztyének tanúságának. Sőt olyannyira nem hitt, hogy a főpap engedélyével üldözte a keresztyéneket. Mindaddig folytatta ezt a tevékenységét, amíg a damaszkuszi úton nem találkozott a feltámadt Jézussal. Ettől a pillanattól kezdve lett Saulból, az üldözőből, Szent Pál – az üldözött, hiszen elment a zsidók és a pogányok közé is, hogy hirdesse a Jézus Krisztus feltámadásába és istenségébe vetett hitet! Ez a fordulat nem következett volna be Pál életében, ha valóban nem találkozott volna a feltámadt Jézussal, és még biztosabb az, hogy nem vállalta volna érte a halált – a lefejeztetést Rómában.

A mi tanúságtételünk. Mindaddig, amíg mi, keresztyén emberek nem találkozunk a feltámadt Úrral, Jézus Krisztussal, addig minden olyan hír, ami azt akarja bebizonyítani, hogy Jézus nem támadt fel, s azt, hogy Ő nem Isten Fia – megingathat bennünket. Keressük a feltámadt Jézust, s ha keressük – meg is találjuk (**...keresetek és találni fogtok... Mt.7,7**), s ha megtaláltuk – soha többé nem tudja senki kétségbe vonni azt, hogy Krisztus feltámadt!

Valóban feltámadt!

CSIRPÁK JÓZSEF
tiszbökönyi görög
katolikus párokus

Magyar menekültként Párizsban anno (Morzsák a demokráciából)

Aki Sztálin elhurcoltjaként Moldvából, majd az anyaországban Rákosi világból kockázatos, csalafinta utakon végül eljut Párizsba, első mámorában a paradicsomban érzi magát. Ez a szabadság és az áhított város varázsa. Batyuját elhelyezi a csomagmegőrzőben, zsebében néhány megmentett dollárral elindul a magával hozott egy-két bizonytalan cím keresésére. Az egyiket megtalálja. Agond: átutazó vízuma öt napra szól. De ő egy tapodtat sem akar továbbutazni. Itt, itt maradni, bármi áron vagy áldozattal. A cél a tartózkodási engedély.

Nekem, egy sajátos személyi kapcsolatrévén, ez nyomban sikerült. Csak utólag jött a nagy felfedezés: a francia állam a menedékjogot, hacsak nincs valamilyen nyomós ok az elutasításra, mindenkinek megadja, bárhol, a szélrózsa bármely irányából jött is. Akár útlevéllel, akár a határon át feketén. Gond csak később, a meghosszabbításoknál jöhet, akkor már igazolni kell munkahelyet, megélhetést. Határesetben többnyire itt is a hivatal nagyvonalúsága győz. Kivétel mindig és mindenütt adódhat, de az Európa viharos tájairól jött magyarban fel-felvetődik a kérdés: mikor lesz nekünk, a mi tájainkon, ilyen emberközeli közigazgatásunk?

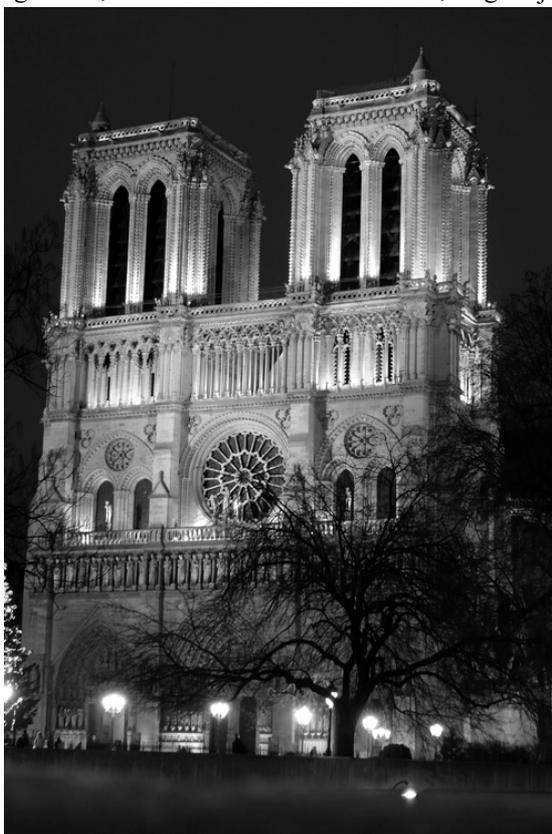
Ismételt élmény. A hivatalnok meghallgat, majd felszólít, hogy az ügy lényegét mondjam el még egyszer. Végül közli: „Amit ön kér, azt a rendelkezések értelmében nem szabad önnek megadnom. De az adott helyzet olyan, hogy ezt mégis megteszem. Azért kérdeztem újra a tényállást, hogy felső ellenőrzés esetére megindokolhassam, miért cselekedtem a törvényes szabálytól eltérően.” Ez többünkkel megtörtént.

Az ugyancsak Párizsba disszidált Közi Horváth József, a magyar keresztény demokrácia doyenje hasonló történetet mesél a New York-i francia konzulátusról. Párizsban kiállított menekült-útlevéllel volt kint, közeledett annak lejáratára, de egy kötelezettsége rövid időre még Amerikába kötötte. Meghosszabbítani nem lehetett, új útlevélért Párizsba kellett volna mennie. Az ügy a főkonzul elé került, aki behívta a jogászat, megkérdezve: hogy szól ilyen esetre a törvényes rendelkezés? A beosztott válasza: a paragrafusok konzulátusi meghosszabbítást nem tesznek lehetővé”. Mire a főkonzul: „Akkor most menjen vissza a szobájába és keresse meg azt a paragrafust, amelynek alapján én ezt mégis megadhatom” A magyar politikusnak nem kellett bürokratikus okból Párizsba és onnan rövid időre New Yorkba visszautaznia.

Személyes élményem egy magyar barátommal két párizsi rendőrsőn:

A budapesti egyetemi társam feketén

jutott el a francia fővárosig, zsebében a címmel. Szombat délután volt. Minden hivatal zárva, a diáknegyedi kis szálloda tulajdonosa rendőrségi ellenőrzés esetére nem merte megengedni, hogy hétfőig nálam aludjon. A leghelyesebb mód ideiglenesen bejelentkezni az utcasarki rendőrszobán. Odamegyünk. Az ügyeletes rendőr meghallgat, de hát ő semmit nem tehet, a szállodába engedélyt nem adhat, menjen a barátom hétfőn reggel a prefektúrára. Igen, de akkor mi legyen addig? Neki, mondja, a jelentkezőt voltaképpen le kellene tartóztatnia. A kimerült barátom: „Hát akkor kérem, tartóztasson le!” Mire a rendőr, meg-



ütközve: „Hogy képzeled? Ön segítséget kérni jött hozzám és én tartóztassam le? Nézze, a szolgálati időm már lejárt, haza kell mennem. Csináljon valamit, akármit hétfőig!” Derűsen, egyben lehangolva távozunk. A barátom elbúcsúzik, majd ő csinál valamit. Utólag megtudom, mit csinált: beült egy kávézó-borozóba, nagyban búsul, egy vendég megszólította. „Hát ez a gondja? Igyon még egy-két pohárral, aztán eljön hozzám, nálam vígan megvárhatja a hétfőt!”

A másik eset, ugyancsak ővele. Filmvígjátékba való drámai történet. A barátom mozgósít, azaz vigéc lett, mi legalábbis így mondtuk. Egy nő divatcég megbízásából üzleteket kerestett fel, bemutatva a termékeket, bízva egy-egy megrendelésben. Irigyeltük, mert ezt, egyetemi diplomájával,

szívesen és vidáman tette. Persze feketén, igazolvány nélkül. Egy ilyen útjára elkísértem. A Diadalívból induló sugárutak egyikébe kellett az áruért mennie. Én a kocsi maradtam, egyedül ment be érte. Majd beült és elindultunk. Már jó darabig haladtunk a zsúfolt forgalomban, amikor a barátom elsápadt: te, nézzük meg hátul, mintha a böröndöket ott hagytam volna a járdaszélen. Hátul üres. Páni félelemben, az autósorban dőcögve, visszahajtunk. Ő: „Vége az egzisztenciámnak, mi lesz velem!” A helyszínre érkezve, a faszor alatt, ahol letette a böröndöket, semmi. Kétségbeesett lefeljárás: most mit tegyünk? Egy földszinti ablakból váratlanul egy női hang: „Mit keresnek az urak?” Mi, dadogva: „Nem fogja elhinni Madame, de mi itt két nagy böröndöt keresünk.” Mire a hölgy: „Hát igen, most, hogy az algériaiak annyit robbantanak, kihívtam a rendőrséget, elvittek mind a kettőt.” Óriási fellélegzés, irány az őrszoba. Ahogy belépünk, filmvígjátékba illő látvány: egyenruhás rendőrök női ruhadarabokat illegetnek maguk előtt, hogy kinek melyik tetszik. Netvetésbe törünk ki, egyből összebarátkozunk. Az egyik rendőr odaszól a barátomnak, hogy „Monsieur, adja ide a carteját.” A barátom elsápad: a nem létező engedélyt kéri! De a „carte” franciául mást is jelent: a rendőr a barátom névjegye után érdeklődött: ha a feleségének kellene valami új rongy, szeretne hozzá fordulni. Így ért véget egy izgalmas párizsi rendőrségi kaland.

Én, az első időben, amikor valamely középület előtt megláttam egy rendőrt, a „hátha igazoltat” jegyében átmentem a másik oldalra. Amíg igazából meg nem ismertem őket.

És a politika, a politika a párizsi utcán? A tüntetések. Felidézek egyet, amelyről Czupy Bálint, a Szabad Európa Rádió későbbi Bálint Gazdája mesélt. Május elsejei felvonulás, a francia kommunista párt fénykorában. Végeláthatatlan menet, a Sopron megyei gazda, otthon parlamenti képviselő, az utca pereméről nézi. Mellette rendőrök. A felvonulók, köztük nagy számban arabok, táblákat hordva ócsárolják az ország vezető politikusait, olyan kifejezésekkel is, amelyeket egyes budapesti helyeken ma gyűlöletbeszédnek minősítenének. A zsvajban megrendülten álló Czupy Bálint az egyik rendőrhöz fordul: „Maguk türük ezt?” Mire a rend őre halálos nyugalommal: „Monsieur, mi annak biztosítására vagyunk itt, hogy ők szabadon szidhassák a kormányt.”

Sztálin és Rákosi karmai közül szökött diák vagy politikus: jó érzés volt akkor, elnyűtt ruhában és koplalva, Franciaországban magyar menekültnek lenni.

SKULTÉTY CSABA

Felkészítő tanfolyam Dercenben

A segítségnyújtás nem ismer határokat

A Magyar Református Szeretetszolgálat Készenléti Csoportja január végén képzést tartott a munkácsi járási Dercenben a helyi egyházi önkéntes tűzoltók számára. A program sikerét mutatja, hogy a készenléti csoportot újabb előadásokra és bemutatókra kérték fel: ez február 29-én és március 1-jén történt meg. Március elsején a szervezők sajtótájékoztatóra hívták meg a média képviselőit.

Zsukovszky Miklós helyi lelkész, a Derceni Egyházi Önkéntes Tűzoltók parancsnoka elmondta, hogy tűzoltóságuk létrehozásának gondolata 2005-ben fogalmazódott meg benne. Mára 23 önkéntesük van, akik ingyen, Isten dicsőségére igyekeznek segíteni embertársaikon.

– Hálával tartozunk magyarországi testvéreinknek, akik most is itt vannak, hiszen sok felszerelést kaptunk és kapunk tőlük. Különböző képzéseket tartanak számunkra. De köszönet illeti a járási és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságot is, akik üzemanyaggal látnak el bennünket – tájékoztatót.

Mint kiderült, a továbbképző tanfolyamot minden évben legalább egyszer megrendezik. Ezen az önkéntesek a tűzoltás technikájával, orvosi segélynyújtással foglalkoznak, de szeretnék az alpinista technikát is elsajátítani.

– Az idén segítségünkre sietett a Magyarországi Református Szeretetszolgálat, a készenléti csoport létrehozója, és ez a csoport, valamint Bölskei Gusztáv püspök úr, a Magyar Református Egyház Zsinatának elnöke felkarolt bennünket. A képzés most is folyik a tűzoltóink számára, és reméljük, hogy ennek lesz folytatása – mondta Zsukovszky Miklós.

Bölskei Gusztáv szólt arról: örül, hogy valamilyen formában közvetítő lehetett egy tűzoltókocsi Dercenbe érkezésében.

– Örömmel értesültünk arról, hogy megalakult az önkéntes csoport, és a kapcsolat a magyar református szolgálattal gyakorlati téren is megerősödött. Kötelességünk felkarolni még a szokatlan kezdeményezéseket is, hiszen azt tapasztaltam itt, hogy tekintet nélkül a nemzetiségi hovatartozásra, olyan összefogás és együttműködés valósult meg, amit mindenképpen támogatni kell – hangsúlyozta a püspök.

Azt is elmondta, hogy ez beleillik a Kárpát-medencei reformátusság együttműködésében kialakulóban lévő kapcsolatrendszerbe. Éppen ezért folytattak tárgyalásokat Zán Fábán Sándorral, a Kárpátaljai Református Egyház (KRE) püspökével és Nagy Béla főgondnokkal a más területeken való együttműködés lehetőségeiről.

– Kötelességünknek érezzük azt, hogy a kárpátaljai református egyház számára olyan segítséget is tudunk nyújtani, amely szerint mi egyfajta közvetítők legyünk a nyugat-európai, amerikai testvéregyházak felé. Ennek egy kifejezése, hogy elhozhattuk, és átadhatjuk azt az adományt, amit a rajnai

(Németország) zsinat tagjai gyűjtöttek össze, és az ungvári gyülekezeti ház kialakítására szolgál – mondta Bölskei Gusztáv.

– Megalakulásunkat követően az első teendőnk az volt, hogy felkeressük a határokon túl élő testvéreinket. Első utunk Kárpátaljára, azon belül is Dercenbe vezetett. Azt tapasztaltuk, hogy itt egy olyan erős, élő gyülekezet van, amelynek a példája a magyarországi gyülekezetek számára is példaértékű – hangsúlyozta Czibere Károly, a Magyar Református Szeretetszolgálat vezetője, aki elmondta, hogy más gyülekezetek számára is meg szeretnének szervezni a képzést.

A szeretetszolgálat vezetője kihangsúlyozta: a segítségnyújtás egyik fontos részét képezi a rászoruló és tehetséges gyermekek támogatására indított Nyilas Misi Program, amely 2006-ban, az első lépésekben 150 szegény, de tehetséges kárpátaljai diák tanítását támogatta.

Február 15-én a tiszántúli református egyházkerület szervezésében megtartották az első jótékonyági református bált. A bevételből ebben az évben további 40 kárpátaljai diák támogatására nyílik lehetőség. Az alkalommal élve Czibere Károly átadta az ösztöndíjprogramról szóló elismerényt Zán Fábán Sándornak, aki, miután kifejezte köszönetét, kihangsúlyozta a legfontosabb dolog az összefogás. – A schengeni határok ugyan elválasztanak bennünket, de a Kárpát-medencének Kárpátalja olyan része, amelyet nem lehet elválasztani. Össze kell fogunk, mert csak így tudunk előre lépni, és köszönjük azt, hogy a határokon átvélő segítség, összefogás, barátság és szeretet fog össze bennünket. A derceni tűzoltócsapat megalakulása, működése példaértékű. Példaértékű a gyülekezet férfi tagjainak a hozzáállása is – hangsúlyozta a püspök.

– Hálát kell adnunk a Jóistennek, hogy vannak, akik segítségünkre sietnek, és voltak, vannak olyan emberek, akik önkéntesen vállalták a tűzoltói szolgálatot, hiszen ezt a munkát hit nélkül nem lehet végezni – emelte ki Nagy Béla, majd köszönetet mon-

dott Dobson Tibornak, a Magyarországi Katasztrófavédelmi Főigazgatóság ezredeseinek, aki már nagyon sokat segített Kárpátalján.



Dobson Tibor a sajtótájékoztatón elmondta, hogy azok a célok, amelyeket kitűztek maguk elé, közösek. – A veszélyek nem ismernek országhatárokat, mint ahogy nem ismer határokat a segítségnyújtás szándéka sem. Az, amit itt tesznek önéből, amit szerény segítséggel létrehoztak, példaként szolgálhat bármely magyarországi település, tűzoltóság, kolléga felé – mondta.

Szerhij Kritszkij, a kárpátaljai megyei katasztrófavédelmi igazgatóság helyettese megköszönte a magyarországi szakemberek segítségét. Mint mondta, öröm volt velük együtt dolgozni, és a későbbiekben is szívesen teszik ezt. Végül további támogatásukról biztosította a derceni önkéntes csapatot.

Máté Gyula, Dercen polgármestere elmondta, hogy más falvakban eleinte nem hitték el, hogy náluk léteznek olyan emberek, akik képesek akár az életüket is áldozni másokért, mások vagyonaért.

Végezetül Bélteki Sándor, a Magyar Református Szeretetszolgálat Készenléti Csoportjának tűzoltó főhadnagya számolt be munkájukról. Mint mondta, szívesen jöttek tapasztalataikat átadni az önkénteseknek, hiszen egy tűzoltónak kötelessége megtenni ezt.

A sajtótájékoztatót követően a tűzoltók bemutatót tartottak a média képviselőinek, illetve a vendégeknek. (fotók!!!)

HEGEDÚS CSILLA



„HASS, ALKOSS, GYARAPÍTS...”

Vendégünk **Bagu Balázs** helytörténész, néprajzkutató, nyugalmazott magyartanár

– *Kezdésnek bele is vág-nék a közepébe: a módszerész címet 1982-ben nyerte el. Ki adományozta és voltaképpen mit jelent?*

– Az Ukrán Oktatási Minisztérium adományozta. Először tisztázzuk magát a fogalmat: a módszertan valamely tudományág területén használatos módszerekkel ismerteti meg a szakma tanárait. 1982-ben kaptam meg vezető tanári kinevezésemet. Ehhez tudni kell, hogy a tanári pályán ebben az időben három fokozat volt: tanár, vezető tanár és módszerész. E fokozatokat az oktatási minisztérium adományozta. Egy-egy járásban három-négy vezető tanár és egy-két módszerész tevékenykedett. A módszerészi kinevezés egyik feltétele tankönyv, illetve módszertani munka megjelentése volt. 1968-tól 1998-ig a Beregszászi Járási Magyar Módszertani Munkaközösség vezetője voltam. 1969–1998 között én voltam a magyar nyelv és irodalom tantervek szerzője és gondozója. 1984-ben jelent meg Horváth Katalin egyetemi tanárral együtt írt tankönyvünk „Didaktikai anyagok magyar nyelvből” címmel. Lelkiismeretes munkám ellenére, úgy érzem, nem ismerték el a tanári tevékenységemet; megtűrték. Tényeket mondok. A magyartanárok magyarországi szakmai továbbképzése 1966-ban kezdődött. Többször jelöltek az utazó csoportba, de valahogy mindig kimaradtam, amire nem volt magyarázat. Végül 1982-ben jutottam el egy tanfolyamra. Nyilvánvaló, hogy valaki vagy valakik szemében „sáros” voltam. A tanügy többször szorgalmazta igazgatóhelyettesi kinevezésemet, ez is elakadt valahol. Ebben az időben hatalmas nyomás nehezedett a magyar iskolákra: egyre-másra nyíltak az úgymond, internacionalista (orosz-ukrán–magyar tannyelvű) iskolák. Voltunk páran, akik hittünk abban, hogy magyar gyerekek magyar iskolában a helye, ahol jó tanárookra és színvonalas magyar oktatásra van szükség. Sajnos, oktatásügyben most nem építik, hanem rombolás folyik. En egy embert értékek nagyra a magyar ok-



tatás terén: Klebelsberg Kunót, az egykori minisztert és politikus, aki a nyomorúságos körülmények között is magas színvonalra emelte a népoktatást. Később meg is lett az eredménye.

– *Úgy tudom, kapott más díjakat is, köztük a Makarenko-díjat. Megvallom, bennem Makarenko neve nem éppen pozitív gondolatokat ébreszt. Mit jelentenek az Ön számára ezek az elismerések?*

– A járási, a megyei közoktatási osztályok, illetve az oktatási minisztérium oklevelei, a vezető tanári (1982), a módszerészi (1987) kinevezések, a Makarenko-díj (1985), a Magyar Értelmségi Kárpátaljai Közösségnek nívódíja (1996) az oktatás területén elért munkám értékelései. Nem tudom, miért ébreszt Önben „nem pozitív gondolatokat” Makarenko neve? Véleményem szerint nem mindenben rossz Makarenko tanítása. Gondolok itt a csavargó, csellengő gyerekek megmentésére. Tud-e jobbat neveléstudományunk? Az iskola feladata lenne, hogy a gyereket a jövőre készítse fel. Ma nem ebbe az irányba haladunk. Makarenko helye tisztázatlan a neveléstudományban. Magyarországon, tudomásom szerint, ma is működik Makarenko Társaság. A családi típusú gyermekotthon részben megoldandó a gondokat, de szervezése nem egyszerű. Erre pénz kell, ami nincs. Az oktatás az egész világon válságban van.

Munkám elismerését jelentik még a következő díjak: a Magyar Néprajzi Társaság pályázatán második, harmadik, ne-

gyedik, illetve ötödik helyet nyertem, a Magyar Tudományos Akadémia Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Testülete 1995 szeptemberében a nem főhivatásként foglalkozó szakemberek első díjával jutalmazott, az 1848-as kárpátaljai kutatásaim eredményeinek elismeréséért Monokon 1992 szeptemberében Kossuth-emlékéremmel és diplomával tüntetett ki a Kossuth Alapítvány és a Kossuth Társaság.

– *Több száz cikke jelent már meg különböző sajtóorgánumban. Jelenleg van-e olyan lap, ahol többé-kevésbé rendszeresen publikál?*

– Különböző sajtóorgánumban eddig 624 kisebb-nagyobb cikkem jelent meg, különböző kárpátaljai és magyarországi kiadványokban publikáltam. Különösen a Honismeret című lapban és a Történelemtanításban jelennek meg a cikkeim. Kárpátalján a Közoktatás, a Pánsíp, a Kárpátalja, a Hatodik Síp, a Kárpátaljai Szemle, a Kárpáti Igaz Szó, a Beregi Hírlap közölte írásaimat. Jelenleg nem publikálok a sajtóban. Két ok miatt: nagyobb terjedelmű cikket nincs hol közölni, a másik, könyveim szerkesztésével foglalkozom A realitás talaján kell élni, elmúltam 75 éves, szeretném még a hátralévő kutatásaimat könyv alakban megjelentetni.

– *Úgy tudom, eddig négy könyve látott napvilágot az Intermix Kiadónál, a legutóbbi 2006-ban. Mennyire érdeklődnek az olvasók vidékünk néprajza iránt?*

– Eddig nyolc könyvem jelent meg: „Didaktikai anyagok magyar nyelvből” (Horváth Katalinnal), „A szabadságharc nemzetőrei” (Fakász Mihállyal, 1994), „Tanterv néprajzból” (1993), „Tanulmányok a szabadságharcról” (1999), „Írtam lelkes ifjú hittel” (Simon Menyhért verseskötete, tanulmány 1998), „Az 1848–49-es szabadságharc emlékhelyei Kárpátalján” (2002), Életutak (2004), „Bátyúi jeles napok és szokások” (2006). A kilencedik kiadás előtt áll. Nem négy, hanem öt könyvem jelent meg az Intermixnél, a legutóbbi, „Bátyúi jeles napok és szokások” címmel.

– *Több könyve is kiadásra vár. Egyikük címe „Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc Kárpátalján”. Arra kérem, ez utóbbiról osszon meg olvasóinkkal néhány fontosabb tudnivalót.*

– Három könyvem kézírata fekszik az Intermix Kiadónál: „A bátyúi gyermekjátékok és azok készítése”, „Simon Menyhért életútja” és az Ön által említett, „Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc Kárpátalján” című könyv kézírata. A témát több mint húsz éve kutatom. Miért? Nagy tisztelettel gondolok a nagy idők tanúira. Emberi magatartásukra, kitarításukra, a haza önzetlen szeretetére. Célom az is, hogy példaképeket állítsak a szülőföldemen felnövekvő nemzedék elé. Néhány név: Perényi Zsigmond, Kazinczy Lajos, Eötvös Tamás, Ekel György, Bémer László. Szeretném azt is tudatosítani, hogy nemcsak magyarok, hanem ruszinok, zsidók vállaltak küzdelmet a szabadságért. Hogy csak egy példát említsék: a podheringi csata hőse a ruszin Andrejkovics Endre.

– *Ön szerint napjainkban a kárpátaljai magyarság mennyire becsüli meg hagyományait? Nem fenyeget-e a veszély, hogy mondjuk húsz év múlva népszokásaink teljesen feledésbe merülnek?*

– Kárpátalján „huzatos a levegő”. Menteni kellene, ami menthető, legalább írásban és képekben. A jövő bizonytalan, még akkor is, ha tudatosítjuk: nem jöttek meg vagyunk e tájon; minket múltunk és gyökereink kötnék ide. Nem tudom, a „Bátyúi jeles napok és szokások” című könyvből hány került az olvasó asztalára. Még ma is kérdezzük, hol kapható. Na ez az, amire nem tudok válaszolni. Úgy vélem, a Kárpátalján kiadott könyvek terjesztése nincs megszervezve. Sajnos, a felnövekvő nemzedék egyre távolabb kerül az olvasástól. A könyv bemutatóján vagy százan vettek részt.

Széchenyi István írta: „Csak addig él egy nemzet, míg vannak hagyományai”. Megmaradásunk egyik fontos mérőföldköve hagyományaink megőrzése, annak tovább

„HASS, ALKOSS, GYARAPÍTS...”

Vendégünk Bagu Balázs helytörténész, néprajzkutató, nyugalmazott magyartanár

adása. Sajnos, itt komoly gondok vannak. Mi, néprajzosok csak tűzoltó szerepet töltünk be azzal, hogy leírjuk a népszokásokat. A nehezebb feladat a visszaállítás, de ez sem reménytelen. Erről győzött meg az I. Kárpátaljai Magyar Gyermekjátékok Találkozó. Az is kiderült: nem elég meghirdetni a Találkozót, hanem személyesen kell felkeresni a csapatok szervezőit.

Hagyományaink közül ma már nagyon sok kiveszőben van: például a fonó, a tollfosztó, a dörzsölő. Hangulatuk nem hozható vissza. Kihalásuknak oka a kor technikájának megváltozása. Vannak hagyományaink, amelyekhez foggal-körömmel ragaszkodni kellene: ilyenek a kántálás, a locsolkodás, a farsangi szokások, a betlehemezés, lakodalmi szokásaink, a gyermekjátékok, a gyermekjátékok készítése, a lekvár főzése. Sajnos, ma már a kántálás és a betlehemezés is kiveszőben van. A giccset viszont száműzni kellene. Gondolok itt a kocsi dudálására a lakodalmakon, a művirágokra a temetőben, a csicsás táncruhákra.

Attól tartok, Önnek van igaza: húsz év múlva elfelejtődnek nemzeti hagyományaink, s ezzel együtt a magyarság is beolvad, ha nem lesznek fiatalok, akik tovább vigyék kulturális értékeinket. A szemünk előtt haldoklik a csárdás. Ki táncolja ma már? Ismeri-e Ön is például a kis harang, a nagy harang figurát, a csapásolást? 1991-ben megnyertem a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériuma és a KMKSZ Oktatási Bizottsága által a néprajzi tanterv megírására hirdetett pályázatot. Könyvet kellett volna írnom, akartam is, de anyagi természetű akadályok miatt elmaradt. Sajnos, ezen a téren évek óta nincs előrelépés. Mi lenne a kiút? Erre külön elemzés vár.

–Végezetül: milyen üzenetet fogalmazna meg a kárpátaljai magyar fiatalok számára?

–Mit üzennék? Nehéz kérdés. Ne menjenek el, és ne hagyják itt ezt a maroknyi magyarságot! Aki elment, és azt ígérte, visszajön hatalmas tudással, s azt itt majd kamatoztatja, az is mind ott maradt az anyaországban. Miért maradtak ott? Erthető: jobb a körülmények, nem tudják az ukrán nyelvet, és gondjuk van az elhelyezkedéssel. Azt üzenem: igyekezzenek minél nagyobb tudásra szert tenni, mert az itt élő magyarságnak szüksége van a kiművelt főkre. Nemcsak tanárok kellene, hanem magyar műszaki, egészségügyi értelmiség is. Sajnos, 1993–2000 közt Kárpátaljáról több mint 300 orvos és mintegy 400 tanár távozott, és ez mind a derékhad. Csupán Bátyúból 31 tanár települt át Magyarországra, közülük 9 nyugdíjas, és 22 a fiatalabb korosztályból. 32 végzősünk ment el tanulni, senki nem jött vissza.

Fontos lenne, hogy a középiskolákban minél jobban elsajátítsák az ukrán nyelvet, mert csak így tudják folytatni tanulmányaikat Ukrajna egyetemeken. Ukrán nyelvtudás nélkül vidékünkön nem lesznek magyarok a vezető állásokban. Az ukrán nyelv kellő ismeretének hiánya néha már a polgármesteri poszt betöltésénél is gondot jelent.

Apolják és őrizték hagyományainkat! Ez a megmaradás egyik alappillére.

Ne feledjék azt, honnan jöttek, és hová mennek! Tanulmányozzák Kárpátalja nemzeti múltját! Ismerjék meg vidékünket, járják be őseink földjét, azt a földet, amelyet egykor vérrel szereztek és védtek! Bizonyítsák be, hogy alkalmasak vezető beosztás elnyerésére, érnek annyit, mint más nemzetek fiai! Igyekezzenek minél jobban és minél több idegen nyelvet elsajátítani! Tiszteljék és becsüljék az időseket, tanácsaikat hallgassák meg! Hosszú évek során szerzett tapasztalataikra érdemes odafigyelni. Ne menjenek fejfel a falnak!

–Köszönöm a beszélgetést és további alkotói sikereket kívánok.

LENGYEL JÁNOS

Emlékhelyek Kárpátalján

(Az alábbi publikációval az 1848–1849-es szabadságharc kezdete 160. évfordulójára emlékezünk)

A magyar szabadságharc emléke és hősei előtt kívánunk tisztelni, amikor bemutatjuk azokat az emlékhelyeket, amelyek az 1848–1849-es évek dicső napjaihoz, a nagy idők tanúhoz kapcsolódnak. A történelmi Magyarország egykori négy vármegyéje: Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros, amelyek 1918-ban elszakították az anyaországtól, és Kárpátalja néven 1920-tól Csehszlovákiához történő visszatérés után, 1945-ben a Szovjetunióhoz csatoltattak, ma Ukrajna részét képezik. Az 1848–1849-es szabadságharcra kapcsolatos emlékhelyeknek a megőrzése, védetté nyilvánítása halaszthatatlan feladatunk és kötelességünk. A szovjet érában, sőt, az anyaországhoz tartozás idején sem törődtek a nemzeti múlt feltárással, megőrzésével. Az itt élő magyarságnak meg kell ismerie szűkebb pátériája történelmi emlékhelyeit.

Ki tudja, mi lesz a sorsuk ezeknek az emlékhelyeknek? A podheringi csata helyét jelölő emlékműről háromszor távolították el a táblát. Megsemmisíteni nem tudták, hiszen a csonka gúla alakú, 280 mázsa súlyú építményt robbantani kellett volna, a házak is közel vannak, így inkább bozóttal hagyták benőni.

Perényi Zsigmond szobra poros raktárakban hevert évekig. Még jó, hogy össze nem törték. De vajon hány honvédsírt semmisítettek meg, hány emlékművet romboltak le? Ezt ma már nem lehet megmondani.

1998–1999-ben ünnepeltük a szabadságharc kezdete 150. évfordulóját. Történt-e előrelépés? Ha nem is sok, de történt. Szegelethy János honvédhadnagy sírját a MÉKK (Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége) közbenjárására helyreállították. Több emléktáblát állítottak társadalmi szervezeteink: Perényi Zsigmond-emléktábla (Beregvégárdó és Nagyszőlős), Kossuth Lajos-emléktábla (Beregszász, Heteny, Mezővári, Munkács), Kossuth-szobor (Beregszász, Nagypalád) Petőfi-szobor (Beregszász, Ungvár). Sok lenne a tennivaló honvédsírjaink gondozása terén is.

Jó lenne, ha ezekre az emlékhelyekre eljutnának a fiatalok, hogy Ekkel György, Eötvös Tamás, Perényi Zsigmond, Kazinczy Lajos, Pazar József példaképük legyen, tőlük magyarságot, a néphez, a nemzethez való hűséget, emberséget tanuljanak.

Helytörténeti kutatómunkámat nem tartom befejezettnek, hiszen újra végig kellene járni a temetőket, búvárkodni a levéltárakban. A kutatót néha a véletlen is segíti. Így jutottunk el Pazar József leveléhez Sárospatakon, aki Munkács várának védője, sárospataki diák, eszenyi születésű, nagyszelmenci lelkész volt. Bémer László sírjának megtalálásában erdélyi barátaim segítettek. Kereselem a kapcsolatot, hogy a Nagyszelmencen lelkészkedő Pazar József sírját is felkutatassuk. Célunk az is, hogy a nagy idők tanúi méltó megbecsülésnek örvendjenek, utcák, terek, ifjúsági szervezetek, iskolák viseljék nevüket. Gondolunk itt a méltatlanul elfeledett Kazinczy Lajosra is. A kárpátaljai hősök közül mindössze kettőnek a nevét örökítette meg a halás utókor: Nagyszőlősön Perényi Zsigmond Középiskola van, Eötvös Tamásról utcát neveztek el Beregszászban.

Évek óta járom a temetőket, próbálom megtalálni a nagy idők tanúinak végső nyughelyét, akik között nemcsak magyarok, hanem ruszinok is voltak. A sírok megtalálása szinte lehetetlen: rokonok híján a sírokat nem gondozták, felszámolták. A nevek azonosítása is nehéz, hiszen a fejfákra csak a kiégés után (1867) tették a megkülönböztető feliratokat. A beregszászi temetőben például ezt olvassuk: "Ekkel György ügyvéd 1848/49. évi honvédszázados".

1989 után egy kis lélegzéstételhez jutottunk. Már nem bűn nemzeti hagyományaink ápolása. Az elmúlt évek alatt több nemzeti emlékjel létesült: Petőfi-szobrok, Kossuth-szobrok, Kossuth-emléktáblák, Perényi Zsigmond-emléktábla, Perényi Zsigmond-szobor és még sorolhatnám.

Megmaradásunk alappillérei: hagyományaink és emlékeink ápolása, történelmi múltunk feltárása. Alább néhány adatot közlök megjelenés alatt álló könyvemből.

Emlékhelyek Kárpátalján

Ung megye a szabadságharc idején nem esett a hadak útjába. A megye lakosait megérintette a szabadságharc szele és sokan beálltak a nemzetőrök soraiba: magyarok és ruszinok egyaránt. Az ungi nemzetőrség 1848. június 27-i bizottmányi ülésén már megteszik javaslatukat a Hadügyminisztériumnak, hogy a 600 fős nemzetőrség élére az általuk ajánlott gróf Buttler Sándor nemzetőr kapitány, Vöneky József nyugdíjas őrnagy, Pribék Imre és Bökényi Mihály nyugdíjas századosok, a sorkatonaságnál szolgált egyének állítsanak. Gróf Buttler Sándort őrnagyi rangban az ungvári gyalogos nemzetőrség parancsnokául 1848. szeptember 15-én (7453. nádori rendelet a Közlöny 101. számában) hagyták jóvá. Eredetileg Vöneky József nyugalmazott gyalogsági őrnagyot nevezték ki, de ő lemondott. (2277-es nádori rendelet, amelyet a Közlöny 80. száma közöl).

Batthyány rendelete alapján összeült az Ung megyei bizottmány, amely kijelölte a nemzetőr összeírásokkal megbízott személyeket. Így az Ung megyei bizottmány is kijelölte a nemzetőri összeírásokkal megbízott személyeket: Lyahovics János főesperest, Szobek Antalt, Korláth Györgyöt és Horváth Jánost bízták meg ezzel a feladattal. A Kárpátaljai Megyei Levéltár őrzi az Ung megye 81 településének összeírását. „Összeírása az Ung megyei nemzeti őrseregnek” címmel a lajstromban feltüntették az összeírtak eddigi tisztségét, nevét, lakóhelyét, polgári foglalkozását és azt, hogy harcra képes-e (fizikailag alkalmas-e). A 81 településből tudomásunk szerint 30-ban éltek magyarok, míg 51 ruszin település volt. Ez is bizonyítja, hogy a szabadságharcban szép számban vettek részt ruszinok.

1848. szeptember 26-án elindult Szolnokra az ungi önkéntes század, amelynek létszáma 200 fő volt. A megváltozott helyzet, a Galiciából való betörés veszélye miatt a minisztérium utasította a megyét, hogy tartsa vissza az önkéntes nemzetőrséget, de azok már útban voltak. A megye kijelentette, hogy 200 önkéntest tud nélkülözni.

Ung vármegye követői az 1848. július 2-án kezdődött országgyűlésen: Pribék Antal

(szobránci), Olcsvári Gábor (ungvári), Fekete Lőrinc (kaposi), Kandó Kálmán (szerednyei).

Az 1848–1849-es emlékhelyek közül Ung vármegyében maradt fent a legkevesebb, mivel ezt a vidéket viselte meg a legjobban a történelem vihara. Nem sikerült rábukkannunk Ung vármegye nemzetőreinek településenkénti névsorára sem. Az Ungi járás anyaga teljesen hiányzik. A nagy idők tanúi közül 29-nek sikerült felkutatni az adatait Ung megyében. Reménykedünk abban, hogy újabb adatok kerülnek elő. Mindössze három szabadságharcos sírja ismert a 29 közül.

Ung megye 1848–1849-es emlékhelyei: báró Bémer László emléktáblája, Szegelethy János síremléke, Petőfi Sándor 1990-ben állított szobra (Ungvár), Zombori Antal (Nagydobrony), Nehrebeczky György (Kincseshomok), Pazar József (Nagyszelmenc, Szlovákia) síremléke.

A szabadságharc idején Ungváron is megalakult a nemzetőrség. A városban 1848 áprilisában a nemzetőrök száma 450. Nincsenek adataink arról, hogyan szerveződött a nemzetőr század a városban. A szabadságharcos katonai alakulatok közül a Kazinczy-hadtest toborzott a városban és annak környékén.

A szabadságharc 25 katonája nyugszik Ungvár temetőiben. Igaz, mindössze egynek ismert a sírhelye.

Ismerjük meg közelebbről az egyik szabadságharcos életét. Bezdédi és kisbákai báró Bémer László 1784. április 8-án született a Szabolcs megyei Kisbáka községben. Innen kapta a kisbákai előnevet a bezdédi mellé. Szülei: báró Bémer Antal és báró Dóry Krisztina voltak. Tanulmányait Egerben és Ungváron végezte. Egerben szentelték pappá, ekkor 26 éves. Gyöngyösre nevezik ki káplánnak.

1812-ben Kunszentmártonban lett plébános. Nevéhez fűződik a kunszentmártoni városháza ünnepélyes felszentelése 1813-ban. Négyéves ottani működéséről tisztelettel emlékeznek meg a fennmaradt okmányokban.

1816-ban Fényeslitkére került plébánosnak, ahol tizennégy évig szolgált. 1830-ban egri ka-

nonok, a hétszemélyes tábla tulajdonosa. 1843. február 10-én nagyváradi püspöki méltóságra emelkedett. Bárói rangjánál fogva az országgyűlés felsőházának is tagja. Talán ott van az 1840–1844-es országgyűlésen, amely meghozza messzelátó törvényeit, többek között határoz a jobbágyok személyi szabadságáról. Talán az ő szavazata döntötte el, hogy a latin helyett a tisztelt ház államnyelvvé nyilvánította a magyart. E döntés meghozatalakor már hatvanéves. Tudja, mire és miért szavaz. Hivatalos tisztségénél fogva, mint a Felsőház tagja ott volt 1848. március 15-én a debreceni katolikus templomban a nemzetgyűlés tagjai és a Honvédelmi Bizottmány részvétele mellett kezdődött ünnepi szertartás. Az ünnepi szertartást – fényes segédlettel – báró Bémer László végezte. Jelen voltak a Kossuth-család tagjai is.

1849. április 14-én – a felsőházi tag – Bémer László a függetlenségi nyilatkozatra adja szavazatát, s ezzel elfogadja a Habsburg-ház trónfosztását és Kossuth Lajos ideiglenes kormányzó-elnökké választását. Az egyházmegye papjait körlevelében utasította a függetlenségi nyilatkozat kihirdetésére.

A szabadságharc idején támogatta a nagyváradi fegyvergyárak tevékenységét. Beleegyezett a beszállásolásokba, és kárpótlás nélkül átadta hadipari célokra a Várad és Szentmárton között lévő vadaskertjét.

A szabadságharc leverése után, 1849. december 24-én az osztrák kormány elfogatta, letartóztatta és a pesti újpületbe vitette. Haditörvényszék elé állították. Felségsértés jogcímén először kötél általi halálra ítélték, de ezt „kegyelemből” húsz év várfogságra változtatták. A király, a közvélemény nyomására, a szentszék közbenjárására, a fogságot is elengedte, azzal a feltétellel, hogy püspökségéről lemondva ausztriai kolostorba vonul. Ennek eleget tett, 1850 áprilisában lemondott püspökségéről és Mária-Enzersdorba ment, ahonnan Tirolba, az Innsbruck melletti neustifti bencés kolostorba költözött. A neustifti kolostorban írta egyetlen vallásos, „Lelki vezér, vagyis igaz ájtatosságra és erényre buzdító különféle gyakorlatok” című művét. (Bécs, 1851–1853).

1859-ben elveszítette szeme világát. Ekkor hazaengedték Magyarországra. Ezután Budapesten, Sátoraljaújhelyen, Pe-

bernyiken s végül Ungváron élt. Itt 1861–1862-ben a Laudon-család adott számára otthonot. Milyen rokoni kapcsolatok fűzték a Laudon-családhoz, nem sikerült kideríteni.

1861-ben Nagyváradon, érdemei elismeréséül, tiszteletbeli képviselőtestületi tag címmel tüntették ki.

Bémer László 1862. november 4-én, 78 évesen halt meg Ungváron. Évek óta keressük a sírját. A korabeli sajtóban haláláról nem adtak hírt, hiszen a szabadságharc mártírjának a nevét nem emlegették. Mivel Ungváron halt meg, feltételezzük, hogy a Laudon-kriptában (amely romos állapotban van) helyezték örök nyugalomra. De miért nem találtunk egyetlen feljegyzést sem? Erre újabb adatokból kapunk választ. Ungváron halt meg ugyan, de később Nagyváradra szállították és a székesegyház kriptájában temették újra.

Személye annyira a közérdeklődés figyelmében állt Ungváron, hogy azt a házat, ahol meghalt, emléktáblával jelölték meg:

**Itt élte utolsó éveit
1861–1862-ben
a magyar szabadságharc
mártírja
Br. Bémer László
nagyváradi latin szert. rk.
püspök
kegyelet jeléül
Laudon-család
1911**

Hosszú éveikig az ungvári lakosok a Szobránc utcai 27. szám (előző nevén Szovjet utca) alatti tábláról nem tudtak, mert be volt meszelve. Az érdeklődőnek ma is oda kell figyelni, hogy megpillantsa, hiszen az erkély alatt van, szerényen meghúzódva. A KMKSZ (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség) Ungvári Szervezete 1991-ben a táblát helyreállította.

A ház eredeti tulajdonosa a Laudon-család volt, Ungvár egyik közsismert családjára. Ma már minden tagja a Kálváriadombon pihen.

Néhány mondat a Laudon-családról. Laudon Sándor fia, Laudon Sándor (1828–1900) főgimnáziumi tanár volt. A gimnáziumot Ungváron, az egyetem Budapestén végezte. 1868-tól élete végéig szülővárosában, a királyi főgimnáziumban tanított. A híres botanikus család kertje a világ minden tájáról telepített fákkal, cserjékkel igazi látványosság volt.

BAGU BALÁZS

A Rákóczi-szabadságharc évfordulójára emlékezünk Esze Tamás csodálatos vására Beregszászon

A Kárpáti Magyar Gazda már több ízben is szót emelt amellett, hogy Esze Tamásnak emlékművet emeljenek Beregszászon. Most amidőn ismét felvetjük indítványunkat, meg is írjuk, hogyan indult el Esze Tamás, a Nagy Fejedelem aranyos zászlójával, ezernyi hívével a beregszászi vásárról.

Indulás a beregszászi vásárra

Május volt, a ragyogó nap a kék égről aranyos sugarakba öntötte a meleget. A beregi hegyek lankáiról, a beregi erdők sűrűjéből elindultak a beregi emberek...

Szokatlanul egyet érezve, egyet várva csendesen jöttek és jöttek. Tízen, százan, ezren...

A beregszászi nagytemplom aranyos gombja messzire csillant a napsugárözönben és a torony irányában hallgatagon balágtak az emberek. Nem kellett beszélniök. Érezték a tavaszt, a szabadságvágyat, amelyet egy zászlóba szöttek bele és érezték, nagyon érezték az osztrák igát.

Az emberek vásárra jöttek Beregszászra.

István nyugtalan éjszaka után a szokottnál korábban ébredt fel és a vármegyeháza nagytermébe tanácskozára kéréste magához az urakat.

A főispán az asztalfőn elnökölt. Feje felett a falról szigorúan tekintett le a császár képe. A tanácstalan urak tanácskoztak és a nagytemplom előtti vásártéren a nép annak a zászlónak a kibontására várt, amelyet a lengyelországi Breznából küldtek neki. Így kezdődött a híres vásár Beregszászban.

Nincs vevő, sem eladó

Tíz órát ütött a nagytemplom harangja, utána csend lett.

A vásárban csak nem akart megindulni a vétel és nem volt eladás.

A főispán Kemsey Sándort, Beregszász bíráját hívatta. Attól remélt megnyugtatót. Nem tetszett neki a szokatlan „vásári” csend.

Kemsey Sándor bíró uram azelőtt mindig ott volt, ahol a megyei urak kerestették, most alig lehetett megtalálni. A határban akadt elintézni valója és igen komótosan,

vá vált és kedvetlenül mondta:

– Megkövetem kérem, bizony az rossz vásár, mert még vámot sem lehet szedni.

– Hát miért nem adnak és miért nem vesznek? – dühösködött a megye nagy ura.

– Megkövetem, de nincs már mit eladni és nincs már miből venni.

S míg a városbíró úr igyekezett megnyugtani az urakat, kívülről felharsant, nagyon messzire harsant az ordítás: Vívát!

Dél volt, a ragyogó nap mintha megakadt volna egy pillanatra. A vásárnélküli vásárra jött kurucok felszabadultak a nyomasztó csend alól...

Esze Tamás vásárja

A nagytemplom tövében szótlanul várakozó emberek lelkén átremegett valami reménykedő érzés. Az egyik széles szekérré felállt két ember. Végignézték a tömegen. Ruhájuk kopott volt, szemükben különös fény villant.

Az egyik Esze Tamás volt, a másik Kiss Albert.

Esze Tamás volt a nyugodtabb. Mióta a császári és királyi sóházat Tiszaújlakon megtámadta, igen jól ismerték. Társának, Thököly volt hadnagyának, Kiss Albertnek tekintete, mozgása elárlulta erőből duzzadó féltelenségét...

Az elfojtott izgalom végsőkig feszült. A nap ragyogott, enyhe szellő lengett és Esze Tamás a beregszászi vásártéren kibontotta Rákóczi aranyos zászlaját. Lobogott a zászló és talán nem is a szellő, hanem a feltörő sóhajok lobogtatták...

S a megyeházán magyarzkodó Kemsey Sándor városbírónak elakadt a szava. A grófi főispán pedig az asztalra csapott:

– Hát Beregszászon ilyen a vásár?

A „plus quam Kuruczones” bírája megkönnyebbülő lélegzéssel csak annyit mondott, hogy:

– Úgy látszik...

Esze Tamás pedig a lobogó zászló alatt felolvasta Rákóczi Ferencnek május 12-én Brezna várában írt kiáltványát... Úgy olvas-ta, mint a vízfolyás. Nem akadt meg, pedig csak olyan egyszerű sófuváro-zó volt, ki-nek nehezen ment az írás meg az olvasás.

A beregi kurucok lelke a szemekben fénylett. A régi feljegyzések szerint „Ezen egyének vezéreltetve saját ösztöneiktől, hő érzelmeiktől, szabadság utáni vágyaiktól mintegy teremtoív, alkotóivá váltak a hosszú és véres szabadságháborúnak”.

A megyeházán már nem reccsent a főispán hangja és Lipót császár képe mintha megrökönyödve nézett volna szét az őt körülvevő idegenségben...

Ilyen vásárt csapott Esze Tamás Beregszászban...

*Kárpáti Magyar Gazda,
1940. november 28.*



A beregszászi nagytemplom

Gyanús vásári csend

Soha ilyen vásárt...

Akármilyen híresek is voltak a beregszászi vásárok, ennyi nép soha nem gyűlt össze. S milyen fura nép volt. Mintha nem akartak volna eladni, mintha nem akartak volna venni. Az osztrák spiclik rémülten szimatoltak és a hivatalnok urak a megyeházán igen elkomorultak. Valamit sejtettek. Jöttek a hírek, hogy az előző nap történt valami Vári-ban. Olyasmit mondtak, hogy ott a felkelők Rákóczi által küldött zászló alatt elfoglalták a tiszai átjárókat és a Fejedelem állítólagos kiáltványával igyekeztek magukhoz csodítani az embereket. A megyetisztek már szalasztották is a küldöncöket Löwenburg grófhoz, Szatmár parancsnokához.

Lehet, hogy a hírek túlzottak voltak, de azért a megye főispánja, gróf Csáky

tekintélyéhez illő méltósággal indult a főispáni parancsszóra. Húzta az időt. Tudta, hogy mi készül, és nem szerette volna, ha elrontják az aranyosan szép napot. Már régóta a felkelőkkel konspirált.

Alig érkezett meg a megyeházára, nyomban a tanácskozó urak elé vitték, pedig azelőtt félnapszámra is kellett várakoznia, amíg bebocsátották.

A főispán rá se nézett, csak feléje reccsentette:

– Mi van ott kint, bíró úr?

– Megkövetem nagyméltóságodat, vásár – válaszolta Kemsey.

A főispán ránézett, a császár képe is mintha őt figyelte volna.

– Milyen vásár az, ahol nem adnak el és nem vesznek? – hangzott az új kérdés. Beregszász bírájának az arca szomorú-

Hatvanéves az ungvári Magyar Melódiák együttes

Nagy Anikóval, az együttes szólistájával beszélgettem

– *Mi tagadás, 60 év nagy idő. Beszélne nekünk a kezdetekről, a hőskorról, az együttes tagjairól?*

– A Magyar Melódiák immár több évtizede Kárpátalja egyetlen hivatásos magyar együttese, 1948-ban alakult. Az együttes útját sikerek fémjelezték, igen népszerű volt, a magyar ajkú közönség gyakran jött el a nótaestekre. A hazai bemutatkozások után kijevi, moszkvai turnék következtek. A leghetségesebb muzsikusból álló zenekar és szólistái olykor hosszú hónapokon át egyfolytában tűnéztak műsoraikkal a volt Szovjetunió végtelen térségein, miközben Jaltától, Batumitól Kamcsatkáig és Murmansz-ig megismerték a nevüket. Szeretnék egy pár kiváló zenészt felsorolni ebből a korszakból. Öregbítették együttesünk jó hírét Galambosi Gyula, Lehocki Gyula, Bundzik József primások, Zeke Gyula, Némethy Ferenc, Kiss Valéria szólisták. Szericskó Ferenc, a híres gitárművész több mint 40 évig zenélt a Magyar Melódiákban.

A 70-es évek derekán a Művelődési Minisztérium hozzájárulásával újjászerveződött az immár nagyrészt zenei ismeretterjesztéssel foglalkozó, kamara jellegű együttes. A művészeti vezetést Márton István vállalta. Az újjáalakult együttes elsőrendű feladatául a zenei anyanyelv ápolását tűzte ki maga elé. A tiszta, népi forrásból merített dallamokat a színvonalas Márton István-feldolgozás és az avatott tolmácsolás valóban a művészet magas piederstábjára emelte. A kamaragyüttes leghíresebb művészei: Némethy Ferenc, Czipola Katalin, Medvigy Mihály, Németh Márta, Landa Anikó, Szaksz József, Boniszlávszky Tibor, Lábik Klára.



– *Háttér-információ után kutatva, azt olvastam, hogy jelenleg nem igazán stabil az együttes helyzete. Voltaképpen milyen forrásból tartják fenn magukat? A kárpátaljai magyar érdekvédelmi szervezetek mennyiben segítenek?*

– Valóban volt egy idő, amikor nem volt stabil az együttes helyzete, de amióta Korolenkó Ilona személyében 4 éve új művészeti vezetőnk van (aki a baráti légkör megteremtése mellett odafigyel a zenei színvonal emelésére is), a szakemberek szerint igazán nívós a zenekar munkája. 2006-ban

a Magyar Melódiák együttest Zádor Dezső-művészeti díjjal tüntették ki. Az új zeneszámokat Korolenkó Volodimir dolgozza fel és hangszereli. Az együttes jelenlegi tagjai: Korolenkó Ilona (hegedű, művészeti vezető), Holovej Olga (hegedű), Koljádzsin Sándor (klarinét), Korolenkó Volodimir (cimbalom, népi fűvós hangszerek), Szvid András (nagybőgő, ének), Kiss Gabriella (műsorvezető), Havata Diana (cselló), Berlanjuk-Nagy Anikó (ének).

Az együttes az Ungvári Filharmonia keretein belül működik, az államtól kapunk fizetést, amely nem sokkal több, mint a minimálbér. Zenészeink kénytelenek emiatt több helyen dolgozni.

– *Mi az oka annak, hogy egy ilyen nagy múltú magyar együttest még szűkebb hazánkban sem ismernek igazán?*

– A szereplési lehetőségek eléggé korlátozottak. A művelődési intézményekben, klubokban, kultúrházakban sok helyütt nem megfelelő a termek állapota, hiányzik a fűtés. Ez kielezi a problémákat, s hogy stílszerűen szóljak, megfeszíti a húrt, csak az a kérdés, mennyit bír ki ez a bizonyos húr szakadás nélkül. Mert talán a kultúra, a szellemi érték mégsem vehető egy kalap alá sok egyéb termékkel. Egy ilyen együttes talán mégiscsak megérdemelne némi plusz dotációt akár az állam, akár a kárpátaljai magyar érdekvédelmi szervezetek részéről. Ha anyagilag nem is tudnának támogatni, de legalább segítenének megszervezni néhány koncertet vagy szponzorokat keresni. A kárpátaljai magyar érdekvédelmi szervezetek nem sok figyelmet szentelnek az együttesnek.

Hogy más ne mondjak: meghívásunk ellenére még az új műsorunk bemutatóját sem tisztelték meg jelenlétükkel. Sokszor fordultunk már hozzájuk, de mindig süket fülekre találtunk.

– *Ön szerint milyen intézkedésekre volna szükség, hogy az együttes fennmaradjon és rendezett körülmények között működhessen?*

– Amint már mondtam, több támogatásra volna szükségünk, főleg a magyar szervezetek részéről.

– *Szakmai vizekre evezve, hol szoktak fellépni és milyen repertoárral?*



– Iskolákban, szanatóriumokban, művelődési házakban, fesztiválokon és az Ungvári Filharmoniaiban szoktunk szerepelni. A közelmúltban műsort adtunk többek között Kijevben, Ivano-Frankovszkban. Sok meghívás érkezik más városokból is, de az utazásokhoz nincs anyagi keret. Repertoárunk felöleli a magyar zene valamennyi területét. Műsorunkon Kodály, Bartók, Zádor, Márton, Bihari, Lavotta, Lehár, Kálmán, Huszka, Kacsóh és más zeneszerzők művei szerepelnek. A magyar népdalfeldolgozások mellett más kárpátaljai nemzetiségek zenéjét is népszerűsítjük.

– *Az évforduló kapcsán már bemutattuk az együttest, de az olvasókat bizonyára Nagy Anikó személye is érdekli. Mi az, amit fontos lenne tudni önről?*

– Magamról csak annyit, hogy Beregszászban születtem, és a Kossuth Lajos Középiskolában érettségiztem. Ezután az Ungvári Zeneművészeti Szakközépiskolában tanultam. Elvégzése után a Bányai Zeneiskolában tanítottam. 10 évvel ezelőtt elmentem meghallgatásra a Filharmoniaiba, és azóta vagyok a Magyar Melódiák együttes tagja. 16 éve férjnél vagyok, és van egy 15 éves lányom, Krisztina.

– *Legközelebb hol láthatja és hallhatja önöket a közönség?*

– 2008-ban ünnepli a Magyar Melódiák fennállásának 60. évfordulóját. Az együttes erre az eseményre egy koncertsorozattal készül, amelyben zenekarunk tagjai szólókoncertet adnak. Az én szólókoncertemre meghívtam unokaöcsém, Csobolya Józsefet, aki Magyarországon előadóművész. Ezt a koncertet a nagy magyar operettszerzőknek szenteljük. A műsort Beregszászban és az Ungvári Filharmoniaiban mutatjuk be. A koncertsorozatot egy gálaműsorral zárjuk, amelyre szeretnénk meghívni a régi tagokat. Ezúton is kérjük mindazokat, akik a hat évtized alatt a Magyar Melódiák együttesben zenéltek vagy énekeltek, hogy jelentkezzenek a Filharmoniaiban vagy az alábbi telefonszámokon: 61-33-22, 00 380-50-560-14-39.

– *Köszönöm a beszélgetést.*

LÉNGYEL JÁNOS

Mire ügyelünk ingatlanvásárlásnál?



Az ingatlanvásárlás mindenki életében sorsfordító pillanat. A nehéz munkával, hosszú idő alatt összerakott, gyűjtögetett pénzen végre elérkezett az idő, hogy a szabadságot jelentő, saját ingatlant megvásároljuk. Viszont ha nem vagyunk kellően körültekintőek és jártasak, vagy nincs jogi képviselőnk, aki az érdekeinket megvédi és kiszűri a kockázatot rejtő tényezőket, akkor bizony össze tehetjük a kezünket, mert bármely pillanatban „robbanhat az időzített bomba, amin ülünk”. Összegyűjtöttem azokat a buktatókat, amelyekre odafigyelve biztonságosan köthetünk ingatlan adásvételi szerződést. Először is hadd álljon itt egy eset, amely egy ismerős kollégámmal történt meg. Teljesen átlagos adásvételi szerződés volt, az ügyvéd kiváltotta a tehermentes tulajdoni lapot, másnap a felek aláírták a szerződést, a Vevő egy összegben kifizette a vételárat, az Eladó pedig kiadta a tulajdonjog-bejegyzéshez hozzájáruló nyilatkozatát.

Igen ám, de történt közben, hogy az Eladó ellen végrehajtási eljárást indítottak, egy kifizetetlen tartozása miatt, több millió forint összegben. A végrehajtó megkereste a földhivatalt, és kérte az ingatlanra a végrehajtási jog bejegyzését erre a hatalmas összegre. Ez azon a napon történt, amikor a felek az adásvételi szerződést aláírták. Az adásvételi szerződést csak harmadnap nyújtották be a földhivatalhoz. Az Eladó a végrehajtási eljárásról egy szót sem szólt sem az ügyvédnek, sem a Vevőnek. Elhallgatta ezt a tény.

A tulajdoni lap – közhitelesen és mindenki számára hozzáférhetően tanúsítja az ingatlan adatait (cím, helyrajzi szám, alapterület, megjelölés stb.), tulajdonosát és adatait, az ingatlanra feljegyzett terheket, jogokat (haszonélvezet, jelzálogjog, végrehajtási jog stb.).

A végrehajtási jog azt jelenti, hogy amennyiben az a személy, aki ellen folyamatban van a végrehajtás, nem fizeti meg az adósságát, akkor az ingatlant, amelyre a végrehajtási jogot bejegyezte a földhivatal – elárverezik. Itt nincs annak jelentősége, hogy utólag más lett az ingatlan tulajdonosa. Vagyis a fenti példa konklúzióját levonva: a Vevő az ablakon dobta ki a pénzét. Az ingatlant elárverezhetik a feje felől. (A Vevőnek azonban ennek ellenére többféle perindítási jogosultsága is van.) Az Eladó pedig megszabadult egy olyan ingatlantól, amely meg van terhelve, és még pénz is kapott érte...

A fenti példát ismertetve arra kell ügyelnünk, hogy mindig aznap váltsuk ki a tulajdoni lapot, amikor a szerződést aláírjuk, és lehetőleg még aznap nyújtsuk is be a földhivatalhoz a szerződést.

Másik fontos körülmény, hogy 2008. január 1-jétől az ügyvédeknek jogosultságuk van elektronikusan lekérni és ellenőrizni a személyi és lakcím-adatbázisból mondjuk az Eladó adatait. Bizonyos esetekben ez kötelező is. Ezért meglátásom szerint akár a Vevő, akár az Eladó kérje, hogy az ügyvéd ellenőrizze a saját és a másik fél személyazonosságát ebből az adatbázisból, hogy a lakásmaffiában tevékenykedő nepperek hamis igazolványait kiszűrjessük.

Egyeseknek kicsit szőrszálhasogatónak tűnhet, de mégis kiemelt fontossággal bír: kérjünk az Eladótól közüzemi szolgáltatásokról úgynevezett nullás, vagyis nemleges igazolást. Azaz kérjük meg az Eladót, hogy hozzon az Eladótól, a Fővárosi Gáz-művektől, a víz- és csatornázási művektől stb. olyan igazolásokat, hogy az Eladónak nem áll fenn tartozása.

Ha megkötöttük az adásvételi szerződést, akkor az ingatlan birtokbaadásakor menjünk el az Eladóval és vegyünk fel jegyzőkönyvet a közüzemi mérőórák állásáról, majd együtt, a félreértések elkerülése végett menjünk el a közüzemi szolgáltatókhoz és írassuk át a nevünkre a közüzemi mérőórákat.

Találkoztam már olyan esettel, amikor nem kértek ilyen nemleges tartozásigazolásokat, és utólag derült ki, hogy a lakásban már több hónapja nem fizették a gázt, a gáz-művek ki is kapcsolta a szolgáltatást, és a ki- és visszakapcsolási díj és a tartozás teljes összegét kamatokkal terhelten az új, mit sem sejtő Vevőnek kellett kifizetnie, ha az újonnan megvásárolt házban a fűtést is szerette volna igénybe venni.

Rendkívül fontos még a társasházi lakások esetében, hogy a közös képviselőtől is szerezzünk be olyan igazolást, amelynek értelmében nincs a lakást érintő közös költséghátralék. Tudvalevő ugyanis, hogy aki legalább 6 hónapja nem fizeti a közös költséget, annak a lakására a törvény erejénél fogva a társasház közgyűlése szabályszerű határozattal jelzálogjogot alapíthat, amelyet a földhivatal bejegyez.

Hogyha újonnan épített házat vagy lakást vásárolunk, célszerű elkérni a kivitelező építető elérhetőségét, mivel hogyha valamilyen gond van az épülettel, akkor a kivitelező céggel szemben az építkezés befejezésétől számított 3 évig szavatossági igényvel lehet fellépni. Azaz, ha, mondjuk, összeroppan a falak, akkor az építető köteles azt a saját költségén kijavítani.

Köszönöm figyelmüket, a következő számban folytatom a buktatók listáját!

DR. IGYÁRTÓ GYÖNGYI jogász, ingatlanforgalmi szakjogász
Várom kérdéseiket, észrevételeiket, amelyekre a rovatban szívesen válaszolok!
e-mailen: igyarto_gyongyi@yahoo.com
postán: 1062 Budapest, Andrassy út 97.
telefonon: +36-1-273-3650

„Legyen vers, hogy legyen minden”

December 5-én a Magyarországi Unitárius Egyház Alkotmány utcai Heltai Gáspár könyvesboltjában tartották meg Bakos Kiss Károly kárpátaljai költő „Legyen vers” című kötetének bemutatóját. A Beregújfaluban született költő már évek óta publikál kárpátaljai és anyaországi lapokban, de első könyvének megjelenésére mostanáig kellett várni. A verseskötetet az ungvári Intermix Kiadó adta ki.

A bemutatót az Unitárius Alkotó Társaság, az UART rendezte, amelynek a költő is oszlopos tagja. Az ünnepi műsor zenei részét Zoltáni Zsolt és Tót Attila gitárművészek szolgáltatták. Az est házigazdája, Felhős Szabolcs, az UART vezetője, a Partium nevű irodalmi folyóirat főszerkesztője köszöntötte az egybegyűlteket, akik között számos költő és író volt jelen. Külön kiemelte, hogy Bakos Kiss Károlyban nemcsak nagyszerű költőt, hanem egy újdonsült unitáriust is tisztelhet.

A rövid bevezető után S. Benedek András Kárpátaljáról elszármazott költő, művelődéstörténész beszélt a könyvről és a szerzőről. Hangsúlyozta: az a kárpátaljai magyar irodalom, amelyről a múlt század 50-es, 60-as éveiben az anyaországban azt tartották, hogy „iható, mint a csapvíz, csak nagyon szomjasnak kell lenni hozzá”, mára egyenrangú részévé vált az egyetemes magyar irodalomnak. Méltatásában Bakos Kiss Károlyt „villóni vándorpoétának” nevezte, aki „számára a költészet maga a nyelv”. Felolvasta a költő számára leginkább megkapó verseit. Kitért arra is, hogy kis túlzással a szerzőt az Együtt költőjének is lehetne nevezni.

S. Benedek András méltatása után a szerző olvasta fel néhány alkotását. Ezek között szerepelt a kötet címadó verse, a „Legyen vers” is, amely egyúttal az alkotó mottója is lehetne. Mint említettem, a könyvet az Intermix Kiadó adta ki, az előszót Vári Fábrián László írta, Nagy Zoltán Mihály szerkesztette és Koszták István grafikus illusztrálta. Tehát szűkebb hazánk, két József Attila-díjas irodalmára bábáskodott a verseskötet megjelenése körül.

A közönség részéről Gortvay Gábor, a Bercsényi Alapítvány elnöke köszöntötte a fiatal költőt. Megegyezés született továbbá, hogy az UART és a Kárpátaljai Írók Költők Művészek Magyarországi Alkotó Közösségének S. Benedek András vezetete irodalmi szekciója a jövőben több közös rendezvényt tart. Ilyen lesz többek között egy nyári irodalmi tábor az UART dunaföldvári vendégházában.

LENGYEL JÁNOS

Vendégségben Beregújfaluban

Karácsony küszöbén a budapesti Pongrátz Gergely Polgári Kör képviselői egy ifjúsági kiadványokból álló könyvcsomaggal ajándékozták meg a Kárpátaljai Szövetség Ifjúsági Szövetségét, a KÁRISZ-t, azzal a megjegyzéssel, hogy továbbítsák az ajándékot valamelyik kárpátaljai iskolába, oda, ahol a diákok a legnagyobb hasznát veszik. Bakos Kiss Károly költőnek, a KÁRISZ elnökségi tagjának javaslatára az ajándék szülőfalujába, Beregújfaluba került. Bizonyára olvasóinkat is érdekli, milyen lehet most az az iskola, amelyben fiatal költőnk egykor a padokat koptatta. Alább erről számolunk be.

Beregújfalu a Beregszászi járás északkeleti csücskében, a várostól 16 kilométer távolságra fekszik. A valamivel több mint kétezzer lelket számláló, magyarok lakta település általános iskolájának új épületét a közelmúltban adták át. A tanintézet jelenlegi állapotáról, működéséről beszélgettünk Horváth Drincsá Márta igazgatónővel.

– Iskolánk új épületét 2004. október 10-én avatták. Igaz, eredetileg óvodának épült, csak később alakították át a 9 osztályos tanintézet működéséhez. Az épület karbantartásához központilag nem kapunk pénzeszközöket, a szülők támogatásával végezzük el a legfontosabb belső munkálatokat, például a meszelést, a festést. Az elmúlt tanévben a szülők segítségével kénytelenek voltunk felújítani a tetőt, mert az épület, miután elkészült, 10 évig állt üresen és ez alatt az idő alatt a tető állaga leromlott – mondta.

– **Hány tanulójuk van?**

– A kilenc évfolyamon összesen 164 gyerek tanul. Sajnálatos módon évről évre csökken a tanulói létszám. Ennek oka az, hogy egyre több szülő dönt úgy: ukrán nyelvű iskolába írattja a gyermekét. Bár nálunk is van ukrán tannyelvű osztály, ennek ellenére a szomszédos Nagyberegi Középsiskolába viszik a gyerekeket. A szülők egy része eleve középiskolába adja a gyermekét, hogy a későbbiekben ne legyen szükség iskolaváltásra.

– **Mi a helyzet a szellemi táplálékkal?**

– A tankönyvellátás folyamatos. A 7. osztályban új tanterv szerint történik az oktatás. A szükséges könyvek egy részét a múlt tanév második felében kaptuk meg, de 4 tantárgyból még hiányzik az új tankönyv. Itt szeretném megköszönni a Kárpátaljai Szövetség Ifjúsági Szövetségének, elsősorban Bakos Kiss Károlynak, iskolánk egykori növendékének közreműködését abban, hogy a Pongrátz Gergely Polgári Kör jóvoltából ajándékozott szépirodalmi kiadványok iskolai könyvtárunkat gyarapítják.

– **Milyen a tanintézet anyagi-műszaki alapja?**

– Iskolánk felszereltsége jónak mondható. Már a megnyitáskor és azóta is min-



den évben folyamatosan kapjuk a műszaki eszközöket: televízióval, videomagnóval, valamint hollandiai támogatás révén számítógéppel is gazdagodtunk. Tavaly a járási közoktatási osztálytól újabb 5 korszerű számítógépet kaptunk, kezelésüket a munkaórákon, illetve a szakkörök foglalkozásain tanulhatják meg a diákok. A közelmúltban további technikai és szemléltető eszközöket kaptunk a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, a református egyház, valamint a járási közoktatási osztály jóvoltából. A közeljövőben tervezzük az internet bevezetését is. A szülők összefogásának köszönhetően 2006 óta működik az 1–4. osztályos tanulók számára az étkezdé, amelyben állami támogatással történik az étkeztetés.

A legnagyobb gondot az jelenti, hogy iskoláknak nincs tornaterme, így a sportfoglalkozásokat csak a tavaszi-őszi időszakban tudják megtartani a szabadban. Tornaterem kialakítására megfelelő épületrésszel nem rendelkezünk, ezért építenünk kellene egyet, amihez nincs elegendő anyagi forrásunk.

– **Vannak gondjaik a pedagógusutánpótlás terén?**

– Szakember-ellátottságunk jó. Iskolánkban 18 tanár és egy napközis nevelő tevékenykedik. Sok volt diákunk szerzett képesítést a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, és mára már tanít nálunk. Egyedül fizikatanárunk nincs még. Öröndetes tény, hogy egyre több tanuló nyer felvételt a Beregszászi Magyar Gimnáziumba. Az elmúlt évben például heten lettek e tanintézet diákjai.

– **Köszönöm a beszélgetést, további eredményes munkát kívánok Önnek és munkatársainak.**

A képen: *Csete Henrietta* igazgatóhelyettes, *Horváth Drincsá Márta* igazgató, *Baráth Tünde* szervezőtanár.

MOLNÁR BERTALAN

Becske József Lajos

AHOL ÉN LAPULOK

Ahol lapulok, ott a csend
Vérmezőn, a holdsugárban
Mormolja pogány imáit
Fehér templomi ruhában.

Velőmbé szűrjetelek eget,
Anyaggá gyúrva vegyjelét,
Szemembe fényt tereljetelek.
Káromkodjam? Imám elég?

Zálognak önmagam hozom,
Életem, és ami még kell.
Áldozati vérem hulljon
Az oltárra hetvenhétyszer.

Mi kéne még, agyam sejtje,
Nyelvemről egy íz csupáncsak?
Dér, mely itt szorult e testbe?
De csend! Érzem: várnak, várnak.

ÁTKOZOTT SZEREPBEN

nekem nincsen hazám
most látom igazán
március idusán
télbúcsúztató
tévébe zárt ünnepen
néma történelem
hálót fon ellenem
elsorvad a szó

hazám szerelmesem
én hallgatag lettem
átkozott szerepben
tépek húrokat
jövőtlen múltunk végét
mennydörgi a szláv ég
bár mienk e tér még
ősi jog alatt

nekem úgyis régen
végem de te szépen
lengedezz a szélben
trikolór szalag
hol fészket rak a bánat
hej huszadik század
ezt jól megcsináltad
átkozd el magad

A valóság szaga

MESTERSÉGÜNK CÍMERE?

A Kunigunda úti munkásszálló előtérben figyeltem fel Józsefre. Az arca ismerősnek tűnt. Meghívtam egy sörre, és megpróbáltam szóba elegyedni vele. A zajos terem mindenre alkalmas volt, csak éppen interjúra nem. Végül a szobájában folytattuk a beszélgetést. Riportalányom kezdetben nem szívesen állt kötélnék. Csak miután megnyugtattam, hogy az igazi nevét nem írom le, eredt meg a nyelve. Elmondta, hogy 46 éves, Beregszászról jött (ezért volt hát ismerős), két gyerek büszke apja. A kezdeti magázás hamar átcsapott tegezésbe, hiszen az iparban ez a módi.

– Mióta dolgozol Magyarországon? – kérdeztem.

– Már régóta járok ide munkára, csak nem folyamatosan. Először 1996-ban jöttem ki, de nem Pesten dolgoztam. Három évig Fejér megyében voltam építkezésen. Különböző kőműves vagyok, de értek én sok mindenhez. Itt másképpen nem lehet boldogulni. A „hülye ukránnak” mindenhez értenie kell...

– Ezek szerint nem becsülik meg a kárpátaljai munkaerőt?

– Ezt azért nem mondanám, mert vannak jó főnökök, meg rosszak. A Pista bácsi, a mostani művezető jó ember. Látja, hogy megy a munka, nem kötekedik. Vannak magyar munkások, akik szoktak kötekedni.

– Azt mondtad, vannak magyar munkások, ezek szerint te nem tartod magad magyarnak?

– Erről nem is akarok beszélni. Már belefáradtam, hogy bizonygassak. Ha úgy tesszik, hívjanak ukránnak, csak fizessenek meg jól. Nem az számít, ki vagy, hanem hogy mennyid van. Majd hazamegyek, otthon magyar leszek.

– Miért hagytad ott a Fejér megyei munkahelyet?

– Beféjeződött a munka, meg aztán a család is hiányzott már. Egy évben jó, ha egy hónapot voltam otthon. A gyerekek hiányolták az apjukat. De hát a pénz is kellett.

– Most hol dolgozol és milyen munkakörben?

– Egy plázát (bevásárlóközpontot – a szerk.) építünk. Ez már a harmadik. Legtöbbször betonozok, de ha kell, vasat szerelek meg zsaluzok is. Sokan vagyunk Kárpátaljáról, de vannak románok is. Ők többen vannak, ők is magyarok.

– Van munkavállalási engedélyed?

– Hát most éppen nincsen, de a magyar főnök azt ígérte, a jövő hónapban már kész lesz. Én jobban szeretem, ha van. Inkább kapjak kevesebbet, de legalább nyugodtan vagyok. A múlt hónapban volt razzia, én otthon voltam akkor, de sok cimborát elfogtak. Nemsokára megyek haza és csak akkor jövők vissza, ha már kész a papír. Nem érdemes kockáztatni.

– Hány órát dolgozol naponta és mennyi az órabéred?

– Tízet, tizenkettőt. Hétfégen csak tízet, mert pihenni is kell valamikor, meg mosni, főzni. Most 550 forintot kapok egy órára, de ezt már tisztán. Meg a szállást is fizetik.

– A hétfégi munkáért nem jár túlóradíj?

– Á, dehogy. A ledolgozott órák után fizetnek. Az nem számít, hogy milyen nap van. Még az ünnepnapokra sem kapunk túlórapénzt. De így is jobb, mintha két napot a szállón kellene ülni. Akkor csak megy a pénz.

– Milyen az élet a munkásszállón?

– Milyen lehetne? Kora reggel elmegegyek a melóba, késő este jövők meg. Lefürdök, csinálók kaját, megiszok egy sört, aztán alvász. Másnap meg ugyanaz. Fizetéskor, meg ha valakinek születésnapja van, összeülünk néhányan egy kis sörözgetésre. Egyetlen ünnep van, amikor hazamegyünk.

– Milyen időközönként jársz haza?

– Régebben, míg volt papírom (munkavállalási engedély – a szerk.), 3–4 hónapoként. Most a vízumtól függ. Hamarosan lejár, újat kell csináltassak, ha nem lesz készen a munkavállalási. De azt beszéljük, hogy most már könnyebben megy a dolog.

– A feleséged hogy viseli a gyakori távollétet?

– Mindig, amikor jövők vissza, mondja, hogy ne menj! De azért bepakol a táskába. Tudja, hogy jönnöm kell. Ha csak tehetem, telefonálok haza.

– Meddig akarod ezt az életmódot folytatni?

– Ameddig csak lehet, vagy ameddig bírom. A fiam nemsokára egyetemre megy, oda meg kell a pénz. Azt szeretném, hogy itt tanuljon Pesten, és neki már ne kelljen úgy gürcölnie, mint az apjának.

Megköszöntem a beszélgetést és elbúcsúztam Józseftől. Amúgy is megérkezett a szobatársam, közölte, hogy szabad a rezsó, mehet főzni...

LENGYEL JÁNOS

Mester Magdolna

NAPFOGYATKOZÁS

ISZONYATSZAGÚ EZ AZ ESTE

Verejtékében látni a világot.

Szennyes kendő lobog kötélén. Savas eső hiába tépi ronggyá. Patkányok futnak át a kerten, szőrük borzolja szennysugár, bajszukon pihenne árnyék. Kerítésed nem adja meg magát – fogaik beletörnek, kibicsaklik az igyekezet.

A villanykörte megszakadt, vermedben meghaltak a szentjánosbogarak, cuppog a borzalom. Agyad vákuum, hajadban gondolatok tekeregnek.

Kinek is játszod meg magad? Üvöltésed rémíti a fákat, de még a visszhang sem válaszol. Gombodon megpattan a cérna, kezed remegése láthatatlan.

A levéltetvek lassan felfalják egymást. Kiszáradt bokor reszket eszelősen. Libabőrös pocsolják rejtőznek, vihog a szél. Patkányok futnak át a kerten. Beleremeg sírod e dobogásba. Szennyes kendő lobog kötélén. Göröngyök hullnak koporsóra.

ISZONYATSZAGÚ EZ A REGGEL

Hajnálnak tűnik a lámpafény.

Titokizú porkatonak lebegnek. Előtted nyitott esernyőről törekszik le az esőcseppnek álcázott üvegszilánk.

Mert felsebez minden odakint: túskekarú emberek hívogatnak, szöges-kutyák csóválják farkukat feléd, kihegyezett kárók merednek fák helyett és bicskák nőnek a virágoskertben.

A dobozban, ahol élsz, minden elérhető. Néhány lépés a sarok, a rács az ablakon, a kilincs nélküli ajtó.

Ma bevíttek ketten. Nem akartad: üvöltöttél, karmoltad őket. Mégis. Kígyószemükből lövellt a mérge, nyelvükről kábító szavakat fröcskölt az erőszak. Az égből egyre potyogtak a kielezett üvegforgácsok, bőrdet szétszabdalták, hiába tartottak ernyőt fölé.

Most lebegsz. Visszahoztak. Élsz. Lábadon egy halált hozó mérgező pók kúszik – kintről maradhatott. Morogni kezdesz, egyre hangosabban, rekedt hörgéseidet félelemmel dobják vissza a falak.

Nyílik az ajtó, ellenség jön. Rohanni próbálsz, túl közeli minden: a sarok, a rács az ablakon, a kilincs nélküli ajtó. Bekerítenek – kezükben a mérgező pók tüvé változik, bőrdön áthatol a megszokott folyadék. Lassan eltűnik a világ, szárnyas cipők repülnek az égen.

Éjszakává lesz a sötétség.

(1995)

Kedves Fiatalok!

A KÁRISZ honlapján olvashattok az aktuális tervekről, programokról, beszámolunk eredményeinkről.

Írjátok meg, mit látnátok még szívesen a www.karisz.egernet.hu című honlapunkon!

„AZ ÍROTT SZÓ SZENT...”

Beszélgetés Bakos Kiss Károllyal

– Ismeretlenül jelentél meg a kárpátaljai magyar irodalom palettáján. Mit kell tudni Bakos Kiss Károllyról, a költőről?

– Egy ténnyel kezdeném, mégpedig azal, hogy indulásomban jelentős szerep jutott Neked, mert határozatlanságomat megkerülve közvetítetted írásaimat az egyetlen kárpátaljai magyar irodalmi folyóirat, az Együtt főszerkesztőjéhez, akinek munkáját nem lehet eléggé megbecsülni. Nagy Zoltán Mihály és Vári FABIÁN László barátságát utólag elnyerve pedig mindenképpen érdemes volt.

De a kérdésedhez visszatérve, 1977-ben születtem Beregújfaluban. Gyerekkorom ambivalens megítélése mellett is ez jelent számomra az otthon, s annak ellenére, hogy időm nagy részét Magyarország fővárosában töltöm, a nagyobb ünnepekre mindig hazamegyek. Ha körülményeim engedik, egy-két nyári hónapra is ide vonulok vissza a metropolisz zsúfoltsága elől.

Visszatérve az eredeti gondolatmenet-höz, az elemit követően a Beregszászi Kosuth Lajos Középiskolában érettségiztem. Majd felvettem a budapesti előkészítő intézetbe, ahol a jogi kart céloztam meg. Ekkor úgy éreztem, kitágult körülöttem a világ. Azonban rádöbentem arra is, hogy semmiképpen nem szeretnék jogász lenni, és a bölcsészakra felvételiztem, de a szóbelire már nem mentem el. Ezután majdnem tízéves intermezzo vette kezdetét, amit az “önkeresés” időszakának nevezhetnék. Hazánem akartam menni. Mellesleg, hogy ez a szó valóban mit takar, azt amúgy is csak a szűkebb hazájától távol érti meg az ember. Azt akartam, hogy magamra legyen utalva, hogy szabad legyen. Valójában sodródtam. Mindenféle hosszabb-rövidebb ideig tartó munkákból tartottam el magam, közben autódiktálva módon épültem.

Mindent egybevetve: e hányatott évek érleltek igazán férfivá. A mélyreható, gyakorlati tapasztalatok felvérteztek, megtanítottak élni. Jelenleg megnyugodni látszom. Az ELTE történelemszakközvetítőjeként korrepetálok, vagy ahogy mondani szoktam: “magántanárokodom”.

– Mikor kezdted el foglalkozni a költészettel? Mi volt az, ami arra készítetted, hogy tollat ragadj?

– Voltaképpen mindig is a művészet körül tébláboltam. Kezdetben annak előadói ágához mutatkozott bennem nagyobb affinitás. Gyerekként Punykó Mária gyűjtéséből adtam elő jellemző dialektusban beregújfalui cigány népmeséket, a visszajelzések-ből ítélve meglehetősen sikerrel. A nyelv, mint “mágikus anyag”, szépségével már ekkor megvilantotta megformálhatóságának lehetőségeit. Bár a varázslatot még hosszú ideig csak előadóként közvetítettem.

Az irodalomhoz így már eszmélésem kezdeteitől szoros kapcsolat köt, a vers- és prózamondó versenyeken való gyakori részvétel-lem okán is. Első verseimet úgy tizenkét éves

korom körül írtam, de jobbra nem mutattam meg senkinek. Inkább befogadó voltam. Abban viszont intenzív. Minden elém kerülő verses szöveget elolvastam (így teszek ma is). Elemi erővel hatott rám a kötött formák zeneisége, akusztikája, a szöveg képi megjelenítettsége. Az átélte katarzisok végül teljesen szétfeszítettek a csak befogadói hozzáállást. Tizenhét évesen már költő “akartam lenni”. Egynéhány olyan szerzeményem is ekkorra datálható, amelyeket csak 2005-ben publikált szinte egyszerre az Együtt és a Hítel. Önálló produktummal tehát sokáig nem mertem előállni. Úgy gondoltam, hogy az idővel érve még található majd bennük csiszolnivalót. S azt hiszem, nem döntöttem rosszul. A második kérdészet illetően pedig csak egy megmagyarázhatatlan “kényszer” lehet a felelet.

– A verseidet olvasva feltűnően sok a távol-keleti motívum. Beszélne a kapcsolatról a kínai költészettel?

– Bizonyos időközönként figyelmem más-más kultúrkörök felé fordul. Hála nagyjaink kiváló fordításainak, módomban nyílt rányitni a Távol-Keletre is. Határozottan izgalmas szellemi séta. Ami primer élményként is megdöbbenett, hogy a kínai és japán líra maga a parányi képekbe foglalt világmindenség. Amellett, hogy filozófiai tapasztalatokat tömörít, eközben remekművei által mégis éterien könnyed és érzéki. Egyszerre súlyos és lebegő. A japán haiku még koncentráltabb: csupán sugallat, érintés, megütött hangvilla.

E kultúra jellemzője még a hangsúlyos szocialitás. Az egyéniség alig sejlik át a mű szövetén, ha mégis, azt szégyenlősen teszi, s csak ha már feltétlenül szükséges. Civilizációjuk folytonossága ellenére érzékelésük frissebb. Témaviláguk viszonylag szűk. Csak a lényeges dolgokat emelik versé, még ha az csupán egy fűszálon ülő harmatcsepp szépsége. Mert a természetet is lényegesnek tartják. A kínai vers sohasem tárgyában, hanem annak kifejezőmódjában eredeti. Költészetük kapcsán az elemző Kosztolányi idézve: “a jó költőknek csak szavuk van, rímük van, formájuk van.”. Ázsia fiatal, Európa öreg. A keleti ember a jelenségek pusztá észlelésekor is gyönyört tapasztal, mert egyszerre van tudatában önnön öröklétének és a jelenlét pillanatnyiségének.

Ezzel merőben ellentétes az engem szintén megérintő Mediterráneum vérből individualitása. Mindezen kitekintésekkel azonban elsősorban a saját kultúrámat szeretném mélyebben megérteni: milyen is az a Kelet, amely elengedte, s milyen az a Nyugat, amely befogadta a magyarságot? Meg aztán József Attilával szólva: “csak másban moshatod meg arcodat”.

– 2005-ben debütáltál az Együttben. Ezt megelőzően jelent-e meg versed más lapokban?

– Kárpátalján elsőként a Beregi Hírlapot kell említenem az ezredforduló körül, a

Füzesi Magda által összeállított irodalmi rovat apropóján. Ezt követően a Tóth Károly nevével fémjelzett Szivárvány vagy anyaországi vonatkozásban a Kláris közölt. De mindezek csupán alkalmi megnyilvánulásoknak tekinthetők.

– Nos, az említett publikációk után hosszú évekre elhallgattál. Míg nem tavaly, szűkebb pátriánk költőóriását idézve, kiforrott költőként robbantál be a kárpátaljai magyar irodalomba. Tudatos volt ez a kiválasztás vagy az önbizalomhiány következménye?

– Részben mindkettő. Közben megismertem és megszerettem Pilinszky János költészetét, aki köztudottan önálló arculattal jelentkezett. Szerettem volna követni ebben a példáját. Emellett esetlenségemet nem kívántam publikusnak tudni. Az önbizalomhiány kategóriáját pedig talán érthetőbbé teszi a tény, hogy az írott szó szent.

– Már említetted Pilinszky János nevét. Rajta kívül kiket tartasz példaképednek, kinek a költészete érintett meg igazán?

– A válasz sokszögű. A példakép, mint fogalom, egyébként is sajátos előjellel bír környezetünkben. Mindezt félretéve óriási hatást gyakorolt rám Kosztolányi artisztikuma, Szabó Lőrinc mesterien disztelenített díszei, áthajlásokba rejtett halk összecsengései. József Attila “összese” egy időben valósággal a bibliámmá vált költészetének ropant áttűtő ereje okán. De Radnóti, Dsida földöntúli angyalisága vagy Weöres Sándor (ki ön maga is önálló univerzum) már-már pazarlóan sokszínű kép- és hangvilága is formáló erő volt. A kortársakat is ideértve az idők végezetéig sorolhatnám a hatásokat, mert végtelenül gazdagok vagyunk. Magam talán csak egyedi szintézisre törekszem.

– Mit jelent számodra, hogy az Együtt című folyóirat 2006-ban líra kategóriában neked ítélte a nívódíjat, amely kárpátaljai viszonylatban az egyik legrangosabb irodalmi elismerés?

– Felhatalmazást. Mivel nem lényegtelen, kik és miért ítélték meg. Lehetőséget, hogy a magam módján tehessem a dolgomat, hogy médium lehessen úgy, ahogyan más nem lehet. De persze az ezzel járó nem kevés felelősséget is.

– Mi a véleményed a kárpátaljai magyar irodalomról és annak helyzetéről az egyetemes magyar irodalmon belül?

– Sokan mondják, hogy halott. Az anyaországban kanonizált irányzatok kapcsán is gyakori a hasonló vélemény, mivel alig olvassák. Többnyire csak a szerzők és a kritikusaik. Erre a kérdésre némi iróniával csak a népi bölcsességgel lehet válaszolni: kinek halálhírét keltik... Meg aztán az élet mindig megteremti a maga szükségleteit. Az irodalom létezésében is. Ez, fordítottan is érvényesülő módon, a szerves létezők törvénye.

LENGYEL JÁNOS

Az élet szép csak meg kell tanulni jól megélni, és nem elszenvadni.

Az emberek között járva, és hallgatva őket, az utóbbi időben azt lehet észrevenni, hogy bármiről is essék szó, csak azok véleményét lehet hallani, akik elégedetlenek valamivel, pesszimistán viszonyulnak a jövőhöz és valami nagyon rossz bekövetkeztétől tartanak. Azok pedig, akik más-képp látják, inkább hallgatnak, mert, úgymond, nem illik „jól érezni magát az embernek” ott, ahol akár egyvalaki is szenved. Szenvadó ember pedig mindig is volt, van és lesz, amíg világ a világ. Mert mindenkinek a saját sorsát kell megélnie, amely hol könnyebb, hol nehezebb. A saját keresztjét mindenki maga választja és nincs ember ezen a Földön, akinek ez könnyű lenne. De

tunk a legfontosabb megálapításhoz: az életünket csak magunk tudjuk széppé varázsolni, mégpedig az élethez való hozzáállásunkkal.

Ne a másik ember sorsával foglalkozunk, hanem a saját életünkkel. A mosoly, a derű, a szeretet, a megbocsátás, a másoknak nyújtott segítség megszépíti a mindennapjainkat. Ki lehet próbálni! Ha rámosolygok az ügyintézőre, nagy valószínűséggel gyorsabban intézi el ügyes-bajos dolgaimat. A szeretet fogalma egy kicsit összetettebb. A legtöbb ember úgy gondolja, hogy ez nem okoz problémát. De érdemes megvizsgálni például, hogy a szeretetem **feltétel nélküli-e?** A **feltétel nélküli** szeretet azt eredményezi, hogy még több szeretetet kapok vissza. És ki ne lenne boldog, ha érzi, hogy szeretet veszi körül? De ehhez elősorsban adni kell! A prob-

Az élet szép...

nem mindegy, hogyan viszonyulunk a saját sorsunkhoz: elfogadjuk és tesszük, amit tenni kell, vagy háborgunk és keressük a nehézségeink okozóját.

A minap a tévében bemutatott egy fiatal lányt, aki egy baleset következtében elvesztette mindkét lábát. Legnagyobb meglepetésemre egy életvidám embert ismertem meg, aki mosolyogva, optimistán mondta el, hogy meg fog tanulni műlábon járni.

Példát lehet venni róla, hogyan kell a nehézségeken túljutni. Pedig a legtöbb embernek távolról sincs ekkora problémája. Egyesek mégis tele vannak panasszal, megkeseredettek, elégedetlenek, irigyek, bosszúra szomjazók, szomorúak, haragtartók, gyűlölködők és ítélkeznek mások felett, mintha nem is ismernék a Biblia erre vonatkozó utalását: „Ne ítélj, hogy ne ítéltesz”. Észre sem veszik, hogy a negatív gondolataik felemésztik az energiáikat, ami hosszabb távon betegséget is okozhat. És eljutot-

lémát a „**feltétel nélkül**” adni tudás jelenti, amibe az is beletartozik, hogy minden embert szeretni „kellene”. A Bibliában ez áll: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat”. Felebarátunk pedig az összes ember a Földön, ahogy mindenki Isten gyermeke is, Isten pedig mindenkét egyformán, feltétel nélkül szeret és megbocsátja vétkeinket. Ezen tehát érdemes elgondolkodni és legalább saját családunkon, szűk környezetünkön belül megvalósítani.

A szeretetről sok mindent lehetne még írni, de most az a célok, hogy az élet szépségére, fontosságára hívjam fel a figyelmet, hogy próbáljuk az életünket jól élni, és ne szégyenkezzünk, ha jól érezzük magunkat, ha örülünk valaminek. A problémák pedig azért vannak, hogy edződjunk. Ide tartozik az összes változás, amit életünk során át kell élni, kinek-kinek a saját életterületén. Mert az élet maga a változások folyamata.

JÁNOSI VERONIKA

Folytatódik...

Amikor szép fővárosunkba utazom, mindig szakítok időt arra, hogy múzeumokba, kiállításokra látogassak, színházba menjek. Egy alkalommal szerettem volna megnézni a Tatárjárás című időszak kiállítását a Magyar Nemzeti Múzeumban. Délután fél hatra értem oda. Nem fogadtak, mert a kiállítás hatkor bezárt.

„Ez kimaradt!” – szögeztem le csalódottan.

Egy hét elteltével újra odavezetett az utam. A főbejárat fellett hívogatott a hatalmas hirdetés, amelyet már azelőtt is láttam, de a Tatárjárás cím után egy plusz szót fedeztem fel: Folytatódik.

Megörültem, mert arra gondoltam, hogy mégiscsak kirándulást tehetek sötét és lapos történelmi múltunkba, ugyanakkor belém hasított, hogy még viccnek is rossz: folytatódik!

Elszabadult csapongó fantáziám: az a történelmi léptékkal mért rövid szörnyűség folytatódik?! A kutyaféjű horda halá-

los sebet ejtett hazánkon, népességünkön, és most még folytatódik is?! S ha majdan megrendezik a „Török uralom Magyarországon”, és/vagy „A Tanácsköztársaság Magyarországon” című kiállításokat (a nagy érdeklődésre való tekintettel), ezek után a hirdetések után is odabiggyesztek: Folytatódik?! Kirázott a hideg, de meghűlt bennem a vér is, amikor tovább szóttem gondolataimat: az lenne a legszörnyűbb, ha megrendeznék „A hazánkban ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok” című kiállítást és minden kommentár nélkül odaírnák: „Folytatódik”.

Anyyira a hatalmába kerített a szójáték, a véletlen furcsa fintora, hogy hosszú ideig ácsorogtam nemzeti kincstárunk márványlépcsőin, és mire felocsúdtam, újra bezárt a kiállítás. Ma sem bánom, hogy nem láttam a folytatódó tatárjárást.

SZ. T.

„Gyalogolni jó”

Este 7 után lakótelepi otthonomba menet araszoltam a város utcáin. Hosszú volt a nap, minden autóbusz búcsút mondott már az utazóközönségnek, ugyanis nem éri meg a vállalkozóknak, hogy munkaidő után fuvarozzanak, amúgy meg, mindenki üljön otthon, az az egészséges...

Mint mondtam, araszoltam hazafelé az úton, amikor megütötte a fületem egy ötévesnek látszó lurkó panaszkodása: “én már nem bírok tovább gyalogolni, itt maradok, gyertek vissza értem kocsival”. A szülők elképedve hallgatták a gyermek szavait, próbálták jobb belátásra bírni, de nem igazán sikerült.

Álltam a látókörben, gondolkodtam, aztán odamentem a megbokrosodott legénykéhez és megkérdeztem tőle:

— Tényleg nem tudsz tovább menni?

— Nem — nézett fel rám sötétén, öklelően.

— És ha mondom neked egy varázsigét, amit nem ismer senki és amitől megerősödsz?

A “fiatalember” gyanakodva nézett rám, aztán beleegyezően megszólalt:

— Mondjad!

— De előbb meg kell kérdez-

nem, van-e otthon testvéred?

— Van és nagyon vár engem, mert megígértem, hogy fagyit viszek neki.

— Na és?

— A mama az én szatyromba tette és azt mondta, ha elolvad, nem hagyja, hogy megegyük.

— És úgy gondold, lesz erőd, hogy gyorsan elindulj és hazavidd a fagyit a testvérednek?

— Nem tudom — mondta bizonytalanul.

— De ha elmondom a varázsdalt (de ígérd meg, nem szólsz róla senkinek!), akkor visszatér az erőd. Jó?

— Jó! — hagyta rá.

Csendesen elénekelt nekem azt a dalt, amelyet nemrég az unokámtól tanultam: “Lassan jár a csigabiga, táskájában elesség, várja őt sok lánya-fia, csigabiga feleség...”

Kis barátomnak nagyon megtetszett, harmadszorra már velem énekelte. Lassan bandukoltunk a járdán. Mórirc Zsigmond jutott az eszembe, aki annak idején azt írta: “Gyalogolni jó!” Közben arra gondoltam: a jelenkorban arra is meg kell majd tanítani apró gyermekeinket, hogy gyalogolni — muszáj!

FÜZESI MAGDA

LELKÉSZSZENTELÉS BEREGSZÁSZBAN



A közelmúltban a beregszászi református templomban ünnepi istentisztelet keretében szenteltek fel négy fiatal lelkipásztort.

Isten igéjét Zán Fábrián Sándor hirdette. A Kárpátaljai Református Egyház püspöke rendkívülinek nevezte ezt a napot, hiszen az ünnepi istentisztelet előtt – hosszú évek után először – közgyűlést tartott a református egyházközsg,

majd következett négy fiatal lelkipásztor felszentelése.

Kótyuk Zsoltot, Pál Lászlóné Gál Irént, Sipos Józsefet, valamint Taracközi Mariannát Zán Fábrián Sándor szentelte fel. Az esküt Héder János főjegyző vette. A frissen felszentelt lelkipásztorokat a beregszászi kamarakórus köszöntötte.

Az ünnepi istentisztelet a Himnusz eléneklésével ért véget.

Ünnepeltek a nyugdíjasok



A Beregvidéki Nyugdíjasok Petőfi Sándor Egyesülete 1990-ben alakult meg 13 taggal, majd a tagok száma hamarosan 51-re gyarapodott. Az eltelt 18 év alatt a klub számos programot szervezett. A klubtagok rendszeresen részt vesznek a különböző társadalmi rendezvényeken, jó kapcsolatot ápolnak a hazai és külföldi nyugdíjasklubokkal. Hetente összegyűlnek, megbeszélik a napi eseményeket, a különböző sajtótermékekből tájékoznak a világ dolgairól, megünneplik a klubtagok születés- és névnapját, méltatják az egyházi és állami ünnepeket. Tevékenységük során elsősorban a Beregvidék hagyományait szeretnék megőrizni, összetartani a hajlott korú, esetleg magányos nyugdíjasokat, lehetőség szerint támogatni őket.

Március 15-én a nyugdíjasklub családi hangulatban ünnepelte fennállásának 18. évfordulóját. Imre Margit, aki 2003 októbertől tölti be az elnöki tisztséget, versbe foglalva a nyugdíjasklub mindennapi életét, köszöntötte a megjelenteket, a további támogatás reményében megköszönte az eddigi segítséget azoknak, akik figyelemmel kísérik és szívükön viselik a sorsukat. Az alapító tagok díszoklevelet vehettek át.

A képen: az alapító tagok egy csoportja Imre Margit elnökkel.

Konferencia Munkácson

A Magyar Köztársaság Gazdasági és Közlekedési Minisztériumának szervezésében 2008. április 8-án Munkácson a hulladékhasznosítási befektetési üzletemberek részvételével találkozót, konferenciát, valamint szakmai kiállítást rendeznek. A találkozóról lapunk következő számában tájékoztatjuk majd olvasóinkat.

„Színház az egész világ...”

Rácz József: „Ha játszhatunk, akkor boldogok vagyunk...”

Február elején a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház társulata először vitte közönség elé a Doktor Zsviágót Beregszászban, mintegy premiérként. A Paszternak-mű egy kiválóság. A szövegekönyv szerinti előadás igen hosszúnak tűnt, így vidékünk színészei, miután közösen olvasták végig a könyvet, úgy döntöttek, rövidítenek, mégis egy izgalmas másfél órát ajándékoztak a közönségnek, amely (mint ahogy premierkor lenni szokott) nagyon hálás volt ezért. A visszajelzések jók, még ha sokan nem is értették a mű lényegét. Voltak, akik addig még nem olvasták a könyvet, de miután megnézték az előadást, úgy döntöttek, elolvassák Paszternak alkotását. Hát már ezért megéri színházat csinálni...

– Beregszászban sajnos nagyon nehéz „összehozni” a nézőket. Nem tudom, mi ennek az oka, de mi nem adjuk fel, és bízunk benne, hogy egyre többen döntenek úgy, hogy színházjáró emberek lesznek – mondja Rácz József, a társulat egyik oszlopos tagja.

– A napokban egymás után több ízben is előadásra került a szinte mindenki által jól ismert Liliomfi című vígjáték. A címszerpet te játszod...

– Igen. Ebben a darabban mindenki főszereplő, én címsze-

replő vagyok. Megpróbáltuk ebbe is, mint minden előadásunkba, belecsempészni az életünket. Nagyon jó érzés, amikor előreláthatólag teltház hangulat van, és pótszékeket kell behozni. Viszont, amikor látjuk, hogy nem igazán gyűlnek az emberek, megmondom őszintén, félve kezdjük el az előadást. Mert nincs annál rosszabb érzés egy színésznek, minthogy üres székeket, sorokat lát.

Úgy vettük észre, hogy a vígjátékok jobban vonzzák az embereket. De szerintem, aki színházba szeret járni, az nem azért jön el, mert most a Liliomfi van műsoron, vagy a Doktor Zsviágó, hanem azért, mert színházba akar járni. Azt a másfél vagy két órát, amit ebben a városban máshol nem tud produktívabban eltölteni, azt inkább itt tölti el.

Nekünk, színészeknek az életünk a színpad. Itt vagyunk, megyünk, játszunk. Az igazgatónk szokott példálózni azzal, hogy megint nincs szervezés, nem lesz néző, hogy fogunk játszani? Erre mi ezt szoktuk válaszolni (van egy ilyen dal a Liliomfiban), hogy „...ha játszhatok, akkor boldog vagyok”. És ez így is van: ha játszhatunk, akkor boldogok vagyunk, ha meg teltház van, akkor különösen.

H. Cs.



Szepesi Attila

Ünnepek és szomszédok

Részletek

A MUZSALYI ÚTI KERTRŐL mindig a húsvét jut eszembe. Anyámék itt dugták el a fücsomók közt a piros tojásokat. Néhány nappal korábban a virágzó fák közt csetlettem-botlottam, amikor megpillantottam egy szalonkát a fű közt. Szerre virított már a salátaboglárka meg az ibolya. Azt persze csak később tudtam meg, hogy szalonka volt ez a különös élőlény. Hosszú nyaka, mocsanatlan szempárja kíváncsivá tett, de tartottam is tőle. Tisztes távolban leguggoltam és néztem. Olyan volt, ahogy kimerülten hevert a fűben, mint a mesebeli kígyó meg egy ösztövé madár keveréke. Nem mertem hozzá közeledni. Amikor elmeséltem nagyanyámnak, mit láttam, kijött ő is a kertbe, de akkorra a titokzatos tavaszi vendég eltűnt.

Húsvétkor, amikor a harangszónak is más volt a színárnyalata, mint máskor – valamiképp több aranyfény keveredett bele –, magam is eljártam locsolkodni. Itt úgy mondták: locsolódni. Meg kellett tanuljam a húsvéti versikét is, mely nemzedékről nemzedékre szállt a kárpátaljai gyerekek körében:

**Én kis görög hömbörödök,
ha betérek,
tojást kérek,
ha nem adtok,
mind meghaltok,
énrám marad
a házatok.**

Úgy látszik, meghalni senki sem akart a meglocsolt rokonok-ismerősök közül, mert szépen gyűltek a piros tojások a kis fűzkosárban, amit – füvel kibélelve – magammal vittem. A versbe ugyan néha belezavarodtam, ilyenkor megpróbáltam mosolyogva segíteni, mert ezt a hömbörgős-mondókat fújta boldog-boldogtalan.

Utoljára Linner-nagybátyám feleségét, Gizi nénit locsoltam meg, aki – szeszélyes érzelmekitörésétől vezettetve – kezembe nyomott egy ötvenrubelest, kisebb vagyont.

Hazafelé el kellett haladjak a kaszárnya előtt, ahol orosz katonák tartózkodtak. Egy hirtelenszöke, géppisztolyos legény posztolt a bejáratnál, és ahogy elléptem mellette, oroszul mondott valamit. Riadtan meghököltem. Ötéves lehettem, és annyit már tudtam, az oroszoktól semmi jót nem várhat az emberfia. Nagyanyám elmesélte egyszer a barátnőjének: meggyóna, hogy hazudott. Kinek, kérdezte a pap. Orosznak, így nagyanyám. Apap, Macejkó tisztelendő – akitől kezdetben mindenki tartott, hiszen a lágerbe hurcolt Pásztor Feri bácsi helyére állították, és tulajdonképpen csak törte a magyart, a szlovák volt az anyanyelve –, nos, a kitűnő Macejkó atya, aki igazi gazdája lett a beregszászi katolikusok megfogytakozott nyájának, azt válaszolta erre: Orosznak hazudni nem bűn. . .

Igaz, ami igaz, pontosan tudtam én már gyerekkoromban, a kisebbségi sanyargatottság – no meg nagyanyám – ránevelt: kinek mit kell, mit lehet mondani. Ha apámat vagy nagyapámat kérdezik például, azt kell válaszoljam: nem tudom. . .

Dermedten álltam a kaszárnya kapuja előtt. Fel se mertem nézni. Vártam, mi lesz. A kiskatona valamit mondogatott, de csöppet sem szigorúan. Végre ráemeltem a tekintetem, és a szöke katona kék szempárjában valami túlvilági átszellemültséget és gyermeki vágyakozást láttam. Ez a kép mindmáig megmaradt bennem. Nem tudtam én, mekkora ünnep az oroszoknak a húsvét. Csak évtizedekkel később sikerült ezt a furcsa emléket értelmezni, megismerve Rimszkij-Korszakov muzsikáját meg Rilke oroszországi feljegyzéseit.

Zavaromban kivettem egy piros tojást a kosárból, néhány fűszál is hozzátapadt, és átnyújtottam az orosz kiskatonának, aki-ben talán nem is olyan régi, ám térben annál messzibb húsvétek emléke elevenedett meg egy pillanatra. Ő elvette, rám mosolygott – volt valami kisfiús ebben a mosolyban, sehogy sem illett a géppisztolyhoz –, mire végre el mertem indulni hazafelé. . .

* * *

SZABAD-E ISTENT DICSÉRNİ? Ostordurrogással, kolompszóval, láncokat csörgetve érkeztek a betlehemesek. Birkasubájukat és prémkucsmájukat vastagon belepte a hó, mert Kárpátalján tél volt a tél, olyan farkasordító hidegekkel és hófűvásokkal, hogy azóta sem láttam különbeket. Nemhiába mondják a cigányok: „Nem a tél a tél, hanem a sél a tél!” – amivel arra nak, hogy a csillámló égi áldás csak-csak elviselhető, de a csontig hatoló szélről kileli a szegény párát az Isten hidege.

A Sáros-hegy felől süvöltő szél pedig nem kímélt senki emberfiát. Olyan püpokat rakott a járdaszélen vagy a tereken, hogy elég volt kerülgetni őket. Am a fűtött szobából nézve varázslatos idő volt ez. Túl a jégvirágos ablakon csengős szánok járták az utcákat – Nagy bácsi, hajdani vincellérünk is szánkón hozta a karácsonyfát az erdőről, vastag halinacsizmáját újságpapírral meg szalmával bélelte ki az útra.

Karácsony előtt általában úgy egy jó hónappal anyám rendre megcsinálta a „Jézuska réklíjét”. Ez egy selyempapírból kivágott, blúzt utánzó ruhadarab volt. A szélén háromszög alakú cakkok. És a mi dolgunk az volt, hogy egy-egy cakkot „behajtsunk”. Pontosabban szólva: anyám hajtsa be, de erre csak akkor volt lehetőség, ha valami „jócsелеkedet” hajtottunk végre. Rendet raktunk a játépolcon, vagy külön kérés nélkül kezelt mostunk ebéd előtt. Ha a rékli minden cakkja be volt hajtsa idejében, „Jézuska nem fog fázni a jászlabában”.

Amúgy a hit elég hullámzóan látogatta a beregszásziakat, és ez alól magunk sem voltunk kivételek. Nagyanyám egy-egy kritikuss helyzett előtt könnyes szemmel imádkozott, ám — a bibliavásolás perceit leszámítva — a hit megmaradt az őrangyal idézésének szintjén. Ebéd előtt imádkoznunk kellett: „Aki ételt-italt adott, annak neve legyen áldott. Amen!” Vagy ilyenformán: „Jöjj el, Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál nekünk!”

Jékely Zoltán

Rezeda Kázmér

búcsúja

Krúdy emlékének

Függönyeink lassan mind leeresztik, mint kicsi színpadok, az ablakok; vajon hányadszor érem itt az estét? De ma hideg van, s régesrég halott fülkagylócskák porára gondolok, kik, életükben, minden este lesték, hogy gombolós cipellőm hol kopog, s lüktettek bennük rózsaszín erecskék.

Függöny lebbent, s fehér rózsát dobott egy láthatatlan kéz; erkélyen állva, hol lepkeáncban kis láng lobogott, csókot lehelt egy drága fruska szája és suttogott az őszi éjszakába – Hol vannak ők? Szívük rég nem dobog, alusznak mélyen budai határban – vagy, ami még rosszabb: vénasszonyok.

S én is csak rossz kaleidoszkóp vagyok, rendezgetem reszketve szürke-kék odvamban, mit az idő itthagyt: emlékeim csillámló szemetét. S az éjszaka mind kékebb, feketébb, elüszkösödnek mind az ablakok – és éjfél tájban én is meghalok, mint a baglyok, vagy mint a remeték.

Szabó Lőrinc

Belül a koponyádon

Sírtál tíz hosszú éven át,
sírj végig még ötannyit?
Ha fáj is, értsd meg: a világ
nemcsak terád hasonlít.

Gonosz táplálék volt, igaz,
e tíz év, s te se vagy szent,
de agyad ma már kiköpi
a megemészthetlent.

Javúl a rossz, ha rendezed,
javítsd hát és ne vádold;
aludd ki ideáljaid,
mint gyerekkori mámort.

És ébredj! Csak vigye hazug
aranyait az álom;
ha túlvilág kell, leld meg ott:
belül a koponyádon!

Április 11., a magyar költészet napja

„...mire nincs szó, nincsen képzet, az vagy nékem, oh, költészet” – írta Arany János egykoron. Valóban: a vers megfoghatatlan lelki „varázsital”, mosolyokat, könnyeket és kacagásokat, születést és halált varázsol. Sokszor leírtuk már: nem véletlen, hogy a magyar költészet napjával eleink éppen József Attila születésnapját választották. Talán nincs még egy olyan költőnk, aki oly könnyedséggel bánt volna vagy bánna a szavak varázspálcájával, mint ő. Születésnapján a költő emlékének egyik szép tavaszi versével adózunk, a verskedvelő olvasóknak pedig összegyűjtöttünk egy csokrot a költészet szebbnél szebb virágaiból.

Mécs László

A királyfi három bánata



Amikor születtem nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.
A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot,
mintha babusgatná a szép napkorongot.

Maga adta nékem édessége teljét,
úgy ajándékozta anyasága tejét,
hogy egyszer a földnek bennem kedve teljék.
Isten tudja, honnan, palástot kerített,
aranyos palástot vállamra terített,
fejem fölé égszín mosolygást derített.

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat,
mint királyi ember királyi urának.
Amerre én jártam, kövek énekeltek,
mert az édes anyám izent a köveknek,
szíve ment előttem előre követnek.

Amíg ő van, vígan élném a világom,
nem hiányzik nekem semmi a világon,
három bánat teszi boldogtalanságom.
Az egyik bánatom: mért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi,
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni?

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan
fekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.
Hogyha minden csillag csupa gyémánt volna,
minden tavaszi rügy legtisztább gyöngy volna:
kamatnak is kevés, nagyon kevés volna.

Hogyha minden folyó lelkemen átfolyna
s ezer hála-malom csak zsolttárt mormolna,
az én köszönetem így is kevés volna.
Hogyha a föld minden színmézét átadom,
az ő édességét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.

József Attila

Tavas van! Gyönyörű!

Tavas van, tavasz van, gyönyörű tavasz,
a vén Duna karsú gőzösökre gondol,
tavasz van! Hallod-e? Nézd, hogy karikázik
mezei szagokkal a tavaszi szél.

Jaj, te, érzed-e? Szerető is kéne,
friss, hóvirághúsú, kipirult suhanás.
Őzikém, mondanám, ölelj meg igazán!
Minden gyerek lelkes, jóízű kacagás!

Tavas van, gyönyörű! Jót rikkant az ég!
Mit beszélsz? korai? Nem volt itt sose tél!
Pattantsd ki a szíved, elő a rügyekkel —
a mi tüdönkből száll ki a tavaszi szél!

Kosztolányi Dezső

Áprilisi ezüst eső

Szeles, fehérlő délutánon,
mikor dalt hallasz messze, távol,
a tiszta, illatterhes égből
hull a napfényes, könnyű zápor.

Akácömjén röpül a légben,
a lomb merengő, szűz fehérség,
kis, ideges lányok kacagnak,
veri az ördög a feleségét.

Nyílt arccal isszuk az esőt fel,
agyunkba rózsaszínű láz kap,
vékony, ezüst esőfonálon
fehér angyalkák citeráznak.

Piros a síró égnek arca,
s a lány eső vígan pörög le,
mint a fiatal, szelíd leányok
titkos szerelmü, enyhe könnye.

Vajda János

Ha szépet látok

Ha szépet látok a világon,
Én mindig csak rád gondolok,
És rád gondolva, napvilágom!
Egyszerre szép minden dolog.

A vadon erdő, virágok, fák,
Magában mind üres keret.
Gyönyörűséges tündérország,
Ha benne látom képedet.

A szép tavasz, a tündöklő nyár,
A fényes ég, mind mennyi kéj!
Hát még veled! mikor, sötét bár,
Ah, kedvesebb tán még az éj!

És nélküled, árván, magamban?
Azok az égő csillagok
Megannyi gyertyafény, mely búsan
A ravatal körül lobog...

Udud István

Kölcsey sírjánál

Kölcsey sírjánál
magyarabban
dobban a szívünk.
Szent szóvá ajakán
vált igazán a **haza**.

S hogy haza, nemzet s nyelv
szentháromság, melyért hő
szívvel tennünk kell,
ő tanította nekünk.

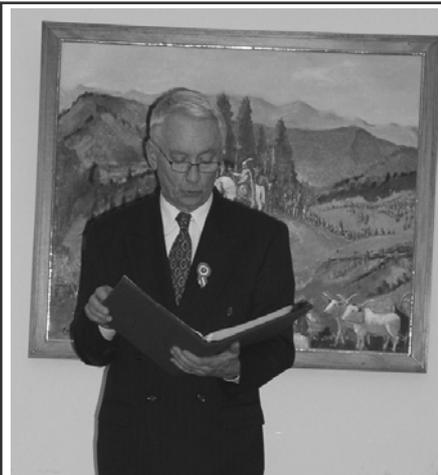
El ne feledd, magyar, őt,
tékozlón el ne fecsérd
szent örökét, áldván
áldd a nevét, amíg élsz!

* * *

ennyi

az idő sólyomszárnyon
elsuhant
s mi vár az út végén
egy karsú hant
megjelölve nyers
fejfával keresztel
a kegyelet jeltelen
nem eszt el
ráírják nevünk
s hogy ki meddig bírta
mikor született
mikor szállt a sírba
meg abfra s hogy
béke poraira
elhangzik néhány
mondat pár ima
s a Nagy Rendező
szól tapsolva ennyi
s csak te leszel
ki nem fog hazamenni

Hangverseny a főiskoláért



Murányi László

Március 15-én „A barokktól a romantikáig” címmel zenés irodalmi jótékonysági estet tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola felújításának elősegítéséért. A hangversenynek a főiskola Esztergom terme adott otthont. Az estet a Nagykovácsi Reformátusokért Közhasznú Alapítvány szervezte.

A rendezvény főszereplője Gulyás Dénes énekművész volt, aki a műsorvezető szerepét is vállalta. Az est folyamán fellépett a nagykovácsi református vegyeskar Kriesch Katalin karnagy vezényletével, Érsek Dóra énekművész, Hajnóczy Zsuzsanna zongoraművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára, Murányi László, a Magyar Televízió egykori szerkesztője, újságíró, tanár,



Gulyás Dénes és Hajnóczy Zsuzsanna



A nagykovácsi református vegyeskar

Gulyás Bence zongorista, zeneakadémiai hallgató.

A program nyitásként nemzeti ünnepünk alkalmából Murányi László Petőfi Sándorra emlékezett, majd elszavalta a költő „Még kér a nép” című versét. Ezután zenei és prózai művekből összeállított változatos, színvonalas műsornak tapsolt a közönség. A programban részletek hangzottak el többek között Márai Sándor, Wass Albert, Kosztolányi Dezső műveiből, hallhattunk magyar népdalokat, megzenésített Petőfi-verset, élvezhettük Bach, Händel, Schubert, Kodály, Donizetti és más zeneszerzők műveit.

A hangversenyre nagyon sokan jöttek el, a díszterem zsúfolásig megtelt, ebből is látszik, hogy a beregszásziak és a beregvidékiek szívükön viselik a főiskola sorsát. Aki szintén segíteni szeretné a kárpátaljai magyar felsőoktatás fellegvárának felújítását, adományát az NRKA 65700086-10127618 számlaszámra fizetheti be „Beregszászi Főiskola” megjelöléssel.

Fiatalokról fiataloknak

ÚJVÁRI GYÖNGY: Zölderdőtűz



Megrögzött fémfogyasztóként nem könnyű írni erről a lemezről, mert rockzenéhez gyakorlatilag semmi köze nincs, ugyanakkor rendkívül értékes művészi teljesítmény, amit Gyöngy első lemezén hallunk.

Képzeld el, hogy egy Koncz Zsuzsa hangjához hasonlatos orgánummal és képzettséggel rendelkező lány fog egy akusztikus gitárt, és mély mondanivalóval rendelkező verseket (többségében Újvári Gál Sándor szerzeményei) kezd énekelni. Könnyűnek tűnik? Meglehet. Azonban hatalmas munka lehetett már a megfelelő, egységes képet adó költemények kiválogatása is, és akkor még nem beszélünk arról, hogy ezeket tökéletes zenei, hangulati aláfestéssel illik kísérni. Gyöngy makulátlanul teljesítette ezt a kihívást, a szomorkás, mégis reménytelen verseket elképesztően mély emócióval tolmácsolja, amihez némiképp reneszánszos, lehetőleg gitárpengetés társul.

Ez a lemez elrepít a való világból. Az urbanus, rohanó, technokrata életmódból kirángatva időbeli és térbeli utazásra invitál. Meglelhetjük vele a természet szépségeit, a régmúlt korok édeskés-szomorkás pillanatait, de ha ráhangolódunk, és nem utasítjuk el a versek mondandóját, akkor saját belső vívódásaink, harcaink is felszínre kerülnek. Az utazás végén viszont a kiválasztottak legálább egy rövid időre megtalálják lelki békéjüket. Ha közéjük szeretnél tartozni, ha megnyomnád saját lelked “pause” gombját, és/vagy egy minden szempontból nézve igényes, napjainkban sajnos kuriózumnak számító, lélekmelengető muzikát hallanál, nyugodt szívvel keresd a szentgotthárdi “versmondólány” albumát.

Kapcsolat: www.ujvarigyongy.hu

FARKAS LAJOS

Hammerworld magazin

200. jubileumi szám, 2007.12.

A szerkesztőségtől: Újvári Gyöngy nevét Újvári Gyöngyiként ismerhette a kárpátaljai zenekedvelő közönség. Annak idején a Credo énekes volt.

Adalékok a vásárok világához

Az elmúlt korokban, a falvakra is kiterjedő modern kereskedelmi hálózat előtti időkből, a vásárok tették lehetővé, hogy az egymástól eltérő természeti adottságú és fejlettségű vidékek lakói termékeiket kicseréljék. Ugyanakkor a vásárokon találkozó szomszédos vagy távoli vidékek lakói megismerték egymás szokásait is, elmélyítették kapcsolataikat.

A vásárok a még nem is olyan régi időkben is ünnepszámba mentek. Különösen szembetűnik a vásárok ünnepi jellege ott, ahol a vásártartás a vásáros hely búcsújával kötődött egybe, azaz a búcsúvásárok

hiszen a vásárokon megjelenő idegenek a saját nyelvükön kínálják árujukat. Olyan vásárhelyeken, ahol nagyobb számú más etnikumú vásárolók jelennek meg, a közgazdasági jellegű és az árucserével kapcsolatos feliratokat is több nyelven készítik. A nyelvtanulás mellett nem jelentéktelen az a szakmai tájékozódás sem, amelyre a vásároló parasztok, iparosok és kereskedők szert tesznek. A vásári szórakoztatásnak is volt kulturális hatása: a bábjátás, a színjátás, a panoptikumok nézegetése, a történelmi meghallgatása, a képmutogatás közvetlen ismeretszerzés volt.

szerdai napon tartották a hetivásárt, mivel a város lakosságának 25 százaléka zsidó vallású volt (köztudott, hogy szombati napon nem nyúlhattak pénzhez sem). A mai piactéri húsbolt helyén kóser mézszárszék volt, ahol a metsző a zsidó vallás szerint készítette elő a baromfit a feldolgozásra. A Széna téren (jelenleg Puskin tér) takarmányvásár volt, a kisnyomtávú vasút állomása környékén a mázsháznál mérték le a faluról eladni behozott állatokat. A Fehérkő étterem melletti téren is volt egy mázsház, ahol a takarmánnyal megrakott szekereket mérték le a gazdával együtt. Amikor a takarmány vevőre talált, lepakolták a szekérről, ismét visszamentek a mázsházhoz, újra lemérték, a gazdával együtt, majd kivonták a különbséget, hogy megtudják, mennyi a takarmány súlya. Ezen a környéken volt a bútórvásár is: az asztalos iparosok konyhaszékeket és más apróbb bútórokat vittek oda eladni. A városban 7 hentesület volt egymás mellett. A húsárt jégvermekben tartották: télen nagy táblákban vágták a jeget a Vérke folyón és elvermeltek. Egész nyáron kitarított. A boltok előtt parázson nagy serpenyőkben sütötték a kolbászt, a hurkát, a lacipecsenyét.

Két pékség működött Beregszászban: a konkurenciára való tekintettel nagyon vigyáztak arra, hogy a kenyér mindig jó minőségű legyen. A város központjában volt a kirakodóvásár: itt árulták a sátrakban portékájukat a csizmadiaik, a fazekasok, a mézeskalácsosok, a vargák és más iparosok.

A katolikus templom mellett volt az "embervásár": a falusi napszámosok reggel 3 órától várták a gazdákat, hogy elszegődjenek munkára. Leginkább a szőlőhegyre kerestek napszámosokat. Előfordult, hogy más járásokból is jöttek napszámosok stájer lovak vontatta stráfszekereken és 2–3 hétre is elszegődtek. Az előkapásra, azaz a munkavezetőre volt bízva a csapat becsülete: az meg is tett mindent, hogy a napszámosok minél többet dolgozzanak – ezért a gazdától jutalékot kapott. ■

Az egykori beregszászi vásártér



esetében. A búcsúkat általában a helység temploma védőszentjének az ünnepén tartották. Beregszászban Kárpátaljának a Szovjetunióhoz való csatolása után hosszú évtizedekig nem engedélyezték a katolikus templom búcsúját. Csak a rendszerváltás, azaz Ukrajna függetlenné válása tette lehetővé, hogy ismét felújítsák ezt a hagyományt. A beregszászi katolikus templom búcsúját a Keresztfelmagasztálás tiszteletére tartják a szeptember 14-e után való vasárnapon. A búcsúvásár a templom körül zajlik, nem igazán nagyszabású: csupán mézeskalácsot, szentképeket, emléktárgyakat és más vásárfiat lehet itt beszerezni.

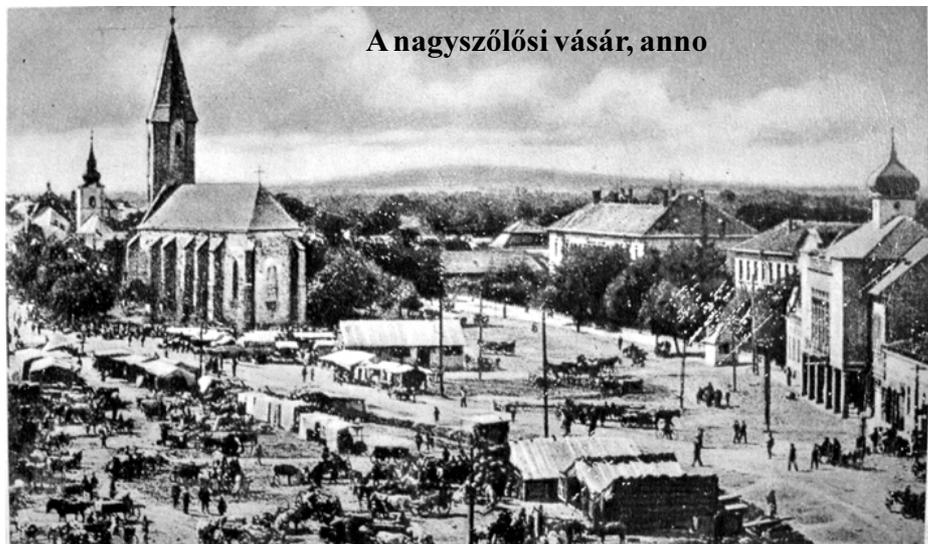
A vásárokat eredetileg vasárnap, a heti munkát befejező ünnepnapon tartották: Szent István király törvénnyel rendezte az ország vásárügyét: szabályozta a vásártartás rendjét, elrendelte, hogy templomos helyeken és vasárnapon tartsák a vásárokat. I. Béla király viszont bevezette a piaci árak közötti árszabás intézményét, és elrendelte, hogy az eddig Szent István törvénye szerint vasárnapon tartott vásárokat szombati napon tartsák meg. Ha különféle okok, elsősorban az egyházak tiltakozása miatt meg is szűntek a vasárnapi vásárok és más napokra tették őket, a vásárnap nevében mindmáig megőrizte az egykori vásárok emlékét: vasárnap–vásárnap.

A vásárok fontos kulturális szerepet töltenek be. Jó alkalmak a nyelvtanulásra,

A vásárok kialakulására és fejlődésére a legnagyobb hatással az úgynevezett vámjog volt. Beregszász városáról például, amely a nyugati vásárövezethez tartozott, tudjuk, hogy az 1640-es években Lorántffy Zsuzsanna a hídvám jövedelmének a felét az uradalomnak, másik felét az iskolának juttatta.

Beregszász város fél évszázaddal ezelőtti piac- és vásárcéperől kérdeztem a tősgyökeres beregszászi Harsányi Ferencet. Adatközlőm elmondta, hogy annak idején

A nagyszőlősi vásár, anno



Adalékok a vásárok világához

■ A vásár hanyatlása Beregszászban is bekövetkezett. Még működik az átlatvásár, amelyet vasárnaponként tartanak a városon kívül (a városon belül a hajdani virágzó vásár nyomát csak az Újvásártér utca őrzi), de az már nem olyan nagy jelentőségű, mint a múltban és semmilyen kulturális vagy szórakoztató esemény nem kíséri. Érdekes módon a piactér átvette a korábban a vásárookra jellemző funkciók egy részét. Az élelmiszereken kívül itt van az iparcikkvásár, a kirakodóvásár, sőt, egyre nagyobb helyet foglal el a használtruha- és lábbelivásár, amelyet turkálónak neveznek.

A beregszászi piacra nagyon jellemző a javak cseréjének migrációja: a járás lakosságának jelentős hányada munkanélküli, így nagyon sokan beálltak alkalmi kereskedőknek. Hétfő esténként indul egy autóbusz a Beregszásztól 400 kilométerre lévő bukovinai Csernovci városba szinte állandóan ugyanazzal az utasokkal. Itt nagyon olcsón lehet iparcikkeket vásárolni: az áruval megrakott autóbuszok úgy néznek ki, mint a mozgó áruházak. Az ott beszerzett árut a beregszászi piacon értékesítik. A vásárlók viszonteladók: naponta átmennek az ukrán–magyar határon, hogy csekély haszonnal túladjanak az iparcikkeken. Magyarországon lisztet, olajat, margarint és más tartós élelmiszert vásárolnak saját részre vagy azért, hogy a beregszászi piacon értékesítsék azt.

Az egyre nehezebb gazdasági helyzet következtében a lakosság áruba bocsátja korábban vásárolt értékeit — edényeket, kristályt, sőt, már a könyveket is... Hétfő kivételével mindennap van piac, de valójában a szerda, a péntek és a szombat számít piacnapnak.

A piacnak egyetlen funkciója van: ott lehet eladni, illetve megvásárolni a mezőgazdasági termékeket. A vásár és a piac közötti legnagyobb különbséget abban látom, hogy a vásár többfunkciós esemény. Elsősorban gazdasági funkcióját kell kihangsúlyoznunk: egy vásár annál nagyobb jelentőségű, mi-

nél nagyobb területekről, minél távolabbi helyekről származik az áru (vonzáskörzet). Az utóbbi években, hiánypótlásként szeptember utolsó hétvégéjén Beregszász központjában járási fesztivál keretében ipari és mezőgazdasági kirakodó vásárt tartanak. Az eseményre mind az eladók (farmergazdák, gazdaságok és vállalatok), mind a vásárlók (elsősorban azok, akiknek nincs termőföldjük) már hetekkel előbb készülnek: gyűjtik a pénzt a téli élelmiszertartalék beszerzésére.

A vásár napjainkban is találkozási hely és alkalom. Egy-egy vásáron helybeliek érintkeznek máshová valókkal, esetleg külföldi idegenekkel vagy más etnikumhoz tartozókkal. Találkoznak egy-egy vásáron a különböző vallású és egyházhoz tartozó vásárlók is. A vásárok kulturális funkciója is számottevő: nemcsak közvetlen kulturális vonatkozásokra, például könyvadásra kell gondolnunk, hanem a vásári sokadalomnak mint alkalmi közösségnek a kulturális megnyilvánulására is. A vásárok jó alkalmak a nyelvtanulásra, a szakmai tájékozódásra, a szórakozásra is.

A vásározás, az árucserével kapcsolatos tevékenység révén nagyon sok embernek lehetősége nyílt megismerni más vidék népszokásait, termelési eljárásait, ami előmozdította az emberek látókörének tágulását és újabb ismeretek révén a helyi gazdasági tevékenység fejlődését.

Ma már csak sajnálni tudjuk, hogy a megváltozott életkörülményekkel mi, beregszásziak a hajdani, klasszikus értelemben vett vásárok hangulatát csak a korabeli irodalmi alkotásokban érzékelhetjük. Rohanó világunkban az önkiszolgáló üzletek a bevásárlás helyei vagy maximum a piacok, de ott vevők és eladók már nem beszélgetnek egymással. Sajnálatos módon a vásárok funkciói nem mentődtek át a mai kor árucseréjének helyszíneire, s ezzel bizonyos értelemben szegényebbek lettünk.

FÜZESI MAGDA

Dokumentumok a szabadságharc korából

Az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc 160. évfordulója tiszteletére a Beregvidéki Múzeum, valamint a Kárpátaljai Állami Levéltár beregszászi részlege első alkalommal szervezett közös kiállítást. A tárlaton egy hónapon át a szabadságharc idejéből származó olyan iratok tekinthetők meg, amelyek tudományos munkákban eddig még nem kerültek feldolgozásra. A kiállítás megnyitóján Sepa János, a múzeum igazgatója és Kutasi Ilona, a levéltár igazgatója (a képen) mutatta be a történelmi dokumentumokból készült fénymásolatokat. A jelenlévők megtudhatták: a most kiállított kéziratok többsége Bereg vármegye egykori főispánjának fondjából kerültek bemutatásra. Az iratok között megtekinthetők az egykori nemzetőrség névsorai Nagybereg és Bene vidékéről; Kossuth-levelek; Ugocsa és Ung megyei történelmi dokumentumok, „Névjegyzéke a beregmegeyi 1848/49. évi honvéd-egylet tagjainak”; emellett több könyv is az adott korból.



Az igazgató úr beszédében annak a reményének adott hangot, hogy a most kiállított dokumentumokkal is ösztönöznék a fiatal történészeket a levéltárak még fel nem dolgozott anyagainak kutatására. Ennek érdekében az iratok között ukrán nyelven is megtalálható a fond jegyzéke.



Előadásában Sepa János említett tett arról, hogy amerikai látogatása alkalmával módjában állt megtekinteni a Kossuth-üvegeket és más tárgyakat. A későbbiekben az ezekről készített fotókkal is kiegészül a kiállítás. Tájékoztatójából a jelenlévők megtudhatták, hogy Beregszászban négy honvéd nyugszik, akiknek a családfakutatása jelenleg is folyamatban van.

A kiállított dokumentumok megtekintését követően a látogatók meghallgathatták Kossuth Lajos fonográfhangon megörökített hangját digitalizált formában, CD-ről.

M. B.



Zubánics László

IDŐSEBB ERZSÉBET KIRÁLYNÉ

„Károly király kikeletkor méne Visegrádba, mind feleségével és gyermekivel, és midőn húsvét napján ebédhez ült volna mind feleségével, gyermekivel: az egyik szolgálója, Felicián névű, az asztalhoz szolgálván, kirántá dákosát, és a királyhoz vága: de a király megvoná magát, és csak a jobb kezét megsértheté egy kevesét; azután a királyné-asszonhoz vága, és az jobb kezén négy újját vága lé; azután a gyermekökhöz kezde: de a gyermekeknek doktori támadának ellene: s miglen azok veszédnének az Felicián gyolkossal, kiszaladnának a gyermekek. Mikoron ekképpen hárszolna Felicián, a királyné-asszonnak pohárnoka Patócsi János egy tisztas inas, oda futamodék és a pohárszékről egy kést raggada, és azt Felicián gyolkosnak a torkába üté, és levonná a földre. És a nagy kiáltásra befutának a darabontok, és azok koncra hánnák a Feliciánt.” (Heltai Gáspár krónikája)

Mi volt az oka, hogy Zách Felicián, Csák Máté, majd a király bizalmasa kardot emelt a királyi családra? Állítólag azért, mert Erzsébet királyné segédkezett abban, hogy testvére, Kázmér herceg elcsábítsa Zách lányát, Klárát.

A folytatás beillik egy rémregénybe is. A mindig körültekintő, önmérsékletet tanúsító Károly Róbert rettentő cselekedetre szánta el magát. Arany János Zách Klára című balladája így ír erről:

*„Mutató ujjamért
Szép hajadon lányát:
Nagy ujjamért legényfia
Borzasztó halálát*

*A más kettőért
Veje, lánya vérért;
Piros vérem hullásáért
Minden nemzetségét!”*

Történt pedig mindez annak ellenére, hogy a magyar törvények szerint csak a merénylőnek kellett lakolnia tettéért. A Zách-unokák is csak úgy menekültek meg, hogy a johannita lovagok közbenjárására a király megkegyelmezett nekik. Azzal a feltétellel, hogy soha többé nem lépnek Magyarország földjére.

Ki is volt az az asszony, aki meghatározta a XIV. század első felének magyar történelmét?

Erzsébet I. (Lokietek) Ulászló lengyel király gyermekeként született 1300 körül. Anyai ágon IV. Béla dédunokája volt. Korai gyermekkoráról keveset tudunk. 1320-ban feleségül adták I. Károly magyar királyhoz. Házasságukból hét gyermek: öt fiú és két lány született. Közülük öten éltek meg a felnőttkort: I. Lajos magyar és

lengyel király, Endre, Nápoly királya, István, Szlavónia hercege, Katalin, Jodok morva örgróf, és Erzsébet, I. Boleszláv oppelni herceg hitvese. (Károly és László korán meghalt).

Az akkori szokásjog szerint a királyné jelentős koronabirtokokat kapott hozományul, amelyek udvartartása alapját szolgálták. Jelentősek voltak a királynéi birtokok vidékünkön is: Déda, Iványi, Kajdanó, Rákos, Oroszfa stb.

A tartományúri hatalom felszámolása után a munkácsi váruradalom is a királyi család kezére került. A 4 mezővárost, 26 helységet, a munkácsi, a beregszászi, a guti, a gáti vármokot és a vári révet felölelő birtok már ekkor szép jövedelmet hozott.

Erzsébet királyné igen sokat tartózkodott ezen a vidéken, hiszen innen könnyen eljuthatott Lengyelországba. Különösen akkor, amikor bátyja, Kázmér halála után a lengyel rendek Lajos fiát választották meg királyukká. Mivel a király nem tudott állandóan új országában tartózkodni, 1370-ben édesanyját, a Piast hercegnőt nevezte ki helytartóul.

Amikor nem Krakkóban tartózkodott, a királyné udvarát Beregszászban, illetve a szomszédos Kismuzsalyban tartotta. Különösen pártfogolta Bereg megyét, amelynek több kiváltságot adott. Így 1353-ban engedélyezte a beregszászi lakosoknak a környékbeli királyi erdők használatát, 1354-ben pallosjoggal ruházta fel Vári mezővárosát, 1376-ban pedig pecsét-használati jogot adományozott Munkácsnak.

Tovább folytatta a munkácsi váruradalom betelepítését. Kenézsképeket alapított a betelepülő ruténoknak és oláhoknak. Ezek jelentős számáról az is tanúskodik, hogy 1364-ben megengedte a Bereg megyei oláhoknak, hogy saját vajdát válasszanak.

Erzsébet királyné igen vallásos volt: több kolostor, templom alapítása fűződik a nevéhez. A pálos rendnek Munkácon, Beregszászban, Kis-Beregen, Tarpán, a domkosoknak Beregszászon alapított férfi és női kolostort.

Saját kápolnájának a beregszászi Mindenszentek templomát tekintette, amelyet gazdagon felszerelt és ellátott. A templomot kivette az egi püspök hatásköréből és az esztergomi érseknek rendelte alá. Több oltárnokságot is létrehozott, amelyeket birtokokkal és jövedelmekkel látott el. Jakab áldozár, a templom papja a királyné udvari káplánja volt.

Birtokainak jövedelméről megfelelően gondoskodott. A beregszásziak a munkácsi uradalomnak 10 ötvenköblös hordó borral adóztak.

Miután idősebbik fiának, Lajosnak biztosítva volt a magyar – és bátyja, Kázmér gyermektelen halála esetére a lengyel – trón, kisebbik gyermekének, Andrásnak is koronát akart szerezni. Erre kapóra jött a még Károly Róbert által kötött családi szerződés, amely az Anjou-ház magyar ágának is biztosította a nápolyi királyságot.

Bár András herceg Nápolyban feleségül vette Johanna királynőt, ennek ellenére jogaiban jelentősen korlátozták. Mivel Erzsébet királyné el akarta érni fia mihamarabbi megkoronázását, 1343 derekán útra kelt Nápolyba. Hogy szavainak még nagyobb nyomatókat adjon, majdnem kiűrtette a királyi kincstárat. Az útimálhában 21 000 márka arany, 27 000 márka ezüst (egy márka = 215-280 g) és egy fél köből arany-pénz volt.

Mint a bibliai Sába királynője vonult be Rómába, az örök városba. A Colonnák és az Orsinik, a város legnagyobb családjai fogadták nagy tisztelettel. A királyné dús adományt hagyott a Szent Péter-bazilika oltárán. Nápolyban is támogatókat próbált szerezni fia ügyének, de beavatkozásával kihívta ellene az Anjou tarantói és durazói ágainak haragját. De mivel a királyi és a pápai udvarban elaltatták gyanakvását, hamarosan hazaindult Magyarországra. 1344. február 24-én meglátogatta Bariban a Szent Miklósról elnevezett bazilikát és többek között egy értékes ereklyetartót ajánlott fel az oltárra.

A herceg királlyá koronázásától tartó udvari párt 1345. szeptember 20-án egy vadászat során a Nápoly melletti Aversában meggyilkoltatta őt. Magyarországon a gyilkosság megszervezésével Johanna királynőt vádolták, s azt megtorlandó, Lajos király több alkalommal is hadjáratot vezetett Nápolyba.

A királyné ezután unokái, köztük Martell Károly, Endre utószülött fia nevelésével foglalkozott.

1362-ben IV. Károly császár tiszteletlenül nyilatkozott róla, ezért fia hadat üzent és megkezdte csapatainak mozgósítását a cseh határon. Csak a császár bocsánatkérése után mondott le a király a háború indításáról.

Lengyel kormányzósága után egy ideig Horvátországban és Dalmáciában uralkodott. 1376-ban ismét visszatért Krakkóba, de összetűzésbe került a lengyel nemességgel, amelynek során a magyar testőrséget lemészárolták. E politikai kudarc után visszavonult a közéleti szerepléstől. Életének utolsó éveit az általa alapított óbudaai klarissza kolostorban töltötte.

1380. december 29-én hunyt el 80 esztendőskorában. (Ekkor az átlagéletkor alig érte el a 40 évet.) Itt is temették el.

Weinrauch Katalin

Anyák napja ... in memoriam

A csendes, vasárnapi délutánon, ébrenlét és álom határán ingadozva szunyókálok a szobámban. A sarkig tárt ablakon át távoli madárdal, bolondul virágzó orgona, gesztenyevirág illata lopakodik be a szobába, karjába ölel és fájó boldogsággal tölt el. Május van... május első vasárnapja... Édesanyák napja. Egy kismadár megül a ház előtti öreg gesztenyefa ágán és először csak úgy, magának énekelget, majd egyre inkább cifrázza a dallamot, végül egy gyönyörűséges crescendóval megkoronázza hirtelen befejezi. Nekem énekel, ujjongok magamban, ez az anyák napi szerenád csak nekem szól. A mellettem lévő asztalkáról gyöngyvirágcsokor hinti rám édes, semmi máshoz nem hasonlítható illatot és apró csengettyűivel jóváhagyón bólogat. Szememből messze szökik az álom, szívemet váratlan szomorúság szorítja össze.

Anyám, édesanyám, ő is mennyire szeretete az orgonát, a gyöngyvirágot... Mégis csak kétszer köszöntöttem fel anyák napján a kedves virágaival...

Amikor én gyermek, később kamasz lány voltam, abban az időben nemigen ünnepezték az anyák napját. Csak a nőnapot. Az volt az elfogadott, piros betűs, nőket köszöntő ünnep. Hóvirág, ibolya, ezt adtam anyámnak ezen a napon, ilyen virágokat kaptak a nők is. A kitüntetések, oklevelek mellé ez dukált. Mármost azoknak a nőknek, akik dolgoztak. Az én édesanyám soha nem volt állásban, bár egész életében dolgozott, otthon. Vezette a háztartást, főzött, takarított, kertet gondozott, vállán hordozta a család terhét és gyermekeket nevelt. Késői gyerek voltam, olyan vakarcsféle, akire már senki nem számított, legfőképpen szegény anyám nem. A legnehezebb időkben, a második világháborút követő években gyerekeskedtem, a legnagyobb nincstelenségben. Ahogy más, velem egykorú gyerekek, nekem is kevés jó jutott a fekete, ragacsos kenyér mellé... Még azután is, hogy apám visszajött a lágerből. Szegény anyám eladogatta legértékesebb dolgait, ékszereit, hogy egy-két jobb falathoz jusson, tudjon cipőt venni a lábamra, télen meg tüzelőt. Új ruhára soha nem futotta. Hogy utáltam az ő ruháiból, kabátjából rám alakított ruhadarabokat, amelyeket viselnem kellett még az ötvenes évek második felében is, mert nekünk másra akkor sem telt. Egyre csak a jobb sorban élő iskolatársaimon látott, abban az időben már külföldről kapott divatos holmikra ácsingóztam, olyan ruhákért, harisnyákért nyúztam szegény édesanyámat. S miközben én, a süldő kamasz lány sértődötten követelődtem, észre sem vettem, hogy anyámnak egy ünneplő nyári ruhája, egy szövetrohaja és egyetlen kabátja van. Pedig nem ilyen ruhatárhoz volt szokva, mégsem panaszkodott soha...

Ha vidám volt, vagy szomorú, mindig énekel. Gyönyörű hangja volt az én édesanyámnak, rengeteg régi éneket megtanultam tőle, amit én már senkinek nem adhatok tovább. Elfelejtett, idejétmúlt irredenta dallamok, már senkit nem érdekelnek. Ő az első világháború alatt volt kislány, és mert jó hallása volt, minden akkori háborús katonadalt egyszeri hallásra megjegyzett, megőrzött az emlékezetében. Ahogy aztán a későbbi énekeket, nótákat is, amelyeket már a rádió közvetített. Sokszor mesélgette, hogy fiatal lány korában egy alkalommal tehetségkutatók jöttek városunkba a budapesti rádiótól. Őt ajánlották meghallgatásra. Amit akkor elénekelte, az el is hangzott a rádióban. Felajánlották neki a további énektanulás lehetőségét, de módos nagyszülei nem engedték el maguk mellől egy szem lányukat. Ha valamilyen alkalomból összejött a család, vagy névnapot ünne-



pelni ültünk össze a szomszédokkal, barátokkal, akkor édesanyám mindig énekelte. Ma sem tudom magyaroztatni, miért zavart ez engem mindig, miért éreztem magam ilyenkor kellemetlenül... Talán irigyeltem csengő, tiszta hangját, vagy bántott, hogy mások is hallják és nem csak egyedül nekem énekel. Olyankor rendszerint durcásan, utálatosan viselkedtem, cseppet sem voltam szeretetre méltó. Anyám szelíd elnézéssel tűrte, furcsa magatartásomat és én felnőtt fejjel visszagondolva erre, csak csodálattal tudok adózni neki érte. De megérteni igazán akkor tudtam, amikor már nekem is voltak gyermekeim. Mert egy édesanya mindent a szeretet rózsaszínű szemüvegén keresztül hall és lát. Megbocsátotta éppen úgy, mint meggondolatlan, bántó szavaimat, amelyekkel sokszor utaltam a korára a kamaszok kegyetlenségével. E rég elhangzott szavak éle ma rajtam üt fájó sebeket.

... És ő, minden bántást félretéve, befelé talán sírva, ám rám a mosolyát ragyogtatva vette meg nekem a rég áhított és az akkori divatnak megfelelő legszebb ruhát, amelyet Krauthammerné, Ilonka néni kapott csomagban valamelyik életben maradt rokonától Amerikából. Ma sem tudom, hogy tudta

összeszépíratni a ruha árát az apám egyetlen keresetéből s emellett finoman és változatosan főzni, a semmiből is süteményt varázsolni a vasárnapi asztalra. Aztán, amikor Ilonka néni elhozta az újabb csomagból a következő ruhát és álmaim netovábbját, az első nylon harisnyát, a fehérneműs szekrény csipkéje alól ismét előszedte az odadugott összegyűjtött pénzecskéjét és könnyedén odaadta a kedvemért, hogy nekem örömet szerezzen. Magának soha nem vett semmit azokból a csomagokból. Én ilyenkor némán átöleltem, úgy köszöntem meg neki, s fellángoló munkakedvvel segítettem a gyomlálásban, a mosásban, sőt, mosogattam is egy-két napig... Istenem, de vajon mondtam-e neki azt is, hogy mennyire szeretem? És a névnapján, születése napján, nőnapon virággal igyekeztem kifejezni a hálámot. De anyák napján soha.

– Ugyan már, miféle anyák napja, nekünk az iskolában erről soha nem beszéltek, ez csak nyugaton, a kapitalistáknál ünnep! – válaszoltam, ha megemlítette. Én a kis naiv, bevetett hülye! Nem láttam, vagy nem akartam meglátni szemében a csalódást, a szomorúságot. Mennyire szégyellem, milyen jó lenne jóvátenni, meg nem történtté tenni... Elfogadtam, igényeltem anyám tanítását az Istenről, s amikor sikerült kijátsznom az iskola vasszigorral lesújtó vallásellenzőinek ember tekintetét, mindig eljártam vele a templomba. Édesanyámnak köszönhetem a hitemet, csak az anyák napját, azt nem akartam elhinni neki. Amivel a legnagyobb örömet szerezhettem volna az anyámnak... Legalább később, felnőttként tettem volna meg hamarabb!

Öt éves volt a nagyfiam, amikor először volt anyák napi ünnepség az óvodában és a gyermek nemcsak engem köszöntött fel gyöngyvirágcsokorral, hanem a nagyon szeretett nagymamáját is. Soha nem felejttem el a tekintetét, a mosolyát az én szép édesanyámnak. Akkor megfogadtam, ezentúl amíg él és közöttünk van, virággal köszöntöm, köszöntjük minden május első vasárnapján. A következő anyák napján már hárman álltunk édesanyám elé. A nagyfiam mellett a karon ülő kicsi fiam pici markában is ott volt egy szál gyöngyvirág a nagymamának. Jövőre már ő is mond köszöntőt, biztattam az én ragyogó szemű édesanyámat...

De a jövő úgy jött el, hogy már nem volt kinek mondani: szeretünk nagymama...

Kezemben orgonával, gyöngyvirággal állok anyák napján a sírnál és hagyom, hogy a könnyeim végigfolyjanak az arcomon, nem szégyellem, hogy sírok: anyám, bocsásd meg nekem az elmaradt anyák napi virágokat és a ki nem mondott szavakat, amelyek hosszú évek óta már csak itt tudok elmondani neked: Édesanyám, szeretlek! Ugye hallod? De Te ezt mindig is tudtad, érezted... Akkor is, amikor csak a nőnapokon köszöntöttelek anyák napja helyett.

LELKIFURDALÁS

A vörös diktátor utolsó napjait élte, de még teljes „pompájában” virágozott személyi kultusza. Az utcákról, terekről, falakról, újságokból vezéri portrék, szobrok, domborművek figyelték a halandó alattvalókat.

Ebben a „csodás” korban, amikor a „bőségszaru” Sztálin-ábrázattal volt tele, a beregszászi járási kultúrház címére ötven darab főelvtársi portré érkezett azzal a céllal, hogy a ház szakemberei osszák szét a falusi kultúrintézmények közt, nehogy valamelyikben véletlenül a nagy vezér képe nélkül maradjon egy-egy fal vagy szeglet. Merthogy – ugyebár – óriási tapasztalat kellett ahhoz, hogy az ötvenszer-hetven centiméteres vászonra festett és nyomdai eljárással sokszorosított Sztálin-portrék szakszerűen juszanak el a klubokba, és azokat véletlenül se fejjel lefelé akasszák fel az akkor még szakképzetlen népművelők.

Bármennyire kitűnő munkamódszerrel és gazdag szakmai tapasztalattal rendelkezett az irányításom alatt álló módszertani előadócsoport, a portrék szétosztására már nem kerülhetett sor: a napokig tartó, hivatalból elrendelt országos gyász jelezte, a vezér is halandó. A megboldogulásának hírére hullatott krokodilkönnyeket hamar felszárította a lenge márciusi szellő, később pedig a kultuszát leplező szenzációs események alaposan megingatták a „megbonthatatlan egységbe kovácsolt” birodalom népét Sztálinba vetett hitében.

A véreskezű diktátor lelke (ha volt neki) valószínűleg csizmás lábbal indult hosszú útjára Lenin elvtárs felé, aki akkortájt hatalmas kondérban kavargatta a kommunizmus nevű, a világ egyhatoda számára főétekek szánt kotyvalékokat. Kétséges persze, hogy a volt kopasz tanító- és szakácsmester befogadta-e akár fűtőnek egykori tanítványát a pokolbeli katlanhoz; a szovjet pokolban ugyanis bizvást betöltetlenül lehetett hagyni a fűtői státust, mivel egyebek közt a tüzelő is hiánycikk volt.

Amíg Sztálin, a pokol tornácán cimborájával, Luciferrel parolázott, „hú népe” hatalmas máglyákon égette el nem kívánt

örökségét. Szó se róla, tüzelőként a teméntelen mennyiségű kép és a róla szóló „szép” irodalom inkább elkelt volna ama üst alá, hogy felrottyanjon végre a soha el nem készült lenini főzet.

Az igazsághoz tartozik azonban az is, hogy sokan – köztük mi is! – féltünk tűzre vetni a sátáni hagyatékot. Szorongó érzés lappangott bennünk: ne adj’ isten, visszatérhet, vissza-lopakodhat a hóhér túlvilágra kotródott szelleme, és vele a terror. Afféle „hátha”, azaz „talán” sorsra jutottak a nyakunkon maradt Sztálin-portrék. Raktárosunk sötét zugba rejtette őket, mondván:

– Biztos, ami biztos, várjunk vele!

– Hátha jó lesz még valamire – vélekedtem magam is fontoskodva.

Sajnáltam a jó minőségű vásznakat és a szép kereteket. Talán azokat még felhasználhatjuk.

Idővel, a némiképp puhuló – szotyósodó? – diktatúrában az alattvalók teljesen elfelejtették a vezért; hogy is ne, hiszen már nem kellett rettegni tőle.

A vasfüggőnyt is félrelebbentették kicsit, s a szűk résen máris befurakodott a nyugati szellő. Ez a gyengécske fuvalat elég volt ahhoz, hogy a Beregszászi Népszínház másorra tüzhesse az anyaországi írók, zeneszerzők hivatalos úton megszerzett színpadi műveit, köztük Farkas Ferenc „Zeng az erdő” című daljátékát.

Már próbáltuk a darabot, amikor díszlettervező festőművésztünk súlyos balesetet szenvedett; ő a bokáját, én meg a fejemet törtem: hogyan készülnek el a díszletek, ha ő begipszelt lábbal otthon heverész?! Nagy gondomban a Gondviselő sietett segítségemre.

Irodamba bekopogott egy ismeretlen férfi, aki Rzscekij Konsztantyin néven mutatkozott be. Elmondta, hogy kijevi színházaknál dolgozott díszletfestőként, de az alkohol rabja lett, lezűllött; elvonókúrán kezelték az Ukrajna-szerzte híres, Beregszászban működő megyei ideggyógyintézetben.

– Új életet akarok kezdeni, de a gyógykezelés befejeztével csaknem üres zsebbel hagytam el a kórházat – mondta restelkedve.

Mielőtt merő százalomból megkérdeztem volna, mennyi pénzre lenne szüksége, gyorsan megelőzött, mintha elleste volna a gondolatomat:

– Nem alamizsnára gondolk. Munkát szeretnék, amivel megkereshetném az útiköltséget elutazásomhoz. Azt még nem tudom, hová megyek, mert se családom, se rokonaim, se otthonom...

„Soha jobbkor ilyen szerencsét!” – örvendeztem magamban, bár a férfi bizalmatlanságot gerjesztő kinézete óvatosságra intett. „Elvonókúra ide vagy oda, egy megrögzött alkoholista sohasem lehet nyugodtan megbízni” – morfondíroztam. De lépnem kellett.

– Hát... Munka éppen lenne. Készülök darabunkhoz a díszletek elkészítése... Erdőt, erdészlakot kellene a színpadra varázsolni. Vállalná?

– Persze! – csillant fel a szemem. – Olyan erdőt festek, amilyen még sohasem volt a beregszászi színpadon!

Papírt és ceruzát kért, rajzolni kezdett. Rögtön láttam, szakemberrel van dolgom. Elmondtam neki rendezői elképzelésemet, ő is az övét. Megegyeztünk. Írásbeli szerződésünkben némi pénzbeli előleg is szerepelt az „új élet” alapjainak lerakásához, természetesen csak annyi, amennyi egy napra elegendő. Egy petákkal sem több, mert... ki tudja?

Lakhelye nem volt, ezért az egyik öltöző sarkában szorítottunk számára szerény fekvőhelyet egy kimustrált díszletre kamién. A reggelijét helyben költötte el: fél liter kefir és két zsemle. Hasonló volt az ebédje és a vacsorája is, mert a napközben elszívott két-három doboz cigaretta miatt a szűkre szabott előlegből másra, többre nem futotta.

Kosztya első napja produktívan telt el. Másnap reggel azonban szemrehányóan megjegyezte, hogy a cigarettát nem számítottuk bele a napi koszt-pémbel!

Láttam, jól megy a munka, piktorunk nagy elánal dolgozik, hát engedélyeztem számára egy nagyobb összeg kifizetését. Ezzel súlyos hibát követtem el: „újszülöttként” Kosztya csak egy napig bírta elviselni az orvosok által előírt absztinenciát. Zsebében a néhány napra beszáradó előleggel, kámforra

vált, csak késő este állított be a színházba... totál részegen.

Amikor kérdőre vontam, tréfával igyekezett elútni a dolgot:

– Mi, festők, egy napig festünk, aztán két napig száradni hagyjuk a munkát, s az alatt a torkunkra ügyelünk, nehogy az is kiszáradjon.

Fogadkozása ellenére, miszerint mellőzi az ivászatot, harmadik „munka” napja szintén alkohol általi „gyógykezeléssel” telt el. Negyednapra kénytelen volt kijózanodni – elfogyott a pénze. Felháborodva mondtam a szemébe: amíg a díszlet el nem készül, egyetlen fillért sem kap. Azon a napon Kosztya reggeltől estig étlen-szomjan dolgozott. A következő napon azonban ismét száradásra fanyalodott a háttérvászonra frissen festett „nedves” erdei táj, s ezzel egy időben intenzív locsolást igényelt Kosztya gyors szikadásra hajlamos toroka.

– De miből? Honnan van pénze! – faggattam csodálkozva a munkatársaimat. – Hiszen egy kopejkája sincs. Új előleget nem kapott, a régít mind elitta...

A kollégák égre-földre esküdöztek: egy fityinget, egy korty italt sem adtak neki. A tüzetes nyomozás végül eredményhez vezetett, raktárosunk bűnbánóan bevallotta:

– Bejött hozzám, felfigyelt a Sztálin-képekre, és elkunyerált egyet.

– Miért adta oda? Mire kellett az neki? Részeg fejjel még bajt okoz! – szidtam a raktárost.

– Dehogy! – nyugtatott. – Amint megkapta, máris lemázolta a pofáját.

– ??

– Szép tájképet festett rá és eladta a piacon tíz rubelért. Ebből iszik.

„Atyaisten – gondoltam –, nemsokára itt a bemutató napja, és a díszletek többet száradnak, mint festődnek”.

Kosztyát szigorú őrizet alá helyeztük: kulcsra zárt ajtó mögött kényszerítettem ihletre. Reggelijét, ebédjét és vacsoráját helybe vittük. Ilyen kényelemben sem részesült még színházi díszletfestő Beregszászban!

Az eredmény nem maradt el. A „Zeng az erdő” bemutatójának óriási sikere lett, nem kevésbé a díszleteknek.

Kosztya igencsak tehetséges művésznek bizonyult, ám a történetek után szerettünk volna mielőbb megszabadulni

LELKIFURDALÁS

■ tőle. Ő azonban minden jel szerint nagyon is jól érezte magát színházi hajlékában, az istennek sem akart búcsút venni tőlünk. Persze, nálunk lakbérmentesen teltek napjai.

A díszletfestéssel megkéréselt pénzt természetesen néhány nap alatt elitta. Szorult helyzetében bekopogott irodám ajtaján, s illedelmesen egy Sztálin-portréért esedezett.

– Nincs több kép! – mondtam határozottan. Leráznai azonban nem lehetett. Addig-addig rimánkodott, amíg meg nem sajnáltam.

– Rendben van, kapsz három képet. Azt festesz rá, amit akarsz, de az árából megveszed a vonatjegyet és elhúzd a csíkot, mint a szobafestők – próbáltam szellemeskedni kényszeredetten. Aztán, megfelelő komolysággal hozzátettem: – Már a milícia is görbe szemmel nézi, hogy bejelentés nélkül tartózkodsz a városban, ráadásul egy közintézményben laksz. Az ilyesmi szigorúan tilos és büntetendő!

Beszélhettem, minden maradt a régi: Kosztya egyik nap festette a szebbnél szebb tájakat a hajdani vezér portréira, másik két nap a torkát “ápolta”.

A képek rohamos fogyatkozása következtében-e vagy sorozatos lelkifröccseim hatására, nagy nehezen sikertült megtakarítani vele a vonatjegy árát. Gúnyos mosollyal búcsúzott:

– Direktorkám, egyet ne felejt: Beregszászban Sztálint senki nem szeretete úgy, mint én!

Hosszan bámultam utána. Talán egy könnycsepp is kibugyogt a szemem sarkából. Hiszen végül is hálával tartoztam a bohém művészeknek: csodálatos díszleteket festett a daljátékhoz, és mellesleg megszábadított a Sztálin-portréktől.

Ugyanakkor ma is szörnyű lelkifurdalást érzek néha: akaratlanul is közrejátszottam abban, hogy Beregszász és a környék lakossága – tudtán kívül – mindmáig tájékepeknek álcázott Sztálin-képeket rejteget otthonában.

SCHOBER OTTÓ

NEVESSÜNK!

G. B. Shaw egyszer súlyosan megbetegedett. Az orvosok azt mondták, ha nem eszik tojást és húst, meg fog halni. De ő szigorú vegetárius volt. Megtagadta az orvosok utasításait, akik azonban ragaszkodtak álláspontjukhoz, és kijelentették, nem vállalnak felelősséget az életéért. Ekkor G. B. Shaw szólította személyes titkárát. Az orvosok jelenlétében lediktálta utolsó kívánságát:

»Ezúttal ünnepélyesen kijelentem végső akaratomat. Mihelyt nem vagyok foglya fizikai testemnek, a következő gyászmenet kövesse koporsóm a temetőbe vezető úton: először madarak, másodsor bányások, juhok, tehének és a többi állat ebből a fajból, harmadszor élő halak akváriumban. Minden gyászoló viselje a feliratot: „Az Úr legyen irgalmas jótévőnkhez, G. B. Shaw-hoz, aki életét áldozta, hogy megmentsen a miénket!”«

* * *

Idős úr lép be a belvárosi üzlet ajtaján.

– Kérem szépen, az ajtón azt olvasom, hogy vétel és eladás.

Tulajdonképpen mit tetszenek vásárolni?

— Mindenféle felesleges, ócska, semmire sem jó vacakot.

— És mit tetszenek eladni?

— Csupa értékes, antik holmit.

* * *

John panaszkodik a barátjának:

— Nagy bajban vagyok, tönkrementem! Két szupermarket épül a kis boltom mellé, egyik balról, másik jobbról. Mít tegyek?

— Semmi baj, ird ki az ajtódra, hogy Bejárat...

* * *

A rendőrnek megjelenik a jótündér és megéri neki, hogy teljesíti két kívánságát.

— Legyen egy olyan söröskorsóm, amiből soha nem fogy ki a sör!

A tündérke csettint egyet, mire ott terem egy korsó. A rendőr nézegeti, iszik belőle, nem fogy a sör. Fejjel lefelé fordítja, ömlik a sör, de csak nem fogy ki. Felcsillan a szeme:

— Hű, ez nagyon jó! Ilyen kell még egy!

A doktoroidok

Abban az évben vettek fel az Ungvári Állami Egyetem Általános Orvostudományi Karára, amikor a szovjet kormány leszerelt másfél millió hivatásos katonát – demonstrálandó a világ felé békeszerető politikáját. Az más kérdés, hogy egy idő után mi, diplomával a zsebünkben, vagy éppen diplomaosztás előtt töltöttük ki az úrt: tényleges, kétéves szolgálatra kényszerítették.

Az obszitosok gyakorlatilag kiszuperált tisztsek voltak, akik képességük hiányában nem illettek az új fegyverkezési hajszára, a haderő modernizálásának palettájára.

Több éves, vagy éppen évtizedes szolgálatuk megszüntetése sokuknak karrierjük derékba törését jelentette, amit a politika úgy kompenzált, hogy zöld utat biztosított nekik a közép- és felsőfokú tanintézményekbe.

Az orvosira is sokan jelentkeztek, volt szanitécek, felcserék, akiknek gyakorlati és elméleti tudása – ezt tapasztaltuk – szenilis sámánok szintjére esett hadseregbeli ténykedésüket követően és eredményeként, ahol is csak annyit kellett tudni és tenni: hány vödör meszet kell zúdíttani a guggolóba kéthetenként, hogyan kell bekeneni a sebet zeljonkával, értsd: zöldre festett jódal, aszpirint adni minden derék fölötti, és hashajtót minden derék alatti nyavalyára. Ezen a szinten vajmi keveset változtatott 6 évi stúdiumuk.

Évekig feszítettek egyenruhájukban, az volt a benyomásunk, hogy katonai akadémiára, nem polgári egyetemre járunk. Két jellemzőjük volt: nem ismerték a latin betűket, amiért pótfoglalkozásokra jártak hetente, és mindannyiuk zsebében ott lapult a piros könyvecske.

Az utóbbi amolyan glória volt számukra és egyben jelzőtábla a tanároknak, docenseknek: műrostos tudásuk ellenére sem szabad őket beszekundáztatni. Ők vitték a prímet a fákultás társadalmi és politikai életében, mint csoportszervezők és felelősök, pártsejtek titkárai, évfolyamrajterek.

Ők figyeltek és figyelmeztettek, ha magyarul szóltunk egy-

máshoz – az az egynéhány ember a másfélszázból –, akik a potyomkin politikát testesítették meg. Ők állították le a zenekart, ha csa-csa-csát, vagy twistet kezdett játszani estélyein, ők lajstromozták az állami ünnepek demonstrációin, és emelték magasba a sarlós-kalapácsot és a hasonszórú plakátokat, ők szavaztatták meg a dékáni hivatal és a pártszervezet határozatait, a kizárásokat, az ösztöndíjakat.

E pótcselekedeteik nem kompenzálták IQ-juk levelibéka mutatóját, szellemi befogadóképességük immunhiányát, de arra mindenképpen biztosított volt: kapnak diplomát.

...A belgyógyászati államvizsgán ábcé sorrendben, három készültünk a vizsgaterem asztalainál, miközben az egyik illusztris személy, a kar diákpártszervezetének titkára, a valatők előtt kezdett tanúbizonyoságot tenni a hat év alatt becserkészett tudásáról, ami nyögvenyelősre sikeredett. A vizsgabizottság elnöke, a fővárosi egyetem rektora, egyre deprimáltabban hallgatta a semmit, majd kimondta a szentenciát:

„Ezzel a tudással, azaz nem tudással ön nem kaphat orvosi diplomát...” mikor is a kar pártszervezetének titkára, a dékán első helyetese villámgyorsan feléje hajolt és sűgött valamit a fülébe, mire az elnök beleegyezően és megértően bólintva folytatta: „...hacsak meg nem felel egy kérdésemre: az aszpirin tablettát egészben kell lenyelni, vagy meg kell rágni?”

A kérdezett izzadva és tétován meredt a titkára, aki bólintott, mire ő kivágta a rezet: „Is, is!”

„Elég! – préselte ki magából az elnök. – Azt ajánlom, hogy soha ne foglalkozzon betegekkel!”

Hősünk megfogadta a tanácsot. Tíz év múlva, mikor újra találkoztunk a diplomaosztás egy évtizedes évfordulóján, kiderült, az Egészségügyi Minisztérium szervezési osztályának vezetője lett.

„Most már értem – sűgta a mellettem ülő kollégám –, kik szűlik a baromságokat, és miért olyan, amilyen az egészségügy nálunk”.

SZÖLLŐSY TIBOR

Magánvélemény magyarságunk ügyében

Meggyőződésem, hogy a magyar államnak, a mindenkori magyarországi kormányoknak a schengeni övezetbe való csatlakozás után kiemelten és érdemben kell támogatnia azokat az embereket, akiket előszeretettel nevez honfitársnak, ám vízum kiváltására kényszerít. Ez esetben nem csak anyagiakról van szó.

Elfogadom, hogy politikailag nem szerencsés nemzetiségi alapon különbséget tenni az egyik és a másik állampolgár között. Ám élni lehet(ne) a pozitív diszkrimináció lehetőségével. A kárpátaljai magyarságnak, amely – ismét csak ezt kell mondanom: önhibáján kívül – még hosszú ideig kívül esik az Európai Unió, pusztá megmaradását szavatolandó is szüksége van mindkét kormányzat jóindulatára, pontosabban arra, hogy jogait ne csak hangoztassák, hanem biztossítsák is. A világ már elfogadott és jóváhagyott nemzetiségi alapon történő megkülönböztetést: Németország a Szovjetunió volt államaiból „simán” csak német származású polgárokat fogad be. Így jár el Izrael is. Sőt, ott kereszténynek szinte lehetetlen letelepedni. Mitől (kitől) tartunk mi, magyarok?! A büszke, bátor, öntudatos magatartás az élet minden oldalán (a politikában is) még az ádáz ellességeket is megbecsülésre és tiszteltetle kényszeríti, ám a hízélgó, bátoratlan bizonytalanság a baráti körben is ellesszenvet, tisztelatlenséget vált ki. Megoldhatatlan problémák nem léteznek. Nincs lehetetlenség, csak tehetetlenség.

Egyébként senkinek nem kell szégyenkeznie a kárpátaljai magyarok miatt. Sőt, magas fokú kultúrájukkal, európaiságukkal, becsületességükkel, megbízhatóságukkal, szorgalmukkal kivívták az ukránok megbecsülését, tisztelétét.

Egyes magyarországi politikusok felszólalását hallgatva néha már az az érzésem, hogy a kárpátaljaiaknak szinte há-

lásaknak kell lenniük Trianonért, mert ilyen heroikusan megélhetik a kisebbségi létet. Ez bizony téves út és téveszme.

Tőlünk néha még a nevünket is elvették. S nem csak a szovjet hatóságok. Magyarországi ügyintézők is előfordul ilyen. Cirill betűkkel azt, hogy valakinek Sörös vagy Seres a vezetéke, nem lehet megkülönböztetni. Ám, amikor a cirill nyelvű dokumentumokból „magyaritanak”, az illetőnek valóságos Kanosszát kell járnia. E tekintetben személyes keserű tapasztalataim is vannak. Öt évembe és nem kevés pénzembe került, hogy – az ilyen kicsinek tűnő problémákat részben megoldva – elérjem a visszahonosításhoz. Máig őrzök egy Kever Derd-re csúfított, nevemre kiállított okmányt.

Végezetül, de nem utolsósorban. A legfontosabb az lenne, hogy a kárpátaljai magyarság végre tudatosítaná saját érdekeit, felismerné felelősségét. Ennek ékes jele lenne, ha a két vezető magyarszervezet hangadói ki- és megbékülénének. Belátnák, hogy nincs két- vagy háromféle kárpátaljai magyarság, két-, három-, sokféle magyar érdek. A kárpátaljai magyarok széthúzása nagyon rossz fényt vet az összmagyarságra, de Magyarországra is. Ezért az anyagi támogatást bizonyos feltételekhez kellene kötni. Viszont az oktatás, kultúra dotálása, kiemelt finanszírozása 100 százalékban az ukrán kormány kötelessége lenne. Hiszen Ukrajnában nem magyar, hanem magyar nyelvű ukrán iskolák vannak, amelyekben magyar ajkú, de ukrajnai diákok tanulnak. A Magyarország által finanszírozott beregszászi főiskola Ukrajna számára nevele a kitűnő, magas műveltségű szakembereket, akik tudásukat, tehetségüket Ukrajna felvirágoztatására fordítják.

KÖVÉR GYÖRGY
Ungvár-Záhony

* A szerző 1940-ben született Budapesten. A sors viszontagságai miatt Kárpátalján rekedt a családja. A Lembergi Műszaki Egyetemen diplomázott, légi-geodéziai szakon. Volt egyetemi tanár Kirgíziában, bejárta egész Közép-Ázsiát, Szibériát, Mongóliát. Öt évet töltött az Északi-sarkkörön túli Csukotkán. A 80-as évek végén végleg visszatért Ungvárra, ahol a KMKSZ székvárosi szervezetének alapító elnöke lett. Mint ilyent, megválasztották Ungvár alpolgármesterévé.

A nevéhez fűződik több magyar szobor helyreállítása, emléktábla avatása, több utca magyar nevének hivatalos visszaadása, a Magyar Konzulátus megnyitása. Tárgyalt Ukrajna vezető politikusával és Antall József magyarországi miniszterelnökkel is a kárpátaljai magyarok helyzetéről. Részt vett a 90-es évek elején a Miskolcon megrendezett MDF-kongresszus munkájában. 2007-ben megkapta a visszahonosítást. A Délalföldi '56-os Vitézi Rend soros országos közgyűlése decemberben vitézi hadnaggyá választotta. Záhonyban él.

(A publikációt helyhiány miatt rövidítve közöljük).

Anyák és szülésznők

Váratlanul fellángolt a vita az otthon-szülésről. Egymást bombázták a pro és kontra vélemények. Én az otthon szülés mellett voksolok, hiszen jómagam is bába segítségével, otthon jöttem a világra. A kórházban való szülésről viszont elretentő tapasztalataim vannak.

Jó anyának szerencsés volt mindhárom gyermeke születésekor, hiszen a szülésznővel közös házat béreltek Szolyván, és a bába első perctől, nagy hozzáértéssel könnyítette és rövidítette meg szülési fájdalmait. A szülésznőt mindenki Bábuszjának becézte, mivel orosz emigráns volt. Szerették ember-séges hozzáállásáért, odaadásáért az ANYA és GYERMEK épségének és egészségének óvásáért.

Egy esetet emelnék ki tevékenységéből. Bilkéről levél érkezett nagynénénktől, hogy egy asszony szeretné, ha Bábuszja megszakitana ötödik terhességét, mivel már négy lánya volt, és nem akart egy ötödiket. A szülésznő megállapította, hogy fiút fog szülni és nem vállalta a terhesség megszakítását. A vendég dühösen távozott és más-hol kereste a „gyilkost”, aki viszont nemcsak a kisfiút, hanem az anyát is megölte.

... 1951-ben vártam első gyermekemet. Nagy tudású orosz nőgyógyász foglalkozott velünk, aki testileg és lelkileg is felkészített bennünket, várandós anyákat. Ezt az orvost menesztették, mondván, hipnotizál minket. Szülni kizárólag csak a kórházban volt szabad, amely egy lepusztult épületben volt. Hajnalban egy szülésznő fogadott. Megengedte, hogy a csecsemő mellett aludjon reggelig, a főorvosasszony érkezéséig, akit csak bal szemmel láthattam, mivel arcom másik felét összecsípték a poloskák. Az asszonyok kinevettek, de én méltatlankodtam a kórházi féreg miatt. A főorvosnő azzal érvelt, hogy ők ugyan takarítanak, de a poloskákat a cserépkályhából nem tudják kiirtani. Tiltása ellenére három nap múlva hazamentem. A szülésznő utánam jött, de látta, hogy édesanyám két héten át ápolt, hófehér ágyneműben.

Hat év múlva ugyanabban az időben fogant a második ugam is, csak őt az emeletes, volt árvaházból kialakított szülészeten szültem embertelen, abnormális módon. Reggel 6 órakor az éjszakás, orosz szülésznő katonásan kijelentette: nem foglalkozik velem, két szülése volt már, most a pelenkák és lepedők leltárát kell elkészítenie a nappali váltásig. Anyámat hazaküldték, engem egy alagsori kamrába vezetett a takarítónő, ahol a felmosó edényeken és tisztítószereken kívül egy piszkos, mindenfoltos, ócska sezlon volt. Álltam, járkáltam, masszíroztam magam, főleg lelkierőt kértem Teremtőtől. Fél óra múlva négykézláb másztam fel a falépcsőn az emeletre, nem bírtam tovább. A szülésznő dülva-fülva (a takarítónő segítségével) felrakott a szülőágyra, én meg annyit hallottam: a feje, hozd a székelt! A takarítónő hozott egy székelt, gumicsizmával felállt, térdével a gyom-

Anyák és szülésznők

romra nehezedett, ami után borzalmas szívfájdalmat éreztem. Magam és gyermekem a szív bal kamrájának megnagyobbodásával és az aorta tágulásával óvatosan élek, élünk. Három nap múlva vánszorongva menekültem innen is a férgektől, hiszen csak egy tarka flanel pongyola volt 12 asszony számára – egymásra vártunk, ha ki kellett mennünk.

... Az 1900-as évek elején nagymamám – Dolha község bábaasszonya – két héten át látogatta és ápolta a csecsemőt és anyját. Ha nem volt segítsége az anyának, megfőzött, kimosott és fűrésztötte őket. Problémák esetén az egyetlen, mindentudó, Dolhát és körzetét ellátó orvoshoz fordult.

Segítő szavú, lelkiismeretes bábaként élnek róla a történetek. 1904-ben, egy novemberi szeles, havas esős éjszakán szüléshez hívták. Az úton teljesen elázott, megfázott, olyannyira, hogy az agyhártyagyulladás két hét múlva elvitte. Harminckét éves volt.



Ilyen szép fiatalasszony volt az én apai nagymamám...

... Amikor iskolások lettünk, jó anyánk egy fehér, ovális, puderes dobozt hozott elő, amelyben hófehér zsinörgöbök között egy megszáradt, sárga hűrféleség volt. Arra kért minket, hogy bogozzuk ki a zsinórt, kiki a magáét, hiszen az a bába által elkötött, elszáradt köldökzsinórunk volt. Babona? Lehet, de ez volt akkor a szokás. Mindenesetre a babonákban nem hívó anyánk is úgy tartotta, ha sikerül a gyereknek kibontani a köldökzsinórt, okos és szerencsés lesz az életben.

Ma, életem alkonyán – babonákban nem hiszek –, azt tudom mondani, hogy minden ember életében jelentkeznek hullámvölgyek. Vallom, hogy mindnyájunkat egy felső erő irányít. A boldogságot, az örömeinket nekünk kell megteremteni és élvezni, úgy, ahogy kovácsoljuk magunknak.

HARSÁGHY-KÁPOSZTA M. KATALIN
Budapest

Vendégségben Miskolcon

A beregszászi Petőfi Sándor Nyugdíjas Egyesület sokszor kap meghívást testvéregyesületeitől. Az idén az első a miskolci Összefogás Közhasznú Nyugdíjasklubból érkezett. 10. közgyűlésükre várták szeretettel a beregszásziakat. Ekkor tartották a 8. Kocsonya fesztivált is, amely szintén érdekes programokkal fogadta a városba érkezett vendégeket.

A közgyűlésen a 73 nyugdíjasklub képviselői előtt Teszárovcics Miklós elnök számolt be tevékenységükről. A nagyszabású rendezvényen számos ismert nyugdíjasklub-elnök vett részt, a beregszászit jómagam, illetve férjem, Imre Sándor képzőművész képviseltük. Igen sok olyan ötlet hangzott el, amelyeket Kárpátalján is meg kellene valósítani, de sajnos a hazai nyugdíjasklubok nem élveznek olyan támogatottságot, mint a magyarországiak.

A gyűlést követően részt vettünk a Kocsonya fesztivál rendezvényein is. A vásá-



ron feltűnt a Miskolc megyei jogú város ukrán önkormányzatának standja, amely példaértékű (jó lenne, ha Beregszász megyei jogú városban is lenne magyar önkormányzat!). A háromnapos rendezvény két napján a résztvevők megcsodálhatták Miskolc nevezetességeit, többek között a Szépműzeumot.

Ezúton köszönjük a meghívást kedves vendéglátóinknak.

IMRE MARGIT,
a Beregszászi Nyugdíjasok Petőfi Sándor Egyesületének elnöke

Küldjön egy képet!

Borfesztivál Beregszászban



A közelmúltban Beregszászban immár nyolcadik alkalommal rendezték meg a nemzetközi borfesztivált. A város főterén a feldíszített sátrakban kínálták portékáikat a beregszászi és távolabbról érkezett szőlősgazdák, a helyi kistermelők és borászati vállalatok. A borok mellett az érdeklődők válogathattak a különböző népművészeti tárgyak, borászati eszközök között, megköszönhették vidékünk konyhájának specialitásait.

A borfesztivál egyik programjaként a Beregszászi Szent Vencel Borrend tagjai ünnepélyes keretek között megkoszorúzták dr. Linner Bertalan, az egykori sebészfőorvos és szőlőnemesítő emléktábláját szőlőházán. A megemlékezésen többek között jelen volt Szabó Vilmos, a Magyar Országgyűlés külügyi bizottságának alelnöke, a borrend tiszteletbeli tagja, valamint Karakas János miniszteri főtanácsos.

TÓTH FRANCISKA,
Beregszász

Energiabomba, vitamincsomag A-tól Z-ig

Fogyóban az energiánk, egyre hamarabb kifáradunk. A tél bármilyen enyhe is volt az elmúlt hónapokban, azért kiszippantotta belőlünk az erőt. Éppen ezért úgy gondoltuk, hogy segítünk önöknek, s egyben magunknak is, hogy megtudjuk: mit együnk, mennyit együnk belőlük, és miért lesz az jó nekünk.

Ananász (friss gyümölcs 51 kcal, 213 kJ/100 g, konzervananász 78 kcal, 327 kJ/100 g) Az ananász az emésztési zavarok nagy hatású ellenszere. Az érett gyümölcs bromelint tartalmaz, amely rendkívül gyors fehérjebontó hatással rendelkezik, ezáltal csökkentheti az emésztési zavarokban szenvedők panaszait.



Banán (102 kcal, 431 kJ/100 g) A banán csökkenti a vér koleszterinszintjét. Az éretlen banán emellett gyógyítja a gyomorfekélyt, illetve gátolja a kialakulását. A banán sok B-vitamint, kalciumot és magnéziumot tartalmaz.

Citrom (25 kcal, 105 kJ/100 g) A citrom sok C-vitamint tartalmaz, s így bizonyos rákfajták kifejlődését gátolhatja, emellett a sejtek megvédésével az öregedést is hátráltatja. A C-vitamin ugyanis az egyik leghatásosabb antioxidáns.

Dió (654 kcal, 2740 kJ/100 g) A dió nagy mennyiségben tartalmaz úgynevezett proteáz inhibitorokat, melyekről megállapították, hogy a rák kialakulását gátló kémiai anyagok. A dió emellett sok B₁-, B₂-, B₆-, C- és E-vitamint, kalciumot, vasat és magnéziumot rejt magában.

Gesztenye (167 kcal, 698 kJ/100 g) Az ehető termésben mintegy 50 százalék keményítő, valamint nagy mennyiségű kálium található. Mindenféle légúti problémára kedvező hatású (asztma, hörghurut, szármákhögés). Hasmenés esetén a gesztenye nyers fogyasztása komoly javulást hoz!

Káposztafélék (32 kcal, 134 kJ/100 g) A káposztafélék tartalmaznak káliumot, kén, jódot, kalciumot, foszfort, vasat, klórt, nátriumot, nagy mennyiségű A-vitamint, B-vitaminkomplexet, C-vitamint és U-vitamint. Kutatási eredmények mutatják, hogy lassítják a rákkeltő anyagok felszívódását a szervezetben, illetve gátolják a sejtek mutálását, a mutáns, daganatképző sejtek növekedését.

Mandarin, narancs (mandarin: 44 kcal, 184 kJ/100 g; narancs: 40 kcal, 167 kJ/100 g)

A citrusfélék — az almához hasonlóan — csökkentik a vér koleszterinszintjét. E jótékony hatás egy vízben oldható élelmi rost jelenlétének — a pektinnek — köszönhető. A friss gyümölcsben jelenlevő más alkotóelemek — például a C-vitamin, illetve az A- és a B-vitaminok minden fajtája — hozzájárulnak a pektin kedvező hatásához.

Retek (hónapos: 16 kcal, fekete: 38 kcal/100 g) A retek legértékesebb eleme a kén, amelyet testünk nem tud előállítani, a táplálékból jutunk hozzá. Gyógyhatása kitűnő (elsősorban remek szélhajtó és emésztést serkentő), de nem szabad túlzásba vinni a fogyasztását, különösen azoknak, akik bélgyulladásban szenvednek.

Sárgarépa (40 kcal, 167 kJ/100 g) A többféle sárgarépa közül az a legjobb, amelynek szép narancssárga színe van, az tartalmazza ugyanis a legtöbb karotint, az A-vitamin elővitaminját. Rengeteg kalcium, kálium, nátrium, foszfor, vas, magnézium, króm, só, A-, B-komplex, C-, E-, G- és K-vitamin van még benne.

Torma (32 kcal, 134 kJ/100 g) A vizitorma több mint 100 fajtája közül számos megtalálható a kertekben is, például a zsásza. A zsásza folyékony kén, ezért még a tbc-is képes gyógyítani. Megtisztítja a tüdő hörgőit és a légutakat. Az A-vitaminnal együtt kitűnő szer a gyulladásokkal szemben is.

Uborka (12 kcal, 50 kJ/100 g.) Hűsítő, nyugtató hatású a gyulladt bőrre is. Kiemelkedően sok vitamin vagy ásványi anyag nincs benne, mégis jó szolgálatot tesz a természetes gyógyításban, jó méregoldó tulajdonsága révén. Az uborkalé kellemes üdítőital, különösen más zöldségfélével keverve. Hatására egy idő után az egész megjelenésünk fiatalosabbá válhat.

Zeller (29 kcal, 121 kJ/100 g) Levele és gumója kedvelt ízesítője a magyar konyhának. Tele van vassal, kalciummal, sok szerves nátriumot, foszfort, káliumot, magnéziumot, A-, B- és C-vitamint tartalmaz, legjobb nyersen fogyasztani. A szárzeller alacsony kalóriaértéke miatt kedvelt fogyókúrás rágcsálnivaló.



Azok a régi ízek

Nagymamánk konyhájában mindig rábukkanhatunk olyan feledésbe ment receptekre, amelyekkel békebeli ízeket idézhetünk fel.

Tejleves mézes kukoricagombóccal

Hozzávalók: 4 dkg vaj, 1 evőkanál liszt, 1 l tej, 8 dkg méz, 2 tojás, 2 tojássárgája, 1 dl tejszín, 8 dkg kukoricadara.



A vaj feléből és a lisztből világos rántást készítünk. Felengedjük tejjel, mézzel ízesítjük, alaposan összeforraljuk.

Közben a 2 tojássárgáját és a maradék mézet vajjal kikeverjük, hozzáadjuk a kukoricadarát, majd a kemény habbá vert tojásfehérjét is beleforgatjuk. Forrásban lévő tejbe szaggatjuk, puhára főzzük. Amikor elkészült levesszük a tűzről, és a tejszínen simára kevert tojássárgájával elkeverjük. Csészékben vagy üvegtálkákban azonnal tálaljuk.

Káposztás sztrapacska

Hozzávalók: 1 kg savanyú káposzta, 10 dkg füstölt szalonna, kb. 30 dkg liszt, 75 dkg burgonya, 1 tojás, só, bors, sáfrány, pirospaprika.



A felkockázott szalonnát megpirítjuk és a pirospaprika hozzáadása után beleforgatjuk a kimosott savanyú káposztát. A káposztát kevergetve szép szállásra megpároljuk. A megtisztított burgonyát nyersen lereszeljük, annyi lisztet adunk hozzá amennyit felvesz. Közben belekeverjük a tojást, sóval, sáfránnyal ízesítjük.

A galuskatésztát forrásban lévő vízbe szaggatjuk, megfőzzük, majd leszűrjük. Egy nagyobb tálban összekeverjük a párolt káposztával.

Újramelegítéskor, ha kissé megpirítjuk még finomabb!

Mit árulnak el a virágok a kapcsolatodról?

Szeret, nem szeret, szívből, színből... Mivel a virág színe és fajtája sokat elárul a kapcsolatodról, érdemes odafigyelni, mit kaptál a párodtól! A virágok ugyanis nagyon beszédesekek... Nem mindegy, hogy egy szál vörös rózsza vagy egy sárga szegfű az ajándékozás tárgya. Minden egyes virágnak és színnek létezik ugyanis egy mögöttes jelentése. Évszázadokkal ezelőtt „kódként” használták a növényeket a szerelmesek, ha a másik tudomására akarták hozni a „kimondhatatlant”. Nézzük, hogy virágnyelven mit akar üzeni a párod.

SZEGFŰ:

Bár egyes vidékeken a megvetés jelként tartották számon, általánosságban mégsem ez volt rá jellemző. Ma a vörös színű a csodálatot jelképezi, a sárga a visszautasítást, ez a két szín együtt a csalódást jelenti. A csikós a vágyat az együttlétre, ami valamiért nem teljesülhet. A rózsaszín a visszaemlékezést a szép időkre, a fehér pedig a tiszta szerelmet, illetve azt is üzenheti: „Még szabad vagyok...”



GERBERA:

Tiszta, ám visszafogott érzelmekre utal. Az ártatlanságot, a tisztaságot és a kedvességet szimbolizálja. A vörös a szerelem jelképe, a fehér a tisztaságé, a sárga a jóság és a melegség színe.



LILIOM:

Régen a fehér szín az erkölcsösséget, az ártatlanságot és a becsületes közeledést jelképezte, a lila szín a romantikára utalt. Manapság olyan párok adják egymásnak, akik házasságot terveznek. A piros szín viszont gyanúra adhat okot, mégpedig a megcsalásra. A narancsszínű liliom a gyűlöletet jelképezi, míg a sárga a hamisságot.



RÓZSA:

A vörös rózsza egyértelműen a szerelem, a szeretet jele. A sárga rózsza a szerelem lanygulását is jelenti, illetve utalhat féltékenységre is. A fehér rózsza lassú közeledést és egyben tisztességes szándékot és ártatlanságot is jelképez. Régebben a szárított fehér rózsza kívánt halálra utalt, illetve az erény elvesztésére.



NÁRCISZ:

Ha egy férfi egy nőnek nárciszt ad ajándékba, azt üzeni: „Maradj olyan, amilyen vagy”, vagy azt, hogy kíván. A sárga nárcisz a viszonzatlan szerelemnek vagy annak a jele, hogy a férfi számára ez az igazi szerelem...



TULIPÁN:

A legszebb szerelmi vallomásnak tartják, ha a gyengébbik nem képviselője tulipánt kap Valentin-napra. A piros az őszinte szerelmet jelképezi, míg a tarka szín a csodálatot mutatja. A sárga tulipán a tisztelet és hódolat jele.



ORCHIDEA:

A luxus, a pompa és a kegy szimbóluma ez a virág. A tökéletességet és a harmó-

niát szeretné megköszönni az a férfi, aki mostanság illet a kedvesének. Kevesen tudják, hogy nem is olyan régen az orchidea a termékenység szimbolizálta.



ÍRISZ:

Olyan párok esetében, akik még nem jöttek össze, a barátságot szimbolizálja, párkapcsolatban a hűséget jelképezi, valamint az elismerést az együtt töltött évekért. A jövőre vonatkozóan pozitív előjel.



VIOLA:

Biztos lehets benne, hogy ha egy férfi violát ad Valentin-napra, hosszú évekig, akár egy életen át ragaszkodni fog hozzád, és számára mindig szép és kívánatos leszel.

JÁCINT:

A kék színű az állhatatosságra utal, a sárga féltékenységre, a rózsaszín pedig arra, hogy játszani támadt kedve a párodnak...



A virágvasárlás arany szabálya

- Tíz szál alatt páratlan számú százból készített virágcsokrot, tíz szál felett ennek nincs jelentősége.
- Ha egy szál virágot adsz ajándékba (például rózsát), figyelj rá, hogy egyenes és hosszú legyen a szára.
- Mielőtt átadnád a csokrot, vedd ki a selyempapírból.
- Mondd el a virágosnak, milyen célból adod a virágot, így olyan csokrot köt, amilyen az alkalomhoz illik.

Szemelvények kárpátaljai eseményekből

2007. DECEMBER

* A Kárpátaljai Néprajzi Múzeumban a műpártolók megtekinthették a hetvenéves **Harangozó Miklós** jubileumi tárlatát. A művész munkáit több mint félszáz személyi tárlaton láthatta a közönség. Tavaly például a kijevei Lavrában volt kiállítása. Kárpátalja, ezen belül Ugocsa múltját idéző, jelenét egyéni látásmóddal ábrázoló képei itthon és külföldön egyaránt elismerést vívtak ki.

* Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség megtartotta IV. tisztújító kongresszusát. A fórumon **Gajdos Istvánt** az országos szervezet szövetségi elnökévé, **Dupka Györgyöt** általános és ügyvezető alelnökké, **Kószeghy Elemért** a Képviselői Tanács elnökévé, a politikai és médiaügyekért felelős alelnökké, **Vass Tibort** a kormányzati kapcsolatokért és a hágón túli szervezetekért felelős alelnökké, míg **Kincs Gábort** gazdasági, befektetéspolitikai, mezőgazdasági és informatikai ügyekért felelős alelnökké választották.

* A Szülőföld Alap támogatásával a MÉKK szervezésében az Ungvári Drugeth Gimnáziumban negyedik alkalommal rendezték meg a megyei balladamonddó versenyt, amelyen 25 általános iskolás és 10 középiskolás vett részt.

* **Göncz Kinga** magyar külügyminiszter kishatárforgalmi engedélyeket adott át Ungváron az első tizenegy kárpátaljai kérelmezőnek. Erre azt követően vált lehetőség, hogy szeptemberben a magyar és az ukrán diplomácia vezetője a kárpátaljai megyeszékhelyen aláírta a két szomszédos ország közötti kishatárforgalmi megállapodást.

* **Demszky Gábor**, Budapest főpolgármestere **Viktor Juscsenko** ukrán elnök meghívására Ukrajnába látogatott. Háromnapos tájékoztató utazást tett Kárpátalján, ahol tárgyalásokat folytatott a KMKSZ és az UMDSZ vezetőivel, valamint **Oleg**

Havasival és **Mihajlo Kicskovszkijjal**, a megyei állami közigazgatás, illetve a megyei tanács elnökével.

* Kálmán Imre születésének 125. évfordulója emlékére operettgálát rendeztek Beregszászban, majd Ungváron. **Demszky Gábor** budapesti főpolgármestert kárpátaljai útjára elkísérte felesége, **Németh Anikó** és beregszászi kötődésű édesapja, **Németh Géza**, a világhírű Bartók-vonósnégyes brácsása, **Mága Zoltán** és az **Angyalok**, valamint **Pintér Tibor** társulatának művészei.

* Életének ötvenkilencedik esztendejében Nagyszőlősen elhunyt **Keresztyén Balázs** helytörténész, pedagógus.

* Tizenhatodik közgyűlést tartotta Beregszászban a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ). A vidékünk több mint kétezer pedagógusát egyesítő szakmai érdekvédelmi szervezet mindenekelőtt az egész kárpátaljai magyar iskolaügy létét veszélyeztető új érettségi vizsgarendszer problémáit tekintette át.

* Húsz kárpátaljai alkotó több mint félszáz munkáját tekinthette meg az ungvári művészetkedvelő közönség a Kárpátaljai Megyei Néprajzi Múzeumban, ahol a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) tagjai rendeztek kiállítást. A tárlatot **Magyar László**, a RIT elnöke nyitotta meg.

2008. JANUÁR

* Megyeszerte, így Beregszászban is hagyományosan megemlékeztek a lángelkű költő, Petőfi Sándor születésének évfordulójáról. A Beregszász központjában a Petőfi-szobornál gyűltek össze a tisztelők, ahol **Zubánics László**, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke, **dr. Balogh József**, a Beregszászi Magyar Kulturális Szövetség választmányi tagja, **Imre Margit**, a költő nevét viselő nyugdíjasklub elnöke, **Csobolya József** történész szólt a jelenlévőkhöz.

*A kárpátaljai magyar kisebbség oktatási rendszerét nehezítő problémákról, a Tisza vízminőségének közös védelméről, a Záhony térségébe tervezett logisztikai központról is tárgyalt Munkácson **Sólyom László**, a Magyar Köztársaság elnöke ukrán vendéglátójával, **Viktor Juscsenkóval**. A két államfő megállapodott: még az idén felavatják a vereckei honfoglalási emlékművet, Budapesten pedig az 1932-es ukrainai éhínség áldozatainak állítanak emlékjelet.

Kárpátaljai tartózkodása során **Sólyom László** találkozott a két magyar mérvadó érdekvédelmi szervezet – az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) –, valamint a történelmi egyházak és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola vezetőivel.

* **Magyar Lászlónak**, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) elnökének festményeiből nyílt kiállítás Ungváron. Az alkotások a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeum kiállítótermében tekinthetők meg.

*Az Ungvári Drugeth Gimnázium adott otthont a KAMOT és a MÉKK társ-szervezésében rendezett ungvári járási vers- és prózamonddó versenynek. A negyven résztvevő két korcsoportban vetélkedett. Az előadók kortárs kárpátaljai költők – **Szalai Borbála**, **Horváth Sándor**, **Becske József Lajos**, **Füzesi Magda** – verseiből és novelláiból választottak.

* A magyar kormány határon túli támogatáspolitikáját elemezték Mezőkövesden a Dialógus–2008 Támogatáspolitikai Kerekasztal résztvevői. A kárpátaljai magyarságot **Dupka György**, az UMDSZ alelnöke képviselte.

*Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség közötti megál-

lapodásnak megfelelően megalakult a magyar–magyar kapcsolattartási támogatást koordináló Unió Alapítvány kuratóriuma. Előnké **Dupka Györgyöt** (UMDSZ), alelnökké **Milován Sándort** (KMKSZ) választották.

* A magyar kultúra napját is méltatta Kárpátalja magyarsága. Ungváron a Kárpátaljai Megyei Zenés-Dramai Színházban a **Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház** és a **Gyulai Várszínház** közös produkciójában Szigligeti Ede Liliomfi című klasszikus darabját láthatta a közönség.

* Szavalóverseny, színházi előadás, koszorúzások, könyvbemutatók, értelmiségi fórum tette gazdaggá a magyar kultúra napját méltató rendezvénysorozatot.

Az Ungvári Közművelődési és Művészeti Kollektív koncerttermében a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége és a Credo Alapítvány szervezett műsort, amelyen **Mackó István**, az Ungvári Járási Tanács elnökhelyettese mondott köszöntőt.

* A Técsői Református Líceumban is megemlékeztek a magyar kultúra napjáról. A rendezvényt **Mészáros Györgyi** magyartanár nyitotta meg. **Ambrus Pál** igazgató a magyarságtudat erősítésének fontosságáról beszélt.

* A Munkácsi Humán-Pedagógiai Főiskola magyar tagozatán **Tyahur László** rektorhelyettes, **Kótun Jolán** magyartanár és **Dupka György**, a MÉKK elnöke köszöntötte a Latorca-parti város magyarságát. A találkozón jelen volt **Pomogáts Béla** irodalomtörténész és **Kulcsár Antal** konzul. A magyar tagozat diákjainak az ünnepséghez méltó műsorát követően ajándékkönyvek átadására került sor. A rendezvény után a jelenlévők megkoszorúzták Munkácsy Mihály mellszobrát.

* A beregi és ugoccai értelmiség a beregszászi Bereg könyvesboltban író-olvasó találkozó ke-

Szemelvények kárpátaljai eseményekből

retében találkozott **Pomogáts Bélával**. Ugyanitt adták át a Kárpátaljai Magyar Nívódíjat és az Anyanyelvi Konferencia okleveleit.

* A tavaly megalakulásának 40. évfordulóját ünneplő Forrás Stúdió tagjaival találkozhattak és beszélgethettek az érdeklődők a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. **Dr. Beregszászi Anikó** nyelvész, főiskolai tanár, az esemény egyik szervezője a teremben üdvözölhette **Zseliczky Józsefet**, a Forrás Stúdió egykori elnökét, **Vári Fábrián László** és **Fodor Géza** kárpátaljai költőket, valamint a budapesti **S. Benedek András** költőt és művészettörténészt, aki az előbb említett pályatársaihoz hasonlóan szintén a Stúdió tagja volt egykor. A találkozón ugyan csak részt vett **dr. Penczófer János** irodalomtörténész.

* Az Ungvári Dayka Gábor Középszéki Iskola adott otthont a tizedik alkalommal megrendezett Himnuszmondó versenynek. Meleg szavakkal köszöntötte a nagy számban megjelenteket **Mecseki Zoltán**, az ungvári magyar főkonzulátus konzulja. **A Horváth Katalin** egyetemi docens irányította zsűri negyvenkét szavazatot hallgatott meg.

* Értelmiségi fórum–2008 címmel találkozóra került sor Ungváron a Kárpátaljai Nemzetiségi Központban.

Remények és kiáltalan-ság címmel **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága (Anyanyelvi Konferencia) elnöke tartott vitaindító beszédet.

Az Anyanyelvi Konferencia oklevéllel ismerte el **Molnár Ildikó** zenetanár, **Papp Ildikó** író, **Réti János** festőművész, **Tyahur László**, a Munkácsi Humán-Pedagógiai Főiskola rektorhelyettese, **Kenyeres Mária** és **Bodnár Diána** újságírók, valamint **Otvös Sándor** tanár tevékenységét.

A fórum keretében nyílt meg **Molnár István** festőművész emlékkiállítás.

* A Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) alkotóinak munkáiból nyílt reprezentatív tárlat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Esztergom termében. Az eseményre a beregszászi főiskola és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) közös szervezésében került sor a magyar kultúra napja alkalmából.

FEBRUÁR

* **Milan Sasik**, a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye megyéspüspöke több ukrainai egyházi vezetővel az "Ad limina Apostolorum" találkozó keretében Rómába zárandokolt. Az olasz fővárosba a 13. századtól kezdve ötévente látogatnak el az egyházi méltóságok, hogy leróják kegyeletüket a szent apostolok sírja előtt. A vatikáni rádió híradása szerint XVI. Benedek pápa fogadta a kijevi, lemergi és ungvári egyházi vezetők közül álló delegációt. A küldöttség a pápai audencia után szentmisén vett részt, melyet a Szent Péter bazilikában celebráltak.

* Ülést tartott a verecke-i emlékmű ügyében létrehozott ukrán–magyar vegyesbizottság magyar tagozata, amelynek munkájában mindkét kárpátaljai magyar szervezet képviselője részt vett. A **Gemesi Ferenc** államtitkár vezette tanácskozáson jelen volt **Zubánics László**, az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség Országos Tanácsának elnöke, **Riskó György**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség kulturális titkára és **Matl Péter** szobrász. Megvitaták azokat a módosításokat, amelyeket az ukrán fél javasolt és a művész prezentált.

* Töltöttkáposzta-kóstoló és kiállítás, mindez zene-szóra. Többek között ez is szerepelt a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége által szervezett Ugocsanapok programjában, amelynek helyszíne a Megyei Helytörténeti Múzeum volt. A rendezvényen többek között jelen volt **Borbáth Erika**, a

Magyar Művelődési Intézet főigazgatója, **Romhányi András**, az intézet főosztályvezetője és **Halász Péter**, a Honismeret című lap főszerkesztője.

* Az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség meghívására kárpátaljai körúton vett részt **Gemesi Ferenc**, a Miniszterelnöki Hivatal kisebbségért és nemzetpolitikáért felelős szakállamtitkára. Útján elkísérték **Törzsök Erika**, a Nemzetpolitikai Ügyek Főosztályának főigazgatója, **Stipkovicz Pál** főtanácsadó és mások.

A szakállamtitkár többek között találkozott **Ivan Balogával**, a megyei közigazgatás megbízott elnökével, **Vaszil Roszullal**, a Munkácsi Humán-Pedagógiai Főiskola rektorával.

* Beregszászban a Tanítók Házában sor került az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség beregszászi járási szervezetének évnitógyűlésére. **Zubánics László**, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke a belpolitikai élet alakulásáról és a magyarországi kül- és kisebbségpolitikáról tartott előadást, illetve informálta a jelenlévőket a muzsalyi aranybányáról és az UMDSZ verecke-i emlékművel kapcsolatos álláspontjáról.

* **Sziklavári Vilmos**, a Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusa főkonzulja a Magyar Külügyminisztérium megbízásából támogatási megállapodást írt alá **Matl Péter** kivitelező szobrászművésszel a verecke-i honfoglalási emlékmű mielőbbi befejezése érdekében.

MÁRCIUS

* Megtartotta soros ülését az immár hivatalosan bejegyzett társadalmi szervezetenként tevékenykedő Szolyvai Emlékpark-bizottság. A tanácskozásnak külön hangsúlyt kölcsönözött az a tény, hogy a testület most első ízben ülésezett azt követően, hogy a magyar kormány kitüntette a Kisebbségért díjjal. **Tóth Mihály**, az emlékpark-bizottság elnöke a jelentős elismerést bizonyító dokumentum egy-egy má-

solatát ajándékozta a tagoknak.

A malenykij robotra elhurcolt és ártatlanul elpusztított tízezrek jelképes sírkertjének megtekintése és a legfontosabb teendőik vázolósa után a bizottság több fontos kérdésben döntött.

* A Magyar Országgyűlés elfogadta azt a határozatot, amely alapján a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (KMKF) az Országgyűlés saját állandó intézményévé válik, hogy parlamenti ciklusokon átívelően működhesse.

A határozatot négy parlamenti párt képviselőjében **Szili Katalin** házelnök (MSZP), **Göndör István** (MSZP), **Répássy Róbert** (Fidesz), **Rubovszky György** (KDNP), valamint **Herényi Károly** és **Csapody Miklós** (MDF) jegyzi.

* A százhatvan évvel ezelőtti eseményekre, az 1848–49-es forradalom kitörésének napjára emlékeztek megyeszerte.

Beregszászban **Bársony András**, a Magyar Köztársaság ukrainai nagykövete felolvasta **Gyurcsány Ferenc** magyar miniszterelnök üdvözlő levelét. **Törzsök Erika**, a Miniszterelnöki Hivatal (MeH) Nemzetpolitikai Ügyek Főosztályának főigazgatója, **Szabó Vilmos**, a Magyar Országgyűlés külügyi bizottságának alelnöke, **Jevcsák Judit**, a megyei nemzetiségi osztály vezetője, **Horkay Sámuel**, a KMKSZ városi szervezetének elnöke, valamint **Zubánics László** történész, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke köszöntötték az egybegyűlteket.

A megyeszékhelyen **Sziklavári Vilmos**, Magyarország ungvári főkonzulja nyitotta meg az ünnepséget **Gyurcsány Ferenc** miniszterelnök ünnepi üdvözlését tolmácsolva. A rendezvényen felszólalt többek között **Jevcsák Judit**, a megyei nemzetiségi osztály vezetője, **Dupka György**, a MÉKK elnöke, **Kovács Miklós**, a KMKSZ elnöke.

D. GY.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Festőművész a végeken



Darabán János képzőművész 1934. június 12-én született. Huszonöt éven át volt szülővárosa, Rahó pedagógusa, az ifjúságnak az egészséges életmódra és a természet szeretetére intő nevelője, kirándulások, táborozások szervezője, képzőművészeti szakkör alapítója és vezetője, önerő-

mentetése. Az Ukrán–Magyar Kulturális Együttműködési Társaság alapító tagja, a magyar és az ukrán kettős azonosságtudat erősítésének, a szórványban folyó magyar nyelvoktatásnak, a nemzetközi kulturális központ működésének, valamint a magyar nyelvű óvoda létesítésének támogatója. Rahó város díszpolgára.

De nemcsak ezért szeretjük Darabán Jánost, a Kárpátok festőjét. A természet szépsége, a közeli hegycsúcsok látványa, a sebesen szaladó patakok zenéje már évtizedek óta ellátja témával. A természet jelenti a képein jól követhető irányzatot. A színek harmóniája, a fény és árnyék játéka szinte minden alkotásán végigkövethető.

1956-ban mutatta be először kiállítás keretében munkáit. A közben eltelt fél évszázad alatt félezer felett van festményeinek száma.

1979-től már tudatosan és rendszeresen foglalkozott festéssel. A meleg és hideg színek (a vöröstől a kéken át a zöldig) olyan arányban keverednek művein, hogy az ábrázolt tájon, fákön, sziklákon vagy vizeken a legjobban érvényesüljenek.

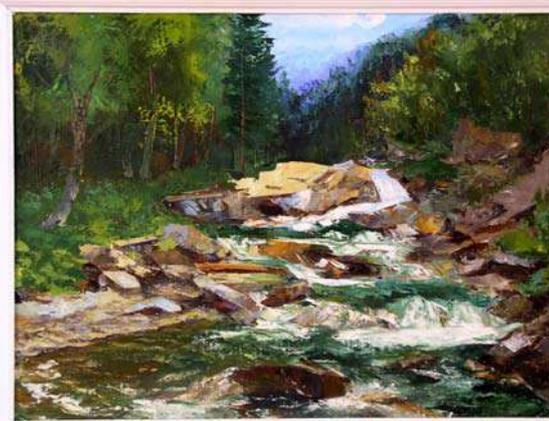
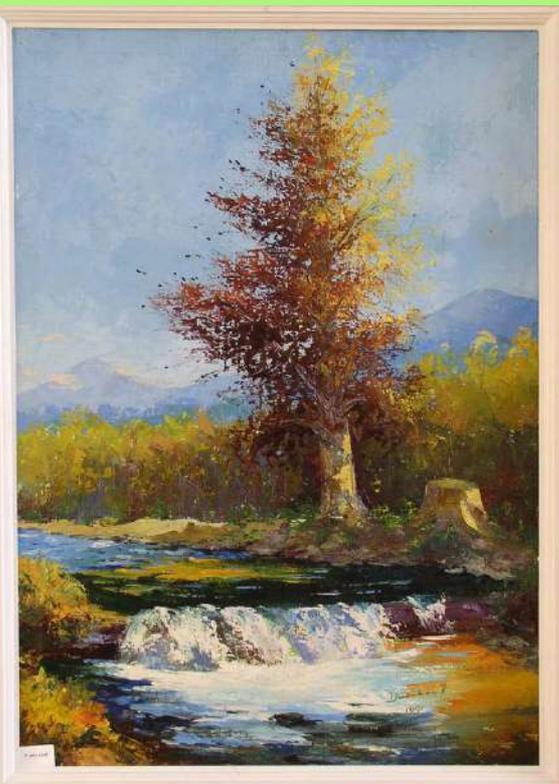
A művész a körülötte lévő Keleti-Kárpátok, a folyók, erdők szerelmese, a szülőföld soknemzetiségű családjában alkotó ember. Ezek a jellemző vonások is közrejátszanak abban, hogy tárlatai sikeresek, azokat sokan látogatják.

1960 és 1970 között Kijevben, Odeszában, Lembergben voltak kiállításai, de képeit láthatták Leningrádban és Moszkvában is. Első külföldi kiállítása 1975-ben a mai Szlovákiában, Eperjesen volt. Ezt követően Prága, Montreal, Strasbourg, Tampere, Linz tárlatlátogatói csodál-

hatták meg munkáit. Magyarországon Szegeden volt az első kiállítása 1991-ben, majd ezt követte Miskolc és a főváros, Budapest.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége örömmel mutatja be Darabán János, A magyar kultúra lovagja néhány munkáját. A kék hegyek, a lila vizek talán érzékeltetik, milyen csodálatos az a világ, ahol a kárpátaljai emberek élhetik mindennapjaikat. Igazából az volna szép, ha ez a millió valahol az Európai Unióba is bekapcsolódhatna...

F. M.



ből a település sípályájának létrehozója és a fiatalok síoktatója. Annak idején az ukrán ifjúsági síválogatott tagja volt, több országos bajnok köszönheti, hogy edzőjeként elősegítette karrierje alakulását.

Életének nagy szerelme a festészet. Művészi munkásságának kiemelt célja a szülőföld – a Kárpátok – megis-

